

INARI BEALDOJOHNJALBMI 1 – 2006

**ARKEOLOGINEN KAIVAUS
MUOTKATUNTURIN ERÄMAA-ALUEELLA**



Tutkimusraportti 3

**Oula Seitsonen
Kerkko Nordqvist
Ulrika Kögäs
Heidi Nordqvist**

Sisällysluettelo:

Rekisteröinti	3
Johdanto ja kohteen tutkimushistoria	5
Kohteen sijainti ja topografia	8
Koordinaatisto ja dokumentointi	8
Kaivaustekniikka ja –strategia	10
Löytöjen dokumentointi ja talteenotto	12
Korkeustiedot	13
A-alue: kaivauksen kulku	14
Taso 0: pintavaaitukset ja –havainnot	16
Kerros 1: pintaturve	23
Yksiköt Y101 – Y104	31
Kerros 2: kulttuurikerros	47
Kerros 3: kaivauksen pohja alueella x500/ y 1000– 1002	52
Profiilit	53
Kaivauksen täyttäminen	60
Löydöt	61
Tulkinta	68
B-alue: kaivauksen kulku	71
Taso 0: pintavaaitukset ja –havainnot	71
Kerros 1: pintaturve	76
Taso 2: pohja	78
Profiilit	80
Tulkinta	81
Lähteet	83
Liitteet:	
Liite 1. Karttaluettelo	84
Liite 2. Valokuvaluettelo	86
Liite 3. Työvalokuvia	89
Liite 4. Löytöluettelo	103
Liite 5. S. Seitsonen: Luuanalyysi	118
Kansikuva: Panoraama kivikautisesta asuinpaikasta Inari Bealdojohka 9 syksyisessä väri-istossaan. 06.09.2006. (OS)	

Rekisteröinti:

Kohde: Inari Bealdojohnjälmi (Peltojokisuu) 1
Sijainti: Aue:Bealdojáv rin (Peltojärven) pohjoispää, Muotkatunturin erämaa-alue, Inarin kunta
Peruskartta: 3824 07 Peälloajvi
Koordinaatit: x= 7675 47 y= 3485 63 z= n. 280-282 m mpy

Tutkimushistoria

Kohteen löytyminen: Inventointi 2005 (Seitsonen O., Nordqvist K., Pasanen H. & Puttonen S. 12.11.2005: *Muotkatunturit 2005 – Arkeologinen tiedusteluretki Muotkatunturin erämaa-alueelle.*)

Vuoden 2006 kaivaus

Tavoite: Kivikautisen – historiallisen asuinpaikan koekaivaus
Työaika: Maastotyöaika 7.9.–13.9.2006, tutkimusretki kokonaisuudessaan 5.9.–16.9.2006
Kaivettu ala: 20 m²
Löydöt: KM 36200: 1 – 155, diar. pvm. 13.11.2006
Tutkimusprojekti: *Muotkeduoddara doložat – Muotkatunturin muinaisuus*
Projektin johto: Oula Seitsonen, Helsingin yliopiston arkeologian oppiaine
Yhteistyötahot: Metsähallituksen Lapin luontopalvelut
Kaivajat: Oula Seitsonen, Kerkko Nordqvist, Ulrika Köngäs ja Heidi Nordqvist, Helsingin yliopiston arkeologian oppiaine
Kustannukset: Metsähallituksen Lapin luontopalvelut 3600 €

Abstrakti:

Muotkatunturin erämaa-alueelle suoritettiin syksyllä 2005 arkeologinen tiedusteluretki tulevia tutkimuksia silmälläpitäen. Muotkatuntureilla ei aikaisemmin ollut suoritettu järjestelmällisiä inventointitutkimuksia alueen erämaisestä luonteesta johtuen. Vuoden 2005 tutkimusretki osoitti alueen suuren potentiaalin laajempia inventointi- ja kaivaustutkimuksia ajatellen ja johti *Muotkeduoddara doložat – Muotkatunturin muinaisuus* -projektin perustamiseen.

7.9.–13.9.2006 järjestettiin Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden ja Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen yhteistyönä arkeologinen kaivaus Bealdojávren (Peltojärven) pohjoispäässä Inari Bealdojohnjälmi (Peltojokisuu) 1 – kohteella. Kaivauksen yhteydessä suoritettiin Metsähallituksen maankäytön suunnittelun ja arkeologisen tutkimuksen tarpeisiin lisäinventointi, joka tukee ja täydentää vuoden 2005 inventoinnin tuloksia.

Kaivauksissa tutkittiin 17 m² kivikautista löytöaluetta sen ajoituksen ja luonteen selvittämiseksi. Tämän lisäksi kaivettiin 3 m² koeja historialliseen aikaan liittyvän kodanpohjan seinärakenteen poikki. Pääkaivausalueen löydöt olivat ensisijaisesti kiviesineistöä, kvartsi-, serti- ja liuskeartefakteja. Palanutta luuta löydettiin vain muutamia fragmentteja, joiden yhteys kohteen eri käyttövaiheisiin jää toistaiseksi avoimeksi. Kodanpohjan laidalle kaivetusta koeojasta alueella B ei tullut mitään löytöjä, mutta siitä saatiin dokumentoiduksi asumuksen katerakenteen jäänteitä. Kota on ollut turvekattainen, turpeen alla on ollut useampi kerros eri suuntiin aseteltua tuolta, ja tukirakenteena noin 5 senttimeträ paksuja käkkyräisiä puunrunkoja. Seinärakenteeseen liittyvät puut jätettiin dokumentoinnin jälkeen maahan koskemattomina odottamaan tulevia tutkimuksia, joissa kotaa on toivottavasti mahdollista kaivaa laajemmin.

Pääkaivausalueella tulkittiin olevan osittain päällekkäisten aktiviteettialueiden, sekä palaneiden kivien ja värjäytyneen maan keskittyminä esiintyneiden tulenpidonpaikkojen sijoittumisen perusteella ainakin kaksi, mahdollisesti kolme kivikautista käyttövaihetta. Asutusvaiheista vanhin, jonka ydinosa jää ilmeisestikin nyt tutkitun alan ulkopuolelle, liittyy serti- ja piilöytöaineiston typologisten ja teknologisten piirteiden perusteella alueen mesoliittiseen asutukseen. Loppua tutkitusta löytökeskittymästä ei voida toistaiseksi ajoittaa kivikautta tarkemmin. Myös eri käyttövaiheiden välisen mahdollisen hiatuksen pituutta on mahdotonta nykyisellään arvioida.

Koska tutkimusalue sijaitsee Saamenmaassa, paikannimistöä sekä arkeologisista kohteista käytetään sekä saamen- että suomenkielisiä nimiä. Käännösavusta kiitokset menevät Siida - Museon amanuenssille Aile Aikiolle. Erkoiskiitokset haluamme osoittaa Metsähallituksen Lapin luontopalveluihin luonnonsuojelun aluepäälliköille Yrjö Norokorvelle tutkimusten mahdollistumisesta sekä puistomestareille Jari Kangasniemelle ja Petteri Polojärvelle logistisesta ja muusta avusta. Lisäksi kiitos Mikko Hakalalle moderneista kotavalokuvista.

Muotkeduoddara doložat – Muotkatunturin muinaisuus –projekti jatkaa alueen esihistorian ja historian selvittelyä myös tulevana kanttäkausina yhteistyössä Metsähallituksen Lapin luontopalvelujen kanssa. Tavoitteena on jatkaa Bealdojohnjalbmi 1:n kivikautisen asutusvaiheen tutkimista ja kaivaa laajemmin myös kohteella havaittuja historiallisia rakenteita.

Tutkimusraportti: Seitsonen O., Nordqvist K., Köngäs U. & Nordqvist H. 12.11.2006: *Inari Bealdojohnjalbmi 1 2006 – arkeologinen kaivaus Muotkatunturien erämaa-alueella. Muotkeduoddara doložat – Muotkatunturin muinaisuus: tutkimusraportti* 3. Kaivauskertomus Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen arkistossa, kopio Museoviraston arkeologian osaston arkistossa ja Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa.

Julkaisut: Seitsonen O. *in press*: Arkeologit ensi kertaa Muotkatunturin erämaata tutkimassa. Julkaistaan *Puistoväki*.

Kaikki valokuvadokumentaatio suoritettiin digitaalikameralla. Alkuperäiset tiedostot ovat tutkijoiden hallussa. Valokuvat on ottanut:

- OS – Oula Seitsonen
- KN – Kerkko Nordqvist
- UK – Ulrika Köngäs

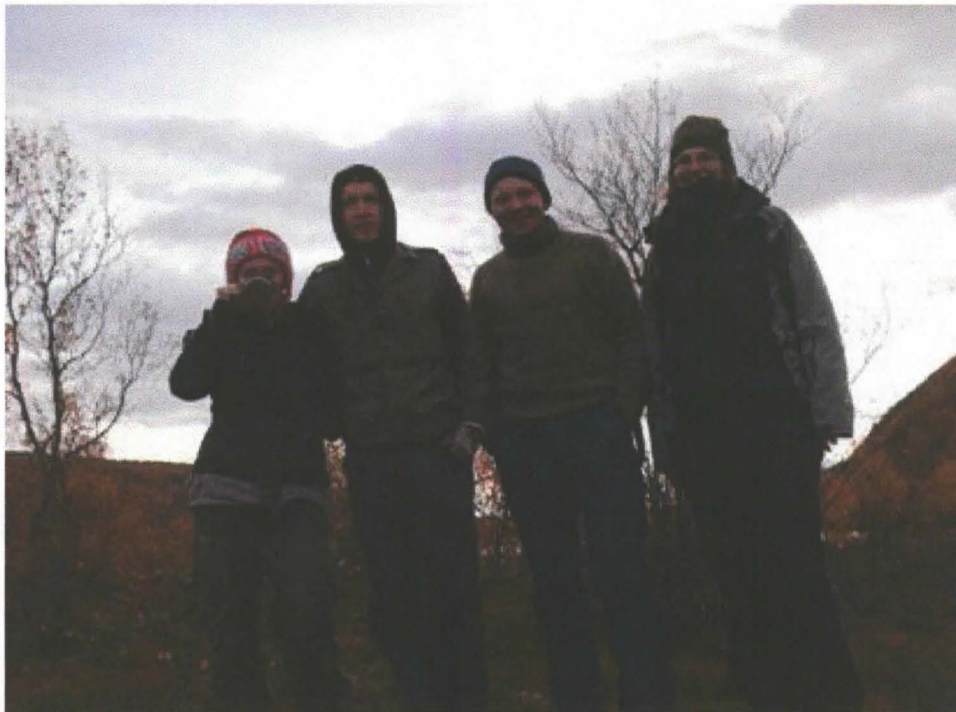
Johdanto

Inari Bealdojohnjalbmi (Peltokisuu) 1 – kohde löytyi syksyllä 2005 *Muotkeduoddara doložat – Muotkatunturin muinaisuus* – projektin inventoinnissa alueella. Tässä projektin ensimmäisessä inventoinnissa löydettiin muutamien kenttätyöpäivien kuluessa runsas joukko uusia muinaisjäänneksiä ennestään arkeologisesti lähes tuntemattomalta Muotkatunturin erämaa-alueelta (Kartta 1).

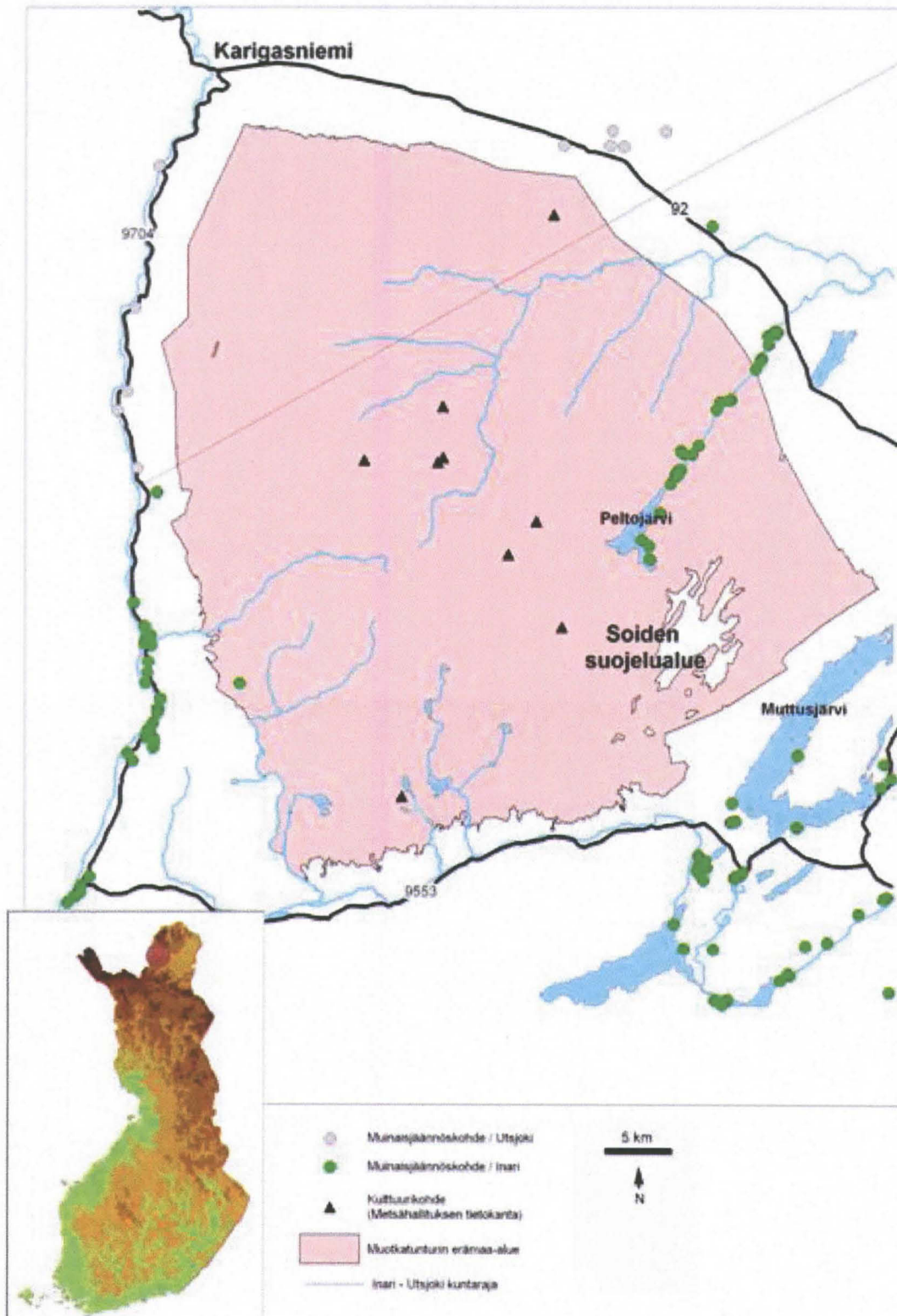
Vuoden 2005 inventoinnissa Bealdojávren (Peltjärven) pohjoispään rantatasanteella Bealdojohnjalbmi 1 – kohteessa havaittiin laajalla alueella kivikautisia löytöjä (kartta 2). Kaikki löydöt poimittiin puhkikuluneelta maanpinnalta: Bealdojávren pohjoisranta on kalastajien ja retkeilijöiden suosima asentopaikka. Tämän lisäksi eroosiota aiheuttavat alueella runsaslukuisina liikkuvat porotokat.

Bealdojohnjalbmi 1 - kohteelta pintapöimitet mahdollisesti Ruijan rannikon sertistä valmistetut mesoliittityyppiset artefaktit herättivät tutkimusryhmän erityisen huomion. Tämän johdosta erämaa-alueen ensimmäiset arkeologiset kaivaustutkimukset päätettiin kohdistaa juuri tälle kohteelle. Tutkimuksen suorittivat 7.9.–13.9.2006 välisenä aikana arkeologit Kerkko Nordqvist, Ulrika Kögäs ja Heidi Nordqvist, Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineesta (kuva 1).

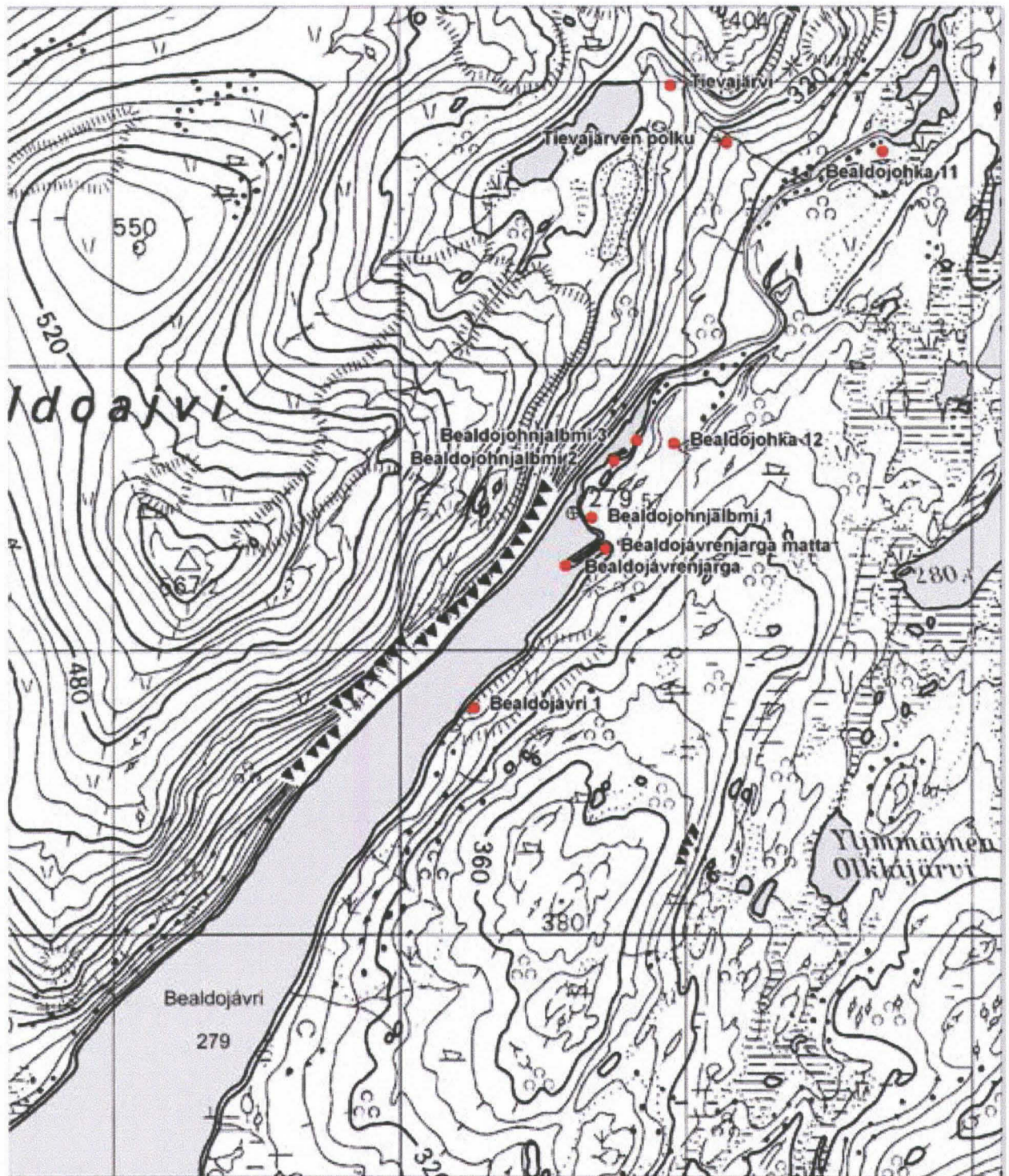
Kohteelle avattiin kaksi kaivausaluetta. 17 m² laaja pääkaivausalue sijoitettiin settiartefaktien löytöalueelle. Kaivausten kuluessa Bealdojohnjalbmi 1:ssä dokumentoitiin kohteen yleiskartoituksen yhteydessä kaikkiaan kahdeksan historialliseen aikaan liittyvää turvekodansijaa. Kodansijat erottuivat maastossa hieman ympäristöään korkeampina kateturpeen jäänteiden keskittyminä. Toinen 3 m² kaivausalue sijoitettiin leikkaamaan kodan numero 2 seinälinjaa.



Kuva 1. Vuoden 2006 tutkimusryhmä: vasemmalta H. Nordqvist mukikädessä, K. Nordqvist, O. Seitsonen ja U. Kögäs. 13.09.2006. (UK)

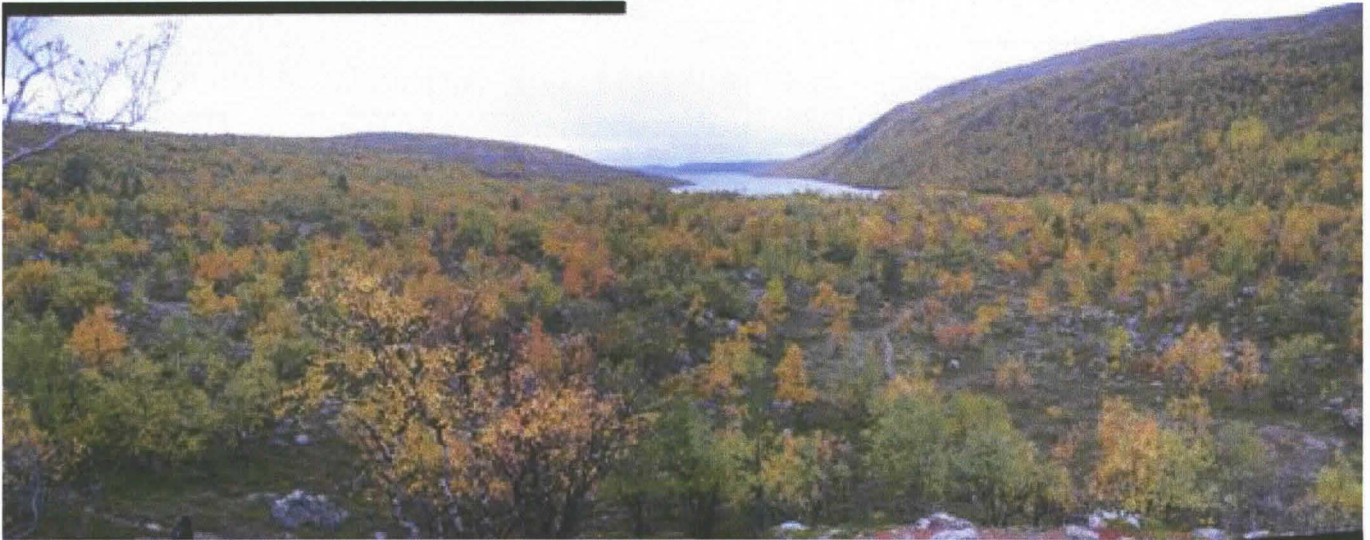


Kartta 1. Tutkimusalueen sijainti ja kulttuurihistoriallisten kohteiden levintä (Köngäs 2006 pohjalta).



Ote peruskartasta 3824 07 Peäldoajvi
1 : 20 000

Kartta 2. Ote peruskartasta 3824 07 Peäldoajvi, 1:20 000.



Kuva 2. Panoraamanäkymä Bealdojohkan suulle ja kohteelle Bealdojävren pohjoispäässä, koillisesta. 06.09.2006. (KN)

Kohteen sijainti ja topografia

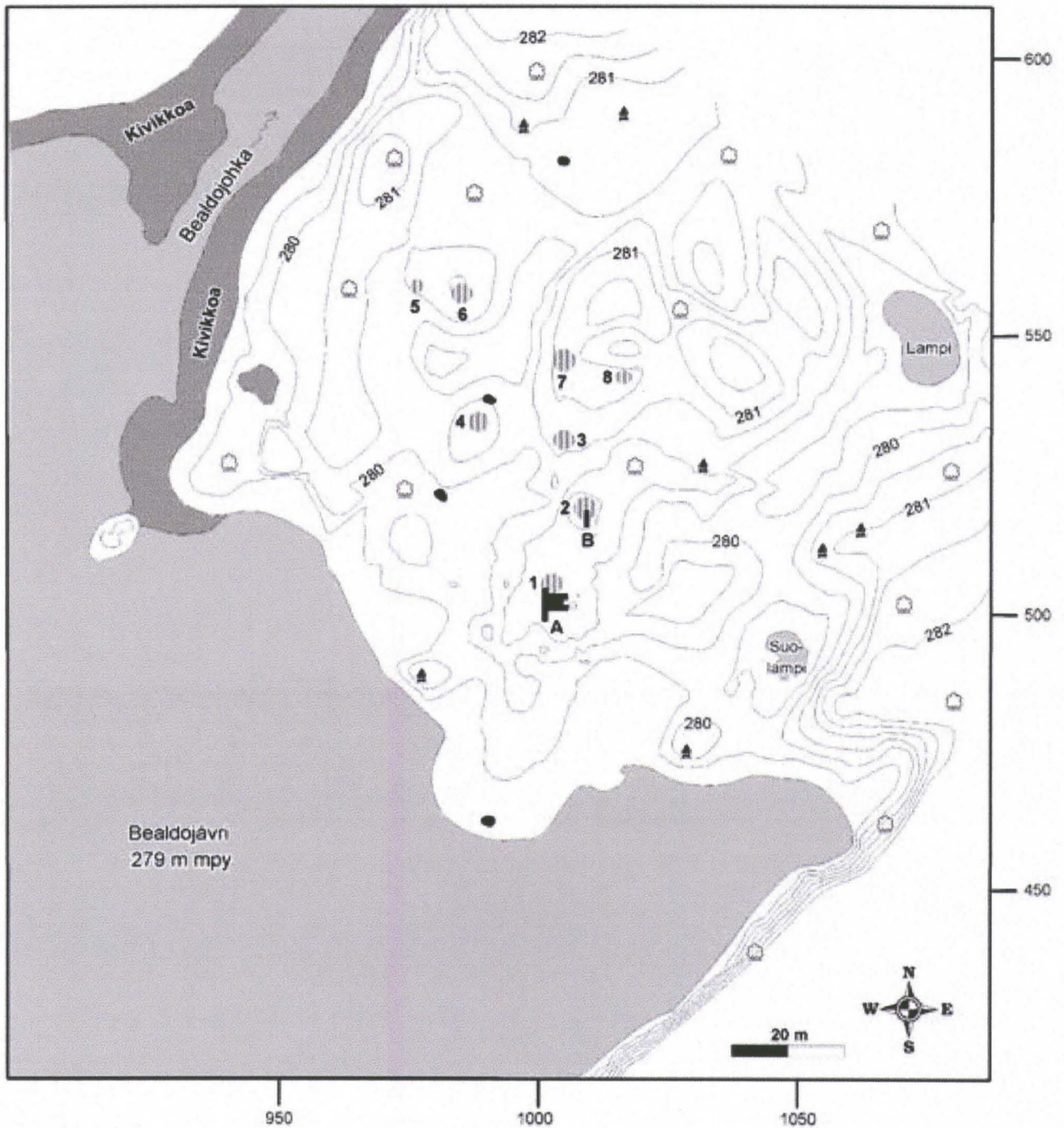
Kohde sijaitsee Bealdojävren koilliskärjessä kumpuilevalla ja loivasti koilliseen nousevalla rantatasanteella. Kivikautisia löytöjä ja historiallisia kodanjänteitä havaittiin vähintään 100 x100 m kokoisella alueella Bealdojohkan (Peltojoen) suusta kaakkoon (kuva 2). Löytöalue sijoittuu noin 0,5-2 m Bealdojävren pintaa korkeammalla. Löytökeskittymät ja kodansijat sijoittuvat pääasiassa matalien ja loivien kumpareiden laille. Löytöalueen kaakkoispuolella sijaitsee soinen alue, joka rajaa kohteen Bealdojävreen työntyvän niemen suunnalla. Paikalla on useita moderneja asentopaikkoja ja venepaikka. Maaperä on soraista hiekkaa, kasvillisuus avointa vaivaiskoivukangasta. (Kartta 3.)

Kohteen topografia on ilmeisesti vastannut nykyistä ja Bealdojävren pinta on säilynyt suunnilleen nykyisellä tasallaan jo kivilaudelta alkaen. Järvieroosio on syönyt mahdollisesti hieman kohteen järvenpuoleista reunaa, mihin viittaavat muutamat rantavedestä poimitut kvartsiartefaktit.

Koordinaatisto ja dokumentointi

Kaivauskoordinaatisto sijoitettiin pääilmansuuntien mukaan. Koordinaatiston x – akseli kasvaa pohjoiseen ja y – akseli itään. Lähtöpisteenä käytettiin ensimmäisenä avatun 3 m² laajan A1 – kaivausalueen lounaiskulmaa x500/ y1000, johon kaikki muut havainnot alueella sidottiin.

Tutkimusten kuluessa dokumentoitiin kaivetuilta alueilta jokaisen kaivetun kerroksen jälkeinen taso mittakaavassa 1:20 (raportissa kartat ovat mittakaavassa 1:50, jolloin ne mahtuvat yhdelle lehdelle; alkuperäiset ovat pyydettyä saatavilla kaivajilta), eli taso 1 edustaa kerroksen 1



INARI BEALDOJOHNJALMI 1

Seitsonen et.al. 2006

11.9.2006

Yleiskartta

1:1000

Piirt. O. Seitsonen & U. Kõngäs

- ▬ = kaivausalue
- B = kodanpohja
- 1 (▬) = kodanpohja
- ▲ = resenti asentopaikka
- = kivi

Kartta 3. Yleiskartta kohteesta.

(=pintaturve) pohjaa. Myös kaikki yksiköihin liittyneet pinta-, pohja- ja profiilikartat piirrettiin samassa mittakaavassa. Kaivauksen lopuksi kaikki profiilit dokumentoitiin 1:10 mittakaavassa. Suurempi dokumentointimittakaava johtui profiilien mataluudesta, 1:20 mittakaavassa niistä olisi ollut lähes mahdotonta hahmottaa yksityiskohtia (raportissa profiilikartat ovat mittakaavoissa 1:20 – 25 sen mukaan miten ne saatiin sopimaan yhdelle sivulle; alkuperäiset ovat pyydettyä saatavilla kaivajilta).

Kartat piirrettiin puhtaaksi MapInfo 7.0 – ohjelmalla. Valtaosan kaivauskartoista ja löytöjen levintäkartoista on työstänyt H. Nordqvist.

Jokainen taso, samoin kuin yksiköihin liittyneet kartoituksen kohteet, dokumentoitiin myös digitaalisin valokuvin. Suurempialaisissa kuvissa käytetty skaala on 2 m pitkä. Alkuperäiset tiedostot ovat kaivajien hallussa ja saatavissa pyydettyä.

Kaivausstrategia ja – tekniikka

Kaivaus aloitettiin pääkaivausalueelle avatulla 3 m² laajuisella koeojalla A 1 (x500 / y1000 – 1002), kohteen stratigrafian selvittämiseksi (kuva 3). Tämä osa alueesta kaivettiin stratigrafisen ja tasokaivauksen yhdistelmällä: pintalöytöjen kartoituksen ja poimimisen (taso 0) jälkeen noin 0,2 – 2 cm paksu turve poistettiin omana yhteytenään (krs 1). Tämän jälkeen kaivaus eteni 3 cm paksuina teknisinä kerroksina, joita kaivettiin kaksi kappaletta (krs 2-3). Kerros 3 oli jo pääosin puhdasta pohjamaata, mutta tämän varmistamiseksi alue kaivettiin vielä kauttaaltaan parisenttimetriä syvempään. Löytökerroksen paksuudeksi havaittiin alueella A 1 noin 4 – 7 cm.

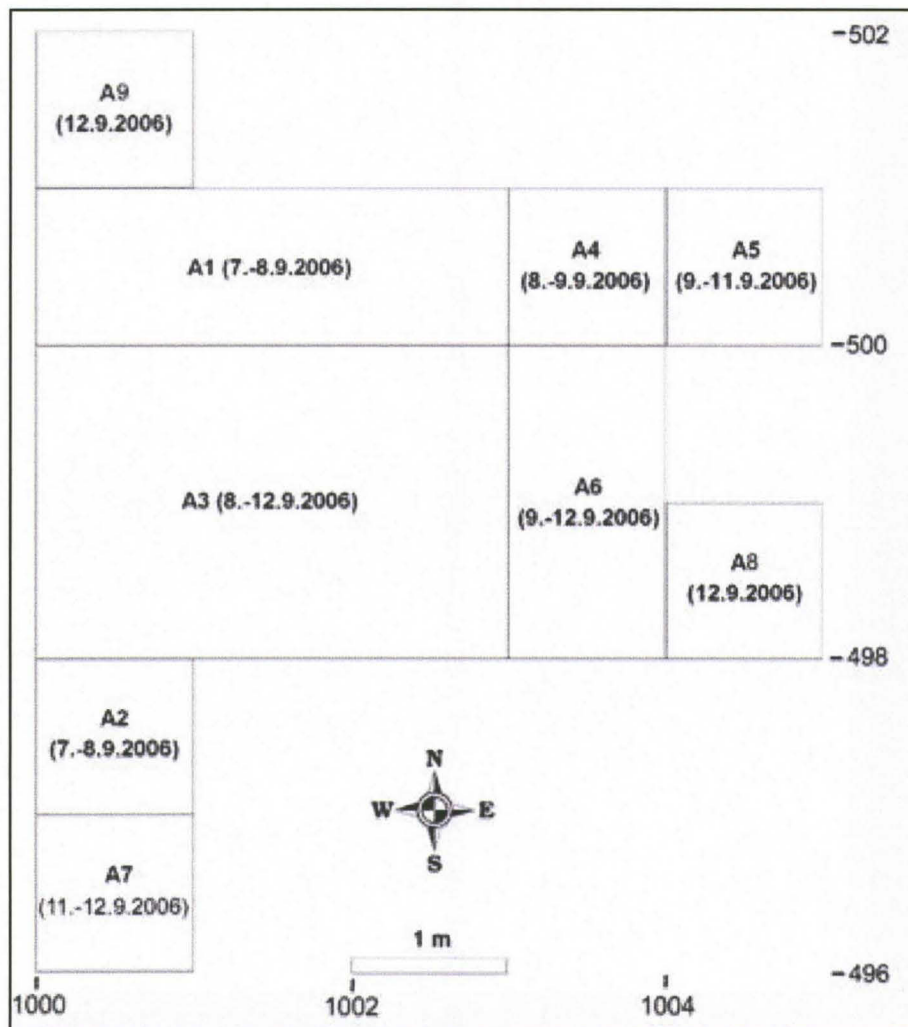
Koska ensin tutkitussa koeojassa ei havaittu mitään, joka olisi viitannut merkittäviin vertikaalisiin eroihin löytöaineiston jakautumisessa, jatkossa kaivaus eteni yksinomaan luonnollisia kerroksia seuraten. Lopuilla alueilla taso 0 on pinta, kerros 1 noin 0,2 – 2 cm paksu turve ja kerros 2 löytökerros. Kerroksen 2 paksuus oli koko A – alueella noin 4 – 7 cm.



Kuva 3. Kaivaus käynnissä sumuisena ja sateisena päivänä. 08.09.2006. (OS)

Erilaiset ilmiöt, kuten kaivausalueen lounaiskulmaan sijoittuva punamulta- ja palaneiden kivien sekä noen- ja hiilensekaisen maan keskittyminä havaittavat tulenpidonpaikat dokumentoitiin omina yksikköinä, joiden numerointi alkoi yksiköstä Y101. Jokaisen yksikön pinta dokumentoitiin havaittaessa. Tämän jälkeen yksikkö kaivettiin puolikkaina, joiden välinen profiili dokumentoitiin tarvittaessa. Lopuksi dokumentoitiin kokonaan pois kaivetun yksikön pohja.

Kaivausalue A:n tutkiminen eteni kartassa 4 esitetyllä tavalla alueina A1 – A7. Vaikka aluetta laajennettiin ja dokumentoitiin osissa, kaivauksen eri vaiheissa tehty dokumentaatio on raportin kartoissa yhdistetty yhdeksi yhtenäiseksi kaivausalueeksi (lukuun ottamatta alueella A1 kaivettua väliä 2). Koko kaivausaluetta käsitellään jatkossa yhtenä kokonaisuutena myös kaivauskerroksia ja niiden löytömaterialiaa kuvailtaessa.



Kartta 4. Kaivauksen eteneminen A-alueella (piirt. O. Seitsönen).

Kaivausalue B oli 3 m² kokoinen koeoja (x513 – 515 / y1008), joka sijoitettiin leikkaamaan kodansijan numero 2 seinälinjaa. Tällä alueella kerros 1 oli pinnalla oleva noin 2 – 4 cm paksu löysä turvekerros, joka on jäännös kodan kateaineksesta. Kerros 2 oli tämän alla sijaitseva tuohensekainen tiiviimpi turvekerros, joka kaivettiin kodan sisäpuolella hiekkaisen lattiatason

pintaan. Kodan lattiaa ja sen ulkopuolista turpeen alaista hiekkakerrosta ei kaivettu. Myös seinälinjalla havaitut puisten rakenteiden jäänteet jätettiin paikoilleen odottamaan jatkotutkimuksia.

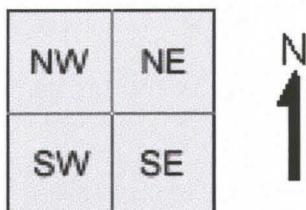
Tutkimusten lopuksi molemmat kaivausalueet peitettiin ja maisemoitiin vastaamaan mahdollisimman hyvin tutkimuksia edeltänyttä tilannetta. Vastaavasti siivottiin ja maisemoitiin kohteen koillislaidalla sijainnut kaivausleiri (kuva 4).



Kuva 4. Kaivausleiri Bealdojohnjalbmi 1:n koillispuolella, K. Nordqvist ja U. Kängäs päivällisenlaittopuuhissa. 12.09.2006. (OS)

Löytöjen dokumentointi ja talteenotto

Kaikki kaivaessa havaitut löydöt piirrettiin löytöjen levintäkartaan tarkalle löytökohdalleen niiden spatiaalisen levinnän tarkkailemiseksi. Muutamat erikoisemmat löydöt vaaittiin löytötasossaan, muuten löytöjen vertikaalinen dokumentointi tapahtui yhden stratigrafisen kaivauskerroksen sisällä. Löydöt otettiin talteen löytöpusseihin 50 x 50 cm ruuduissa (kuva 5). Kukin löytölaji



Kuva 5. Löytöjen talteenottoyksiköt yhden neliömetrin koordinaattiruudun sisällä.

otettiin talteen erikseen esimerkiksi herkkien luufragmenttien suojelemiseksi. Ajoitusnäytteet mitattiin tarkasti paikoilleen ja niiden korkeustiedot vaaittiin.

Kaikki kaivettu maa seulottiin 2 x 2 mm silmäkokoisilla seuloilla pienimpienkin löytöjen saamiseksi talteen. Seulonta suoritettiin pressujen päällä maisemallisten haittojen minimoimiseksi ja kaivauksen täyttämisen helpottamiseksi (kuva 6).

Löytöjen puhdistuksen ja alustavan luetteloinnin tekivät arkeologian opiskelijat Frida Ehrnsten ja Sarita Vornanen.



Kuva 6. K. Nordqvist seuloa pressun päällä ympäristön säästämiseksi. Pressuja aseteltiin maahan lisää, kun seulamaakasojen kasvaminen sitä vaati. 07.09.2006. (OS)

Korkeustiedot

Kaikki kaivauksen korkeusaineisto on sidottu Bealdejävren pinnankorkeuteen (7.9.2006 klo 08.17). Topografisessa kartassa järven korkeudeksi on ilmoitettu 279 m mpy, jota käytettiin lähtöarvona. Kaivauksen kiintopiste on merkitty matalaan maakiveen hakatulla kuopalla, joka on korostettu mustalla maalilla koordinaattipisteessä x498,47 / y996,16 / z280,66 m mpy.

Helsingissä 12.12.2006

Oula Seitz
Oula Seitzonen

13

Kalle Nordqvist
Kalle Nordqvist

A-alue: kaivauksen kulku

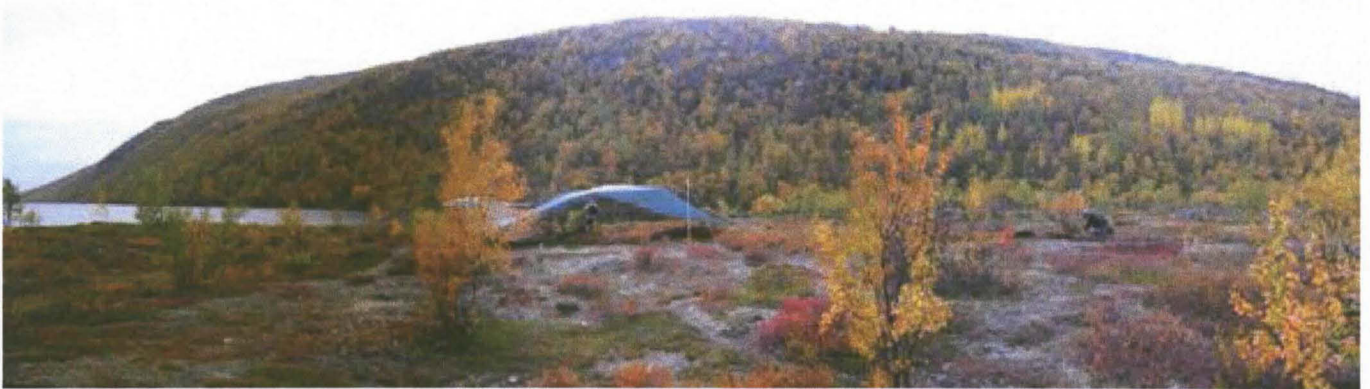
Kohde löydettiin alun perin vuonna 2005 puhkikuluneelta maanpinnalta tehtyjen pintahavaintojen pohjalta (kuva 7). Kaivausalue A sijoitettiin paikalle, jossa vuonna 2005 havaittiin edellä mainitut mielenkiintoiset sertiilöydöt. Lisäksi otettiin huomioon alueen erämainen luonne ja rajattiin kaivausalue niin, ettei kasvillisuutta ollut tarvetta karsia.

Vaikka osia kaivausalueesta kaivettiin eri tahdissa ja saatiin pohjaan eri aikoina (kts. kartta 4), kaivauksen kulku on jatkossa selostettu stratigrafisessa järjestyksessä kaivauskerroksittain pinnasta pohjaan. Erilaiset yksiköt kuvataan niiden kerrosten yhteydessä, joiden pinnassa ne ovat tulleet näkyviin. Löydöistä ei kerrota kerroskuvausten yhteydessä muuta kuin perustiedot, ja niiden tarkemmat kuvaukset sisältyvät löydöt – lukuun.

Kerroksiin liittyvät kartat ja valokuvat on aseteltu aina kunkin kerroksen sanallisen kuvauksen perään. Löytökuvat ovat in situ – kuvia lukuun ottamatta löydöt – luvussa.



Kuva 7. H. Nordqvist, K. Nordqvist ja S. Seitsonen tekemässä pintahavaintoja kaivausalueen kohdalla vuoden 2005 inventoinnissa. K. Nordqvist ja S. Seitsonen kutakuinkin vuoden 2006 kaivausalueen reunojen kohdalla. 01.09.2005. (OS)



Kuva 8. Panoraama kaivausalueista A ja B harvinaisena aurinkoisena päivänä. O. Seitsonen kaivaa oikealla alueella B, pressu kattaa alueen A. Itäkoillisesta. 08.09.2006. (KN)



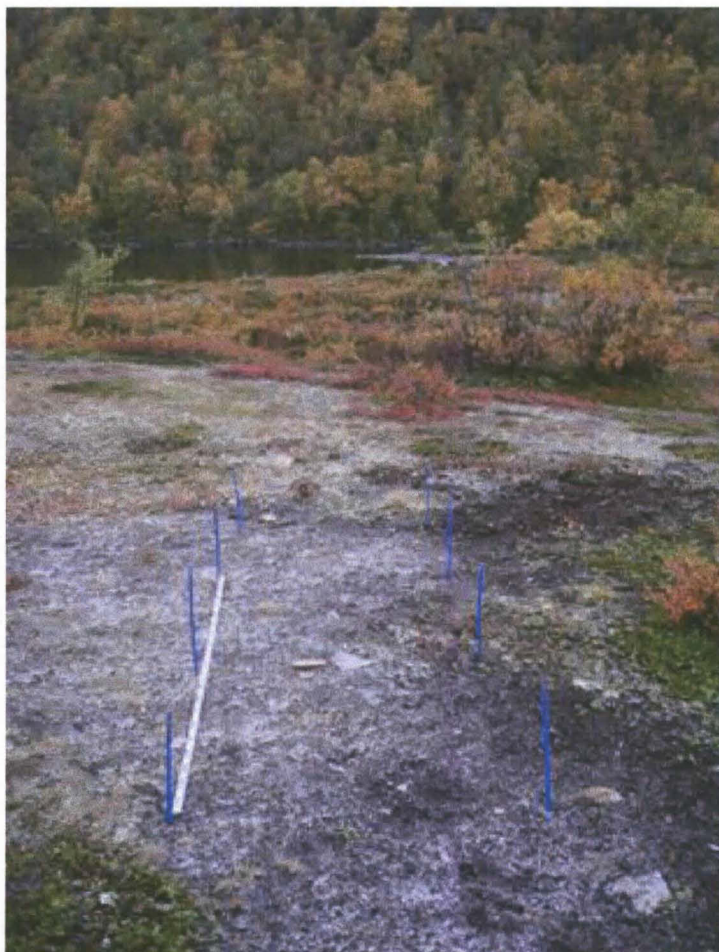
Kuva 9. Vuoden 2006 kaivausalue A peitettynä pressulla sateisena päivänä, pohjoisesta. 07.09.2006. (OS)

Taso 0: pintavaaikutukset ja – havainnot

Kaivausalueen ja sen ympäristön pinnanmuodot ennen kaivausta on esitetty kartassa 5. Kartassa korostuu erityisesti kasvillisuuden vaikutus muuten varsin vähäkasvustoisella alueella: pensaiden ja tunturikoivujen juurakot ovat ympäröivästä maastostaan hieman koholla.

Pintalöydöt olivat maitokvartsi-, vuorikristalli-, serti- ja piartefakteja. Pinnalta kerättiin yhteensä 69 löytöä (29,4 g). Näitä käsitellään tarkemmin löydöt – luvussa.

Kuvat 10 – 15 kuvaavat kaivausalueen pintaa ennen kaivauksen alkua. Kaivausalueen pinnalta tehdyistä havainnoista piirrettiin pintakartta ennen kaivauksen aloittamista (kartta 6) ja kaikki maanpinnalla havaitut löydöt dokumentoitiin paikoilleen (kartta 7). Löytöjen levintäkartta kuvastaa lähinnä puhkikuluneen maanpinnan ja peitteisemmän pensaskasvillisuuden jakautumista alueella.



Kuva 10. Alueet A1 (x500 / y1000 – 1002) ja A9 (x501 / y1000) idästä ennen kaivauksen alkua. Kaivausalueen pohjoislaidassa erottuu ruskeamman, irtonaisen turpeen rajaama kodansja 1. 07.09.2006. (OS)



Kuva 11. Kvartsi-iskoksia maanpinnalla alueen A1 ruudulla x500 / y1002 SW. 07.09.2006. (OS)



Kuva 12. Serti-iskoksia maanpinnalla alueen A1 ruudulla x500 / y 1000 NE. 07.09.2006. (OS)



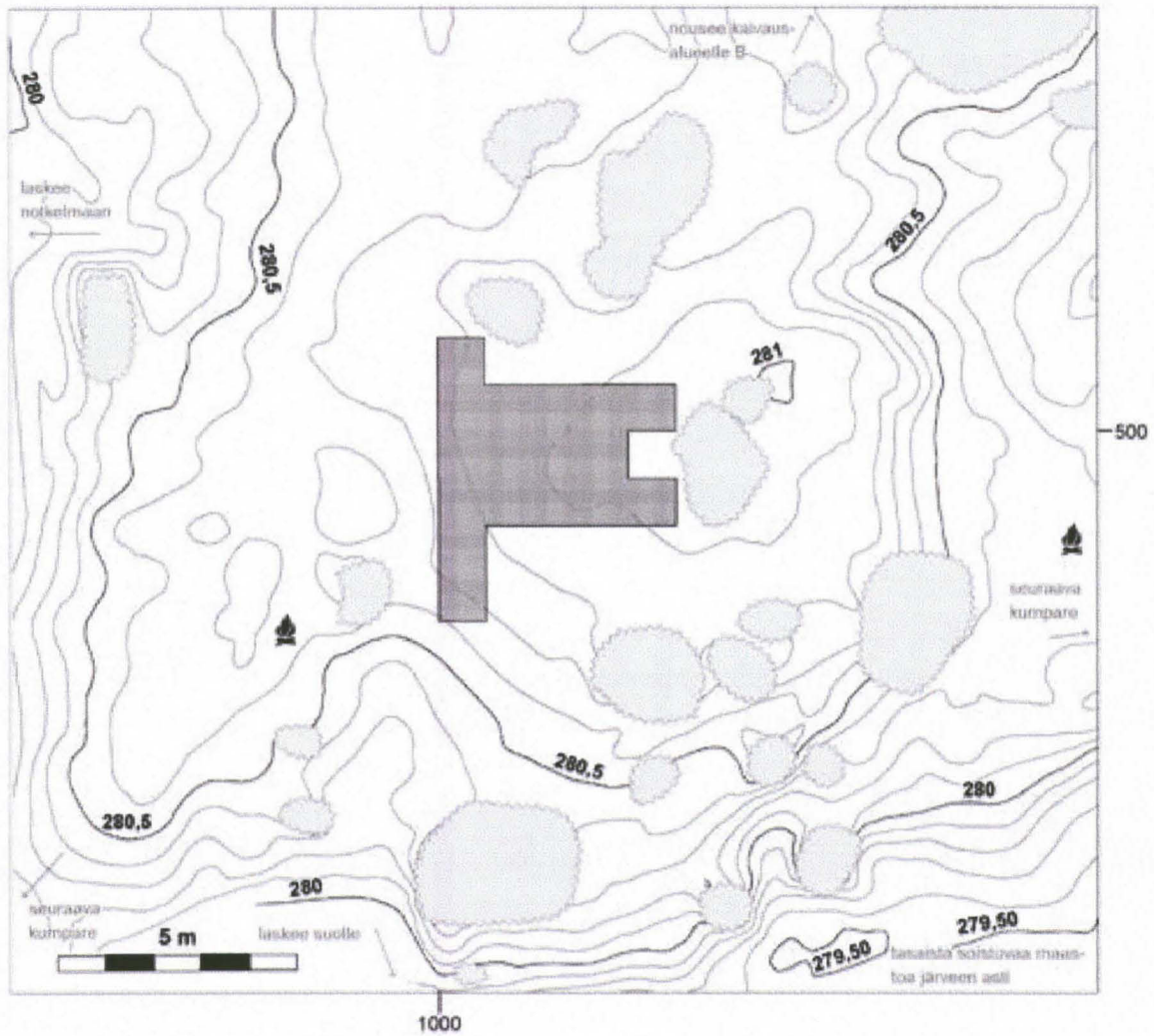
Kuva 13. Alue A2 (x497 / y1000) ja A7 (x496 / y1000) etelästä ennen kaivauksen alkua. Taustalla alue A1. 07.09.2006. (OS)



Kuva 14. Lähikuva punamullasta (Y101) alueiden A2 – A7 rajalla, idästä. 07.09.2006. (OS)



Kuva 15. Alueet A3 (x498– 500 / y1000 – 1002), A4 (x500 / y 1003), A5 (x500 / y1004), A 6 (x498 / y1003) ja A 8 (x498 / y 1004) paalutettuina ennen kaivauksen alkua, lännestä. Alueet A1 – A2 jo pohjaan kaivettuina. K. Nordqvist nostaa vasemmalla sadesuojapressua. 08.09.2006. (OS)



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
12.9.2006

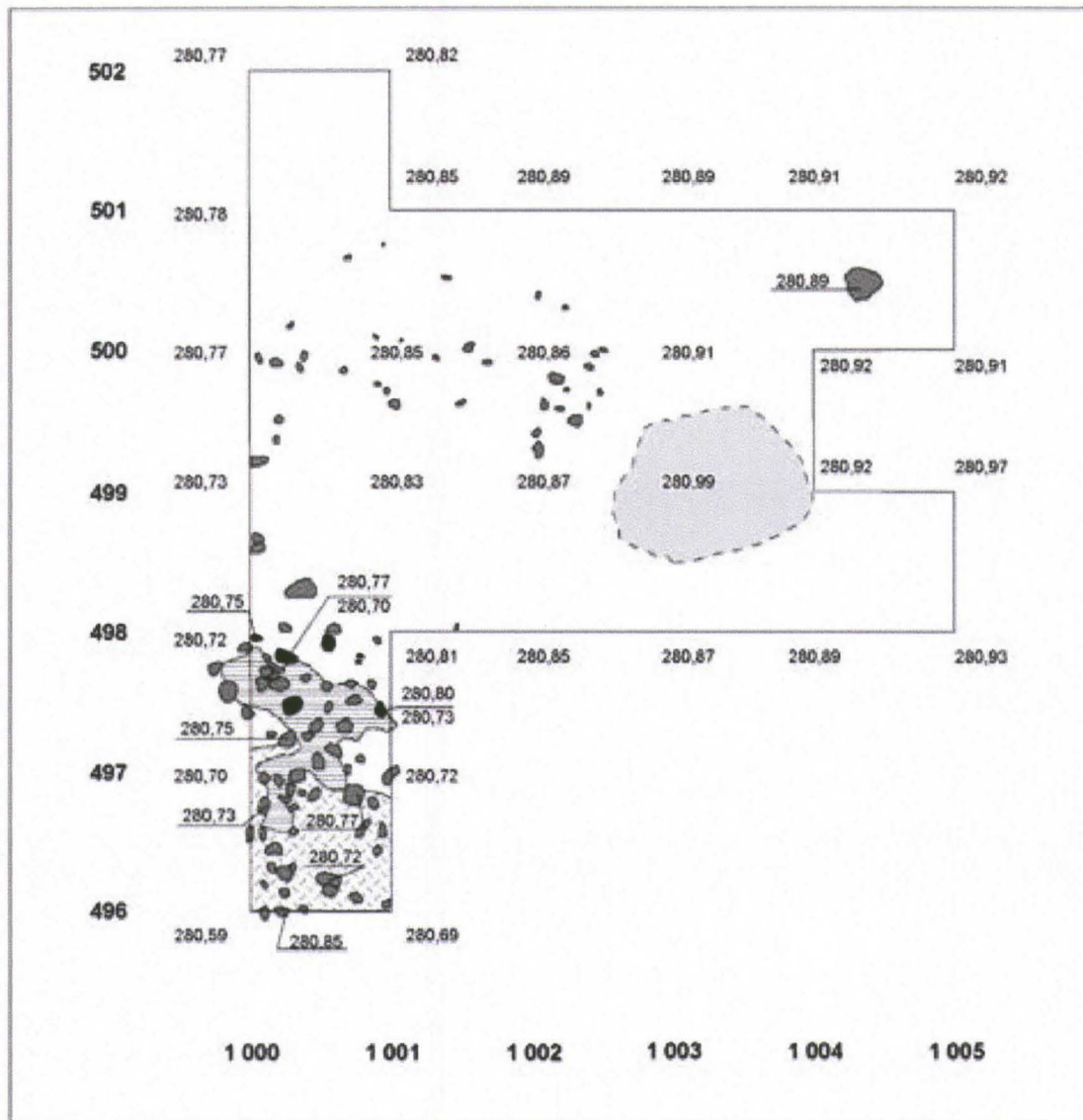
ALUE A
Yleiskartta
1:150
piirt. K. Nordqvist & U. Kõngäs

Korkeuskäyrät 10 cm välein

N
1

tunturikoivikkoo / varvikkoa
resenti tulisija

Kartta 5. Pintavaaitus- ja kasvillisuuskartta kaivausalueesta A ja sen lähiympäristöstä.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006

8.9.2006

ALUE A







Pinta (taso 0)

1:50

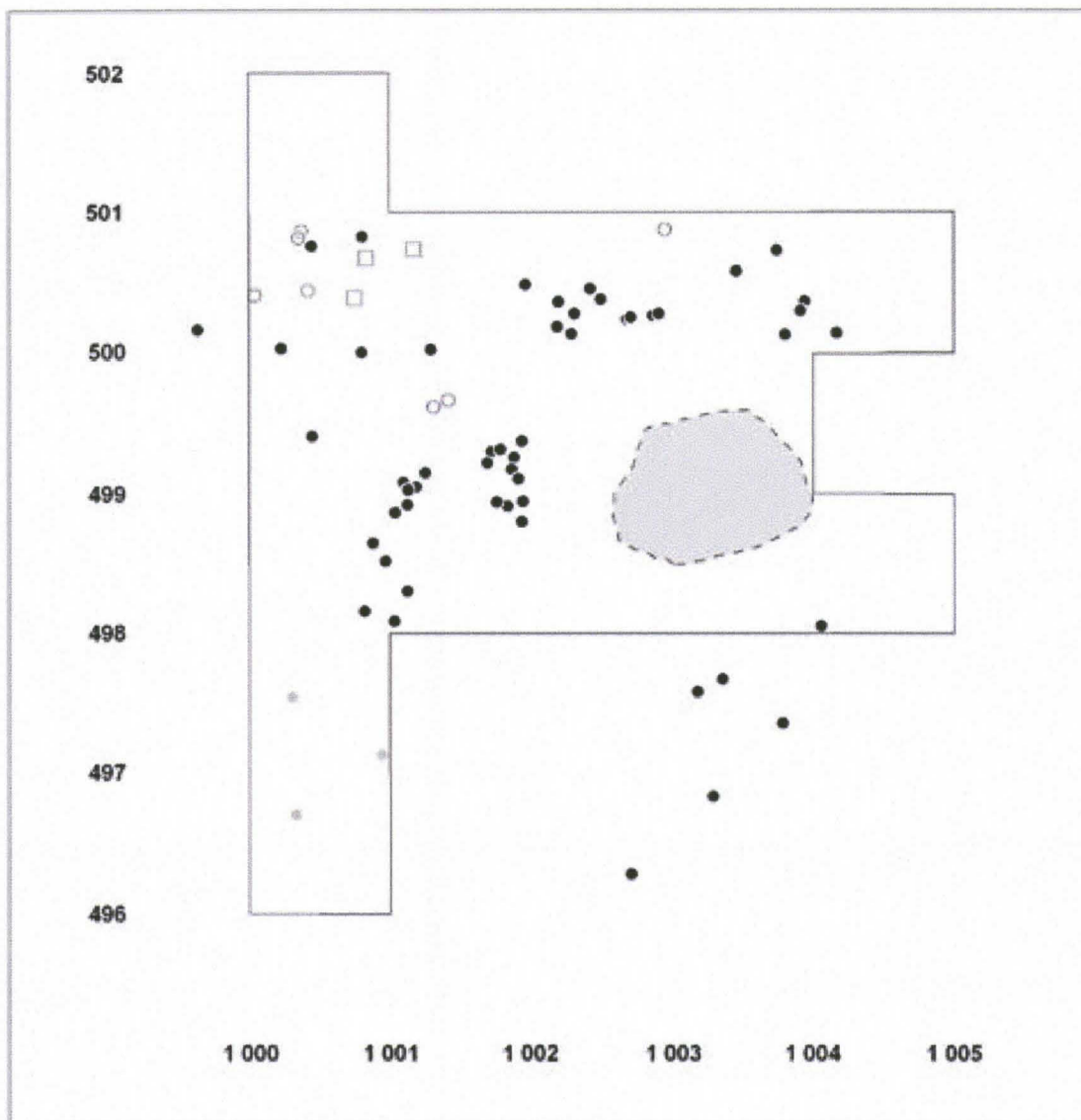
piirt. U. Kõngäs, O. Seitsonen

digit. H. Nordqvist



-  punamullan ja turpeen sekainen hiekka
-  harmaa turpeensekainen hiekka
-  turve
-  ruohomätäs
-  kivi
-  palanut kivi

Kartta 6. Taso 0: kaivausalueen pinta ennen kaivausta.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
8.9.2006

ALUE A
Löydöt - Pinta (taso 0)
1:50
digit. H. Nordqvist

N
1



- kvartsi
- serti
- serti (arvioitu paikka - poimittu 2005 inventoinnissa)
- kvartsi (arvioitu paikka - poimittu 2005 inventoinnissa)
- ▨ ruohomätäs

Kartta 7. Löytöjen levintä maanpinnalla ennen kaivausta (vuoden 2005 löydöt inventointivalokuvien perusteella).

Kerros 1: pintaturve

Hiekan sekainen pintaturvekerros poistettiin yhtenä yhteytenä, joka vaihteli paksuudeltaan muutamasta millimetristä pariin senttimetriin. Kuluneimmissa kohdissa turvetta ei ollut muutamia millimetrejä enempää.

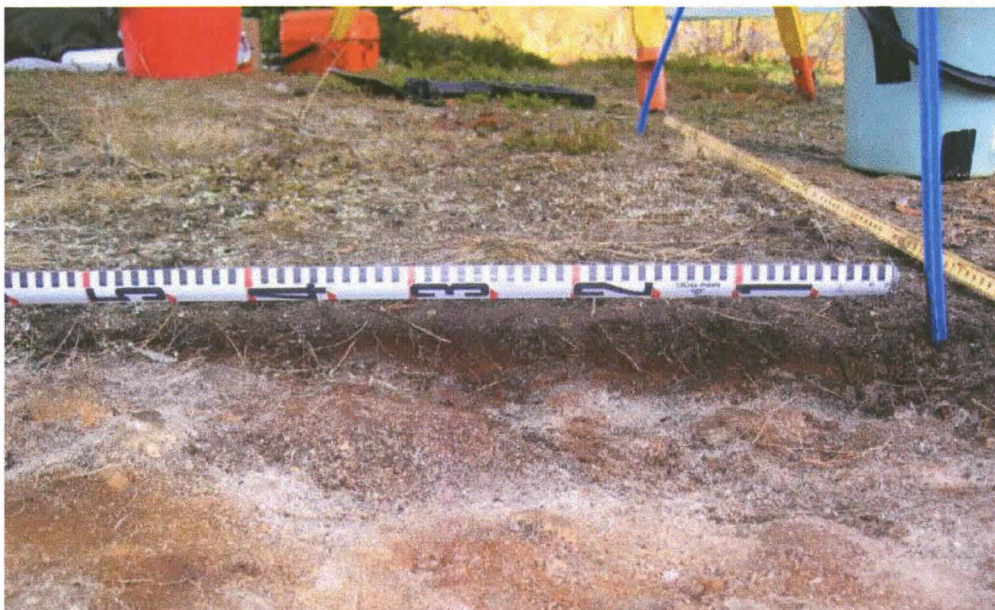
Paksuin turve oli ruutujen x498-499 / y1002-1003 rajalla sijaitsevan maatuneen turpeen- ja tuohensekaisen ruohomättään kohdalla, missä sen paksuus ylitti 5 senttimetriä (kuva 16 – 17). Kysymyksessä oli paikallinen, ilmeisesti historialliseen aikaan ajoittuvasta toiminnasta aiheutunut häiriö, johon liittyneitä resentejä löytöjä on koottu kuvaan 18. Näitä löytöjä ei otettu talteen, vaan ne palautettiin täytön yhteydessä takaisin paikoilleen. Ruohomättään lisäksi turpeesta ei tullut muutamaa lasinsirua lukuun ottamatta moderneja löytöjä.

Alueella A9 kaivausta ei jatkettu pintaturpeen pohjaa syvemmälle esiin tulleiden turvekotaan 1 liittyneiden tuohi- ja puurakenteiden takia (kuva 24 – 25, kartta 8), ja alue A9 täytettiin takaisin odottamaan mahdollisia jatkotutkimuksia.

Kerroksen 1 alapuolisen tason 1 pinnassa oli havaittavissa neljä yksikköä, jotka tutkittiin omina kokonaisuuksinaan. Nämä on kuvattu tarkemmin kerroksen 2 yhteydessä.

Löydöt kerroksesta olivat maitokvartsi-, vuorikristalli-, kvartsiitti-, serti- ja piiartefakteja sekä palaneen luun fragmentteja, yhteensä 408 kappaletta (182,9 g). Palaneet luut (19 kpl / 1,6 g) keskittyivät ruuduilla x498-499 / y1002-1003 havaitun, runsaasti resentejä löytöjä sisältäneen ruohomättään ympäristöön, eikä niiden yhteys kohteen kivikautiseen käyttövaiheeseen ole näin ollen selvä. Löytöjä käsitellään tarkemmin löydöt – luvussa.

Kuvissa 19 – 24 on esitetty taso 1 kaivauksen eri vaiheissa paljastetuilla alueilla. Kartassa 9 on esitetty turvekerroksen pohjassa / mineraalimaan pinnassa tasossa 1 tehdyt havainnot. Kartta 10 kuvaa löytöjen levintää kerroksen 1 sisällä.



Kuva 16. Yksityiskohta maatuneesta turpeesta ja tuohesta ruudun x499 / y 1003 itäprofiilissa ennen 1. kerroksen kaivamista. Lännestä. 09.09.2006. (KN)

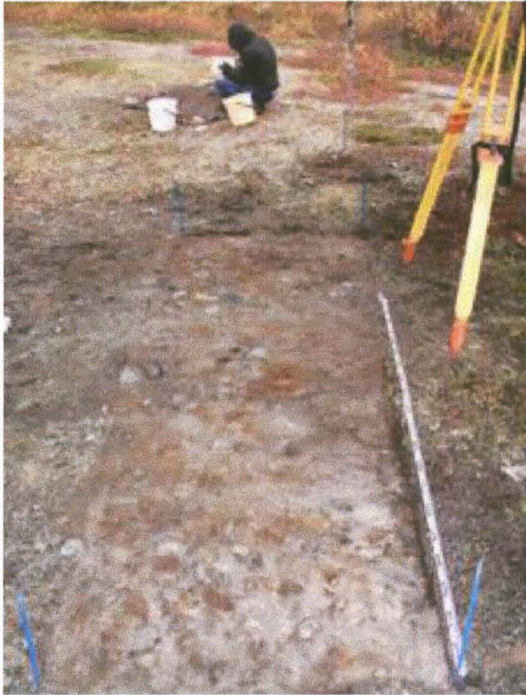


Kuva 17. Ruohomätäs ruudulla x498 / y1003 ennen 1. kerroksen kaivamista. Luoteesta. 09.09.2006. (OS)



Kuva 18. Resenttejä löytöjä ruuduilla x498-499 / y 1002-1003 sijainneesta ruohomättästä: öljykangasta, metallia ja lasinsiruja. 09.09.2006. (KN)

Taso 1:



Kuva 19. Taso 1 alueella A1, idästä. H. Nordqvist seuroo taustalla. 07.09.2006. (OS)



Kuva 20. Vas: Taso 1 alueella A2. 07.09.2006. (OS) Oik: Taso 1 alueella A7. 11.09.2006. (OS)
Molemmat etelästä. Punamulta molemmissa kuuluu yksikön Y101 pintaan. Alue A2 on oikealla jo kaivettu pohjaan.



Kuva 21. Taso 1 alueilla A3 – A6, lännestä. Aueet A1 – A2 on kaivettu jo pohjaan. Kaivausalueen suhteellisen vähäkivinen itäosa erottuu alueen A1 itäpään tasalla. 09.09.2006. (OS)



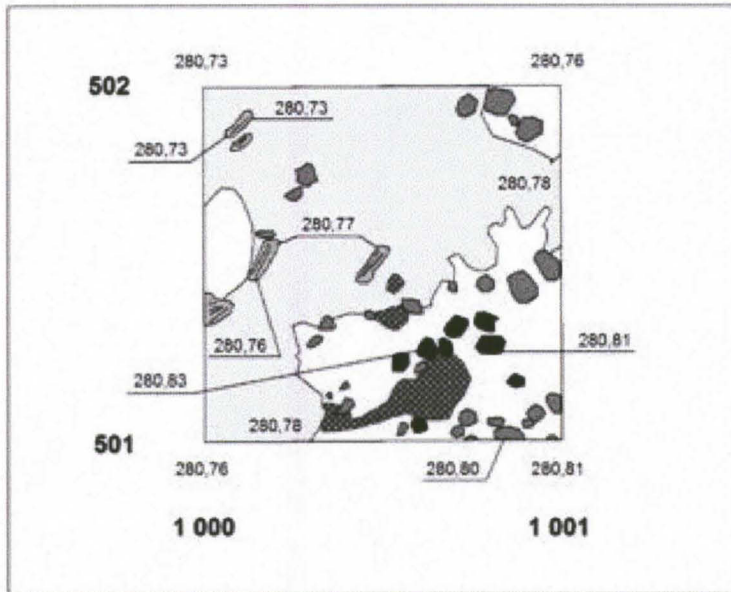
Kuva 22. Taso 1 alueella A8, etelästä. Yksikön Y104 itäosa (Y104B) erottuu hiilensekaisena palaneiden kivien rajaamana alueena ruudun länsipuoliskossa. Ympäröivät alueet on kaivettu jo pohjaan. 12.09.2006. (OS)



Kuva 23. Taso 1 alueella A9 (x501 / y1000), etelästä. Aluetta ei kaivettu enää syvemmälle, sillä esiin tuli mahdollisesti kotarakenteeseen liittyvä puun- ja tuohensekainen turvekerros. 12.09.2006. (KN)



Kuva 24. Lähikuva tasossa 1 alueella A9 näkyviin tulleista puunjäänteistä. 12.09.2006. (KN)










INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
10.9.2006

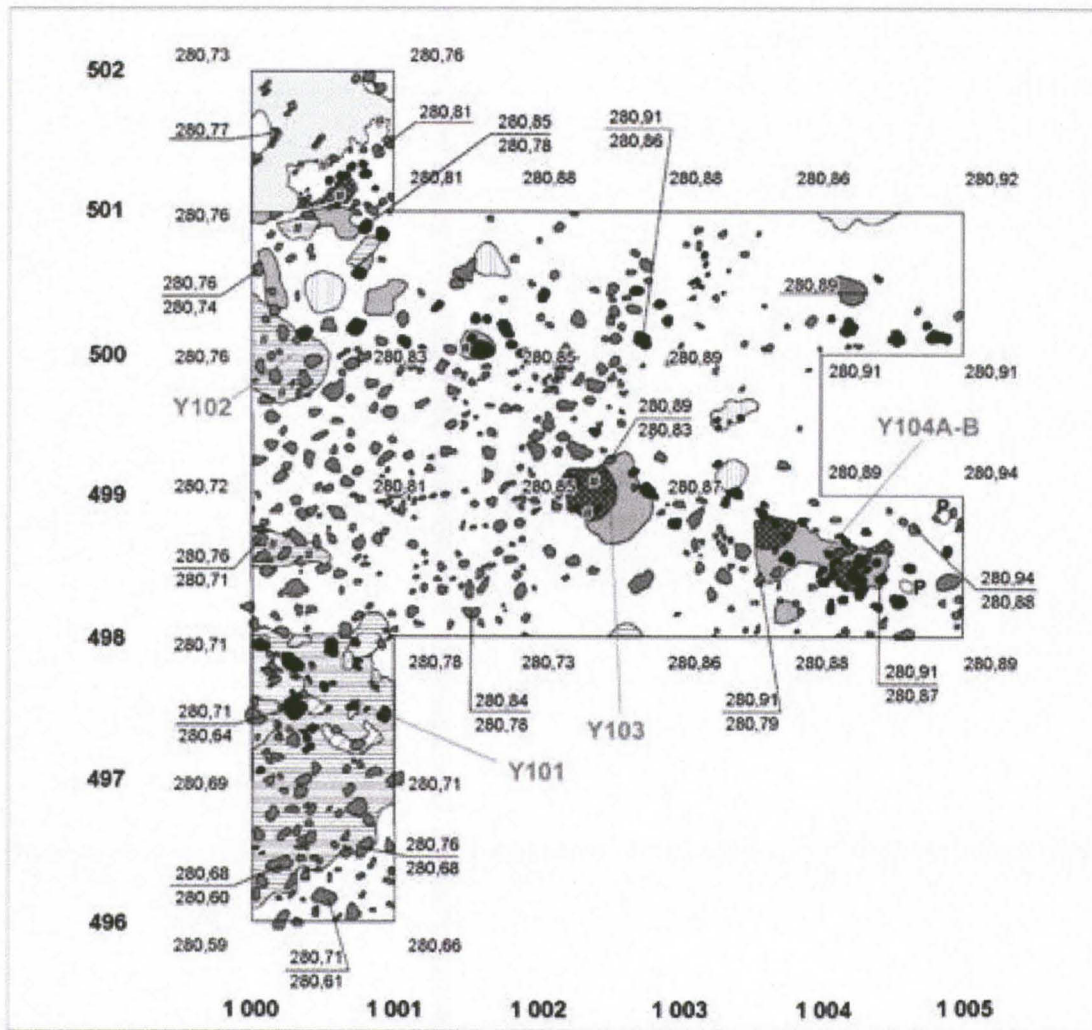
ALUE A
Taso 1 - 501 / 1000
1:20
piirt. K. Nordqvist
digit. H. Nordqvist

N
1



-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  mustanruskea nokinen hiekka
-  turve (pintaturpeen alla, tuohen ja osittain maatuneen puun sekainen) heikosti punamullan sekainen hiekka
-  kivi
-  palanut kivi
-  hiili
-  puu (syiden suunta merkitty)

Kartta 8. Yksityiskohtakartta mahdollisista kotarakenteeseen liittyneistä jäänteistä alueella A9 tasossa 1. Kaivausta ei jatkettu tällä alueella enää syvemmälle.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1





Seitsonen et al. 2006
10.9.2006

ALUE A










Taso 1

1:50

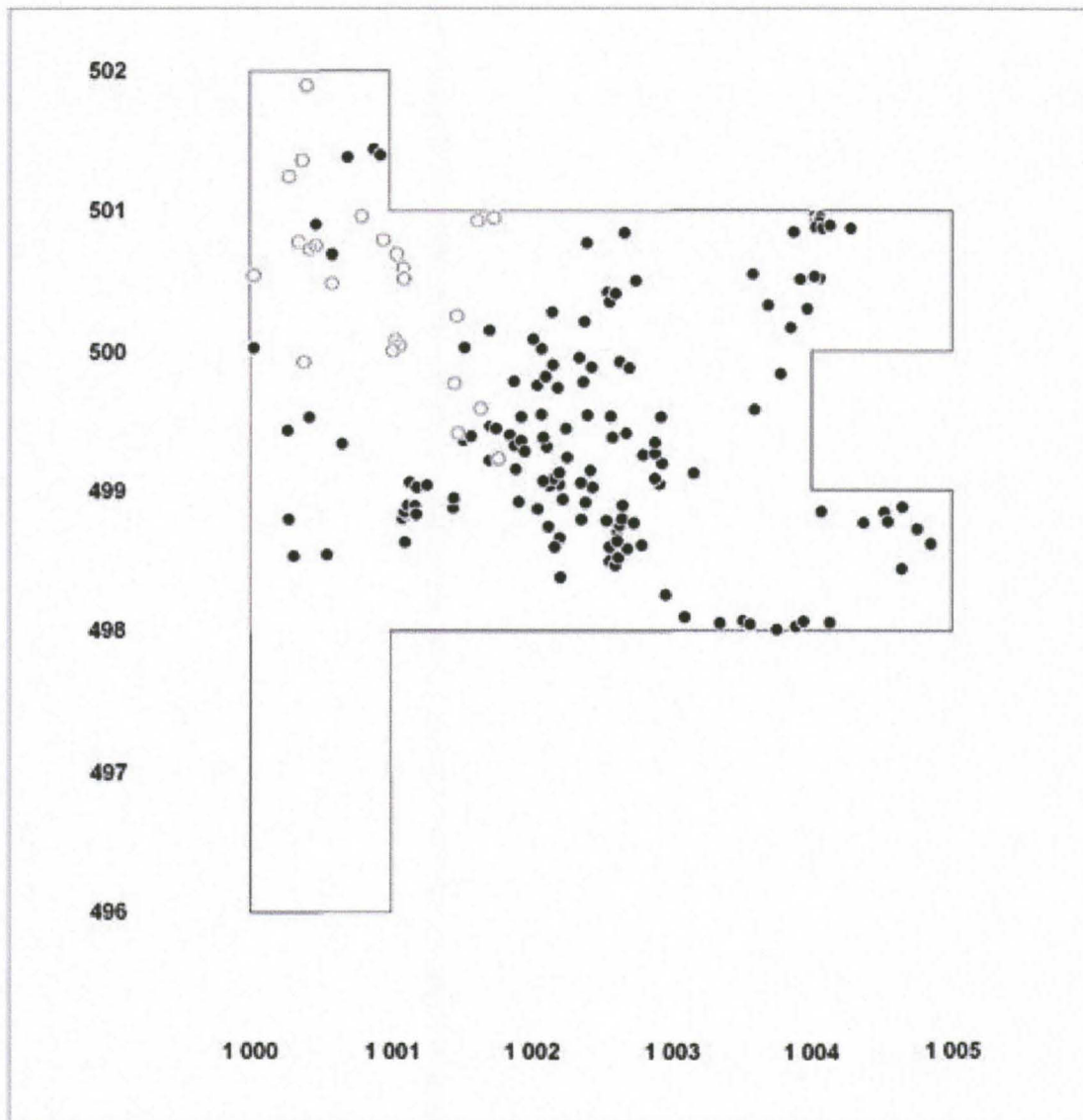
piirt. U. Kõngäs, H. Nordqvist,
K.Nordqvist, O. Seitsonen
digit. H. Nordqvist

-  kivi
-  palanut kivi
-  hiili
-  puu (syiden suunta merkitty)



-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  P keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  punamullan sekainen hiekka
-  heikosti punamullan sekainen hiekka
-  mustanruskea nokinen hiekka
-  tummanharmaa hiekka
-  tummanruskea hiekka
-  harmaa turpeen sekainen hiekka
-  turve (pintaturpeen alla, tuohen ja osittain maatuneen puun sekainen)

Kartta 9. Taso 1: kerroksen 1 pohja.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006

10.9.2006

ALUE A

Löydöt - Kerros1 / Taso 1

1:50

digit. H. Nordqvist



- kvartsi
- serti

Kartta 10. Löytöjen levintä kerroksessa 1.

Yksiköt Y101 – Y104

Ennen kerroksen 2 tutkimista kaivettiin tason 1 pinnassa havaitut erilaiset yksiköt Y101 – Y104, omina löytöyhteyksinään. Jokainen yksiköstä dokumentoitiin havaitsemistasossaan. Tämän jälkeen ne kaivattiin puolikkaina, joiden välinen profiili dokumentoitiin tarpeen vaatiessa. Lopuksi dokumentoitiin kokonaisuudessaan pois kaivetun yksikön pohja.

Tutkitut yksiköt olivat osittain maanpinnallekin näkynyt punamultakeskittymä (Y101) (pinta kuvassa 20), yksi erillinen punamultaläntti (Y102) (kuva 28) sekä kaksi tulisijoiksi tulkittua palaneiden kivien ja hiekan keskittymää (Y103 – Y104). Y104 tutkittiin kahdessa osassa (Y104A ja Y104B) kaivausalueen asteittaisesta laajentamisesta ja osissa dokumentoimisesta johtuen.

Y101 ja Y102 osoittautuivat kaivettaessa muutamia senttimetrejä paksuiksi punamultakerroksiksi. Yksiköiden pinnat, profiilit ja pohjatasot on esitetty kuvissa 25 – 30. Yksiköstä Y102 ei tullut ainoatakaan löytöä ja Y101:nkin yhteydestä tulleet muutamat löydöt olivat aivan yksikön pinta- ja laitaosissa. Y101:n yhteydestä kaivetut kivet olivat kaikki vahvasti punamullan värjäämiä (kuva 27).

Y103 ja Y104 olivat muutamia senttimetrejä paksuja rakenteettomia noen- ja hiilensekaisia palaneiden kivien ja palaneen hiekan keskittymiä, ilmeisiä tulenpidonpaikkoja. Y104 koostuu itse asiassa mahdollisesti kahdesta osittain saman- tai eriaikaisesti nuotiosijasta (Y104A – B). Yksiköiden pinnat, profiilit ja pohjatasot on esitetty kuvissa 31 – 39.

Yksiköistä Y103:n pinnasta löydettiin kauttaaltaan runsaasti pieniä palamattomia kvartsiartefakteja (64 kpl / 6,5 g). Näiden tulkittiin aiheutuneen tulenpitoa myöhemmästä kivityöstöstä. Sen sijaan Y104:n yhteydestä ei havaittu kuin kaksi kvartsiartefaktia (3,3 g) aivan yksikön laidalta.

Yksiköt Y101 – Y104 on esitetty kootustikartoissa 11 – 16.

Yksikkö Y101:



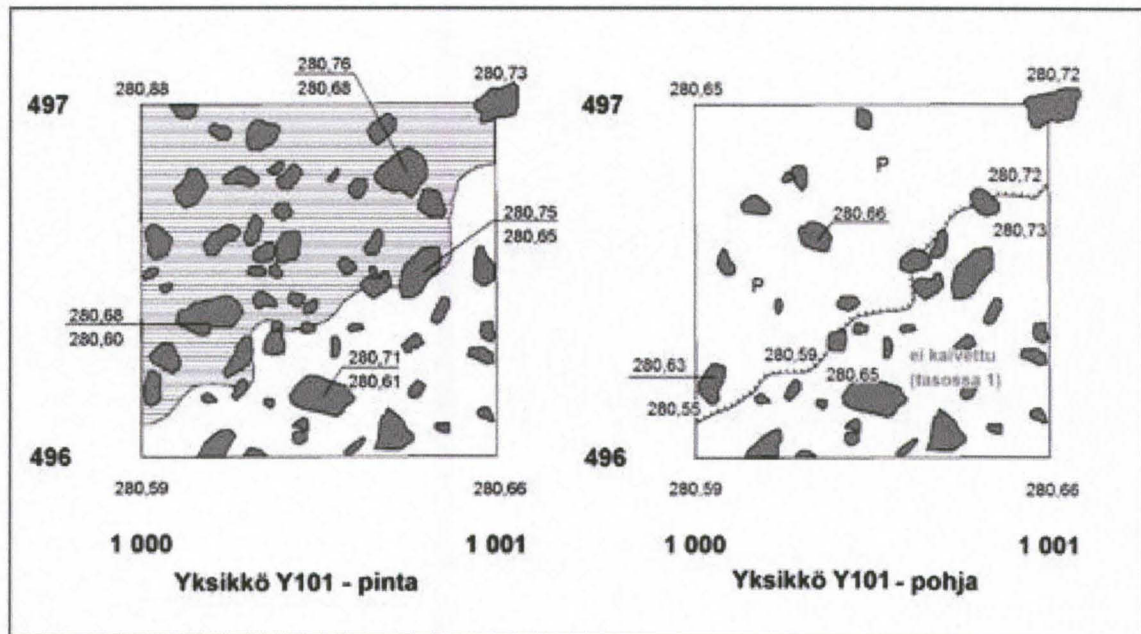
Kuva 25. Vas: Yksikön Y101 pohja (punamulta poistettu) alueella A2, etelästä. 08.09.2006. (OS)
Oik: Yksikön Y101 pohja (punamulta poistettu) alueella A7, pohjoisesta. 12.09.2006. (KN)
(Yksikön Y101 pinta kuvassa 20.)



Kuva 26. Yksikkö Y101 ruutujen x496 – 497 / y1000 länsiprofiilissa. Idästä. 13.09.2006. (OS)



Kuva 27. Otos punamullan vahvasti värjäämiä kiviä yksiköstä Y101. 09.09.2006. (OS)



INARI BEALDOJOHNJALMI 1

Seitsonen et al. 2006
10.9.2006

ALUE A






Taso 1; yksikkö Y101

1:20

piirt. U. Kõngäs

digit. H. Nordqvist, K. Nordqvist

N
1

-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  punamullan sekainen hiekka
-  kivi
-  poistetun yksikön raja



Kartta 11. Yksikkö Y101, eteläosa.

Yksikkö Y102:



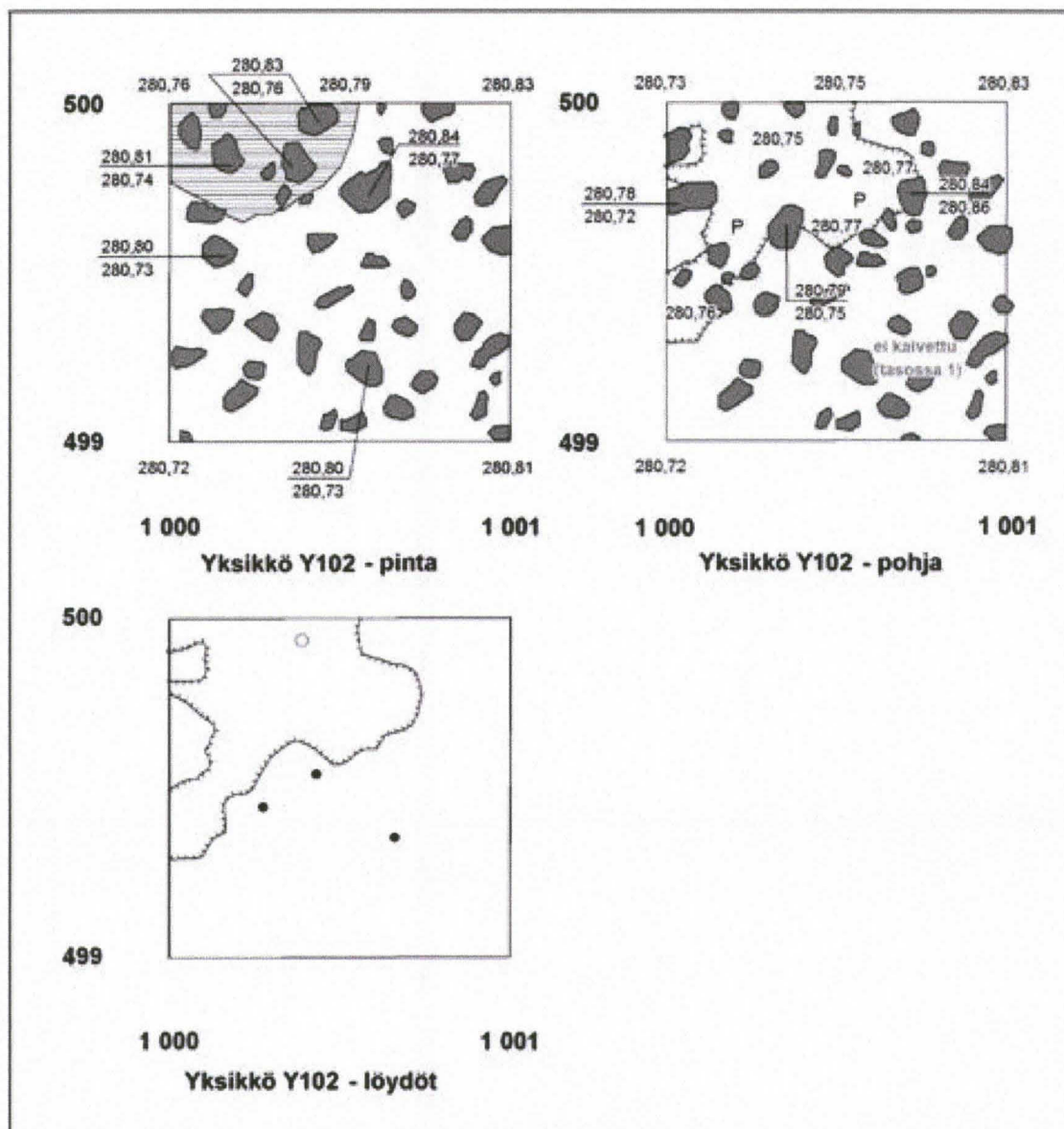
Kuva 28. Yksikkö Y102:n (punamultaläntti) pohjoisosan pinta ruudulla x500 / y1000. 07.09.2006. (OS)



Kuva 29. Yksikkö Y102:n pohjoispuoli on kaivettu pois, kuvassa itä-länsisuuntainen keskiprofiili ruutujen x500 – 499 / y1000 rajalla. Pohjoisesta. 10.09.2006. (UK)

Kuva 30. Yksikön Y102 pohja. 10.09.2006. (UK)



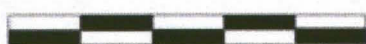









INARI BEALDOJOHNJALMI 1

Seitsonen et al. 2006
10.9.2006

ALUE A
Taso 1; yksikkö Y102
1:20

piirt. U. Kõngäs, K.Nordqvist
digit. H. Nordqvist, K.Nordqvist



-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  punamullan sekainen hiekka
-  kivi
-  poistetun yksikön raja
-  kvartsi
-  serti

Kartta 12. Yksikkö Y102, eteläosa.

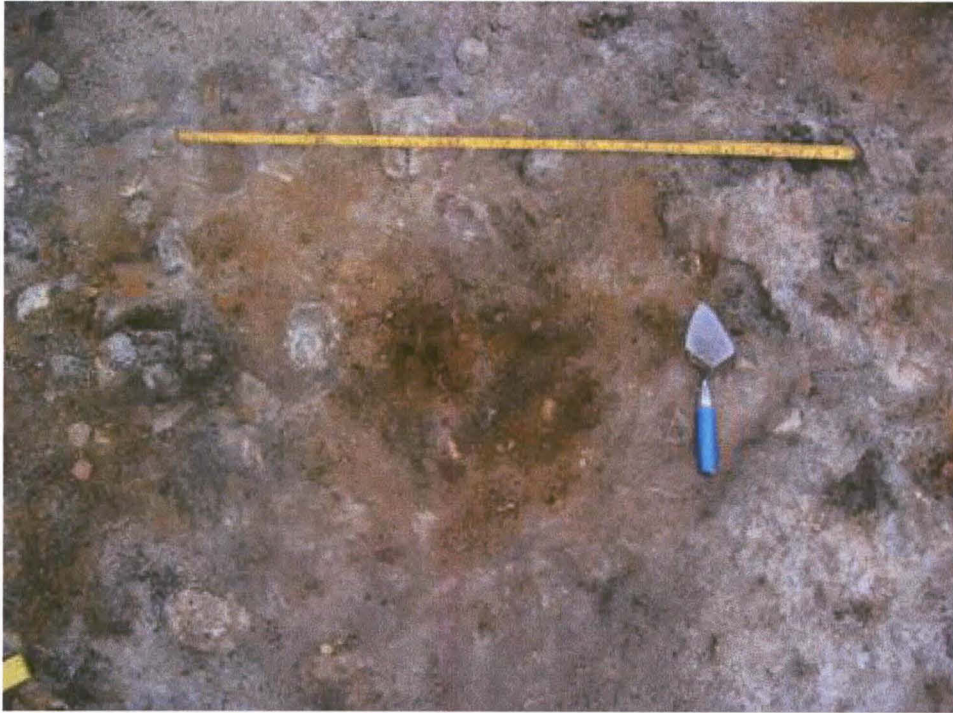
Yksikkö Y103:



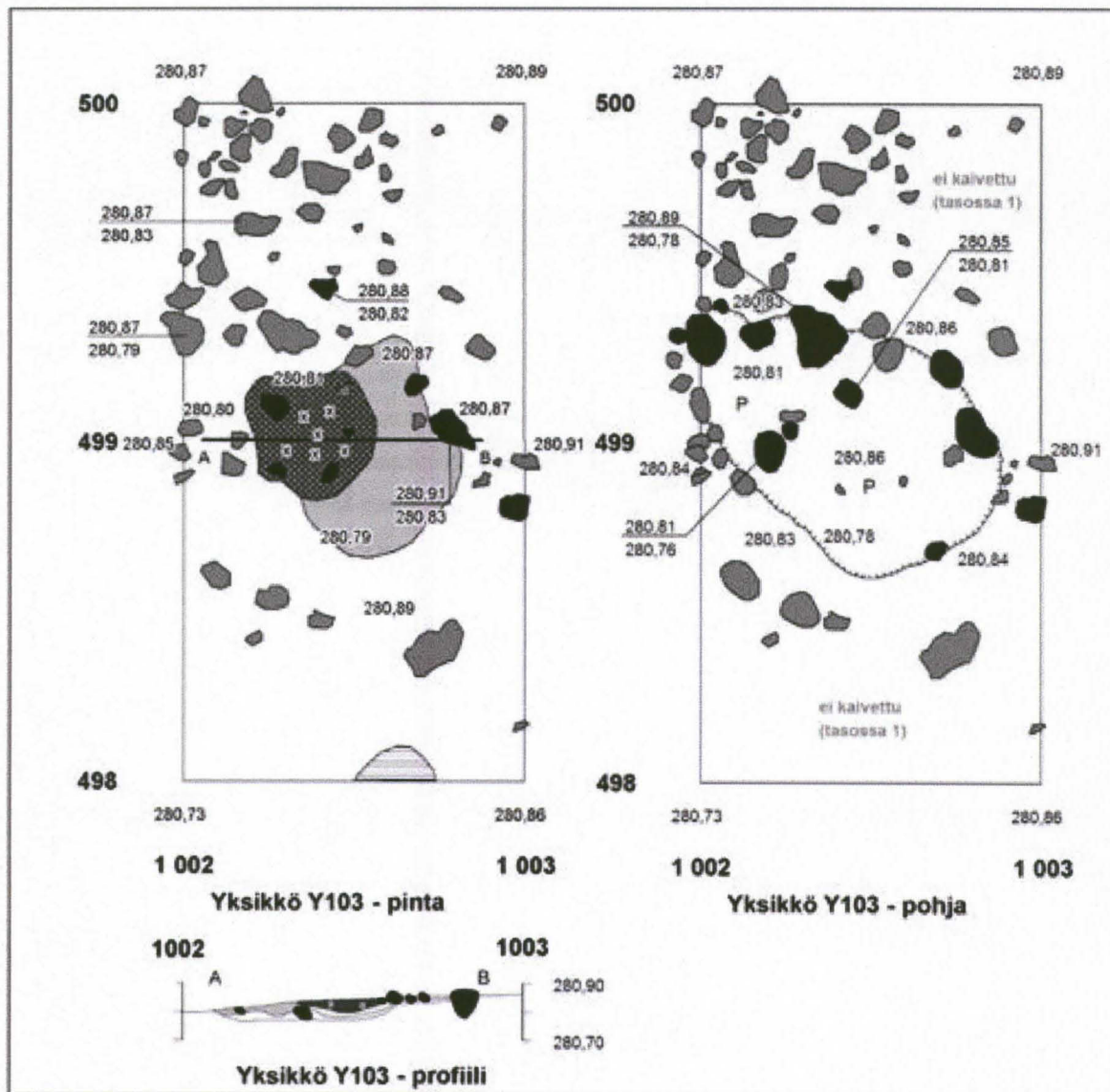
Kuva 31. Yksikön Y103 pinta ruuduilla x498 – 499 / y1002. 09.09.2006. (KN)



Kuva 32. Yksikkö Y103 pohjoispuoli on kaivettu pois, kuvassa itä-länsisuuntainen keskiprofiili. Pohjoisesta 11.09.2006. (KN)



Kuva 33. Yksikön Y103 pohja. 11.09.2006. (KN)



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1


Seitsonen et al. 2006
10.9.2006

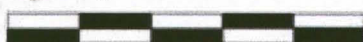
ALUE A

Taso 1; yksikkö Y103
1:20









piirt. U. Köngäs, K. Nordqvist
digit. H. Nordqvist, K. Nordqvist

 kivi

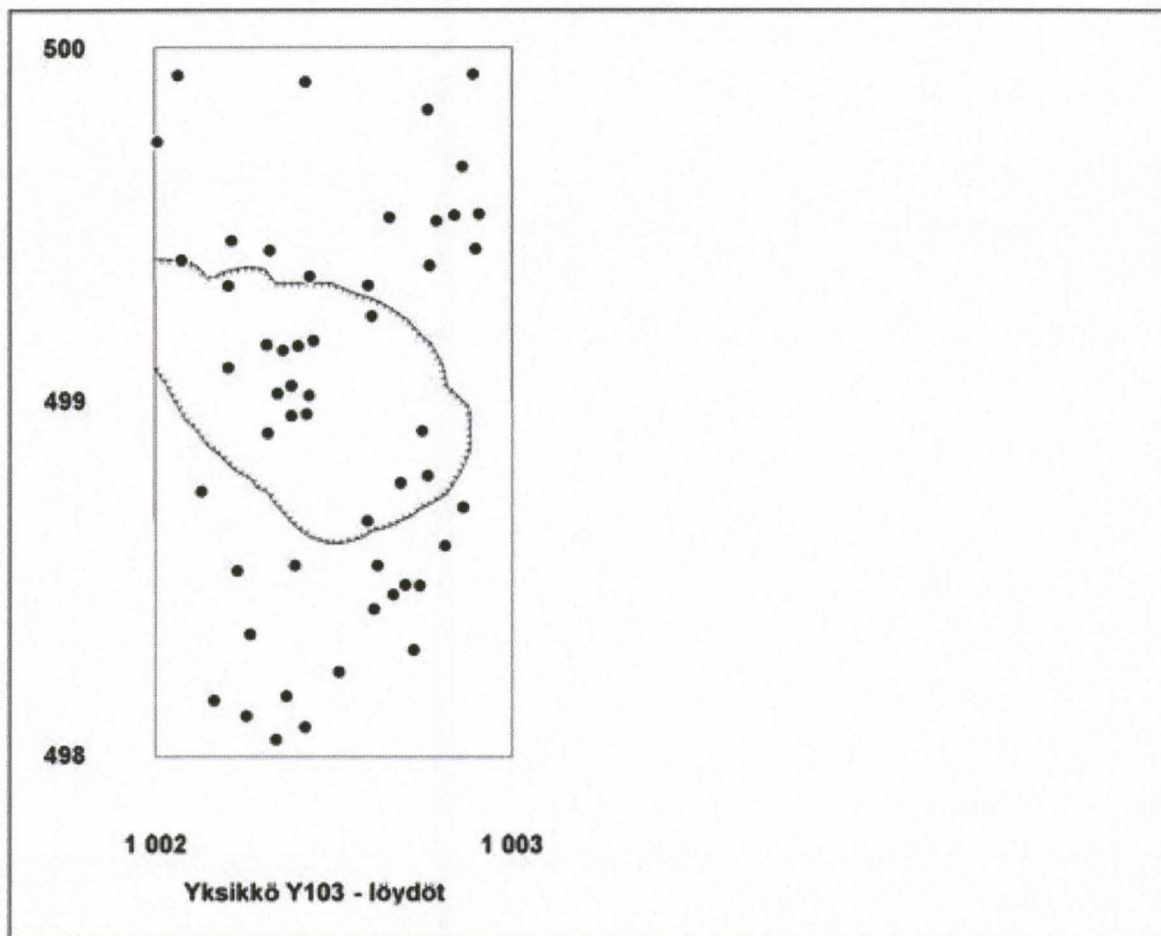
 palanut kivi



N
↑

-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  punamullan sekainen hiekka
-  mustanruskea nokinen maa
-  tummanharmaa hiekka
-  tummanruskea hiekka
-  runsaasti palaneen kiven muruja
-  poistetun yksikön raja

Kartta 13. Yksikkö Y103.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
10.9.2006

ALUE A

Taso 1; yksikkö Y103; löydöt
1:20

piirt. U. Köngäs, K.Nordqvist
digit. H. Nordqvist, K.Nordqvist

N
1

poistetun yksikön raja
● kvartsi



Kartta 14. Yksikkö Y103, löydöt.

Yksikkö Y104, länsiosa (Y104A):



Kuva 34. Yksikön Y104 länsipuolen (104A) pinta ruudulla x498 / y1003 (kts. Y104B edellä kuvassa 22). 09.09.2006. (KN)



Kuva 35. Yksikkö Y104A:n pohjoispuoli on kaivettu pois, kuvassa itä-länsisuuntainen keskiprofiili. Pohjoisesta. 11.09.2006. (KN)



Kuva 36. Yksikön Y104 länsiosan (Y104A) pohja. 11.09.2006. (KN)

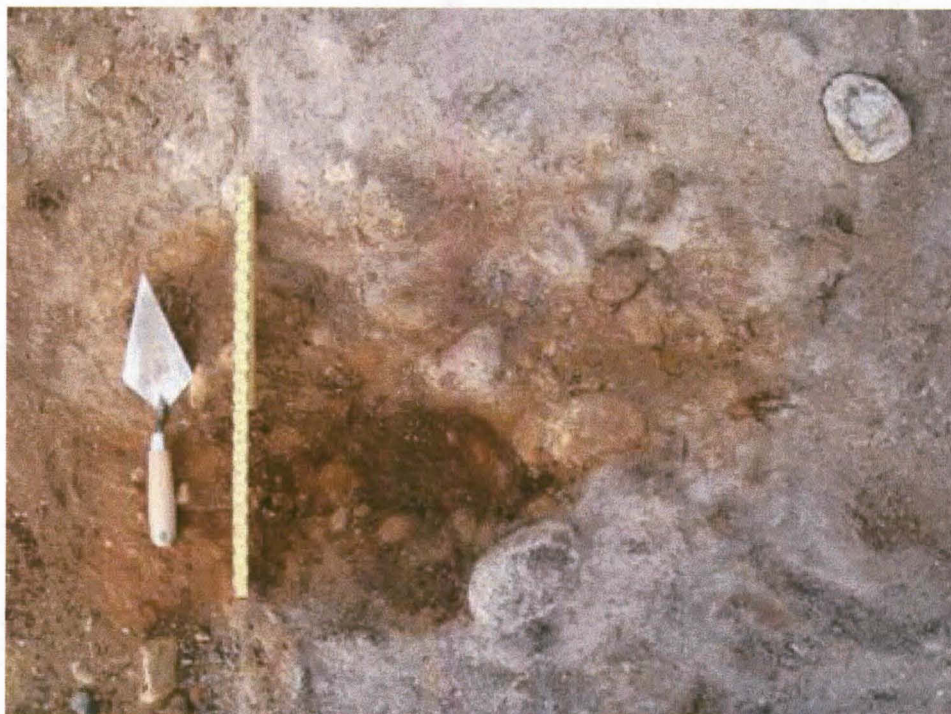


Kuva 37. Yksikön Y104 länsiosan (Y104A) pohja, yksikön Y104 pohjois-eteläsuuntainen keskiprofiili ruudun x498 / y1004 itäprofilissa. Lännestä ennen ruudun x498 / y1004 kaivamista. 11.09.2006. (KN)

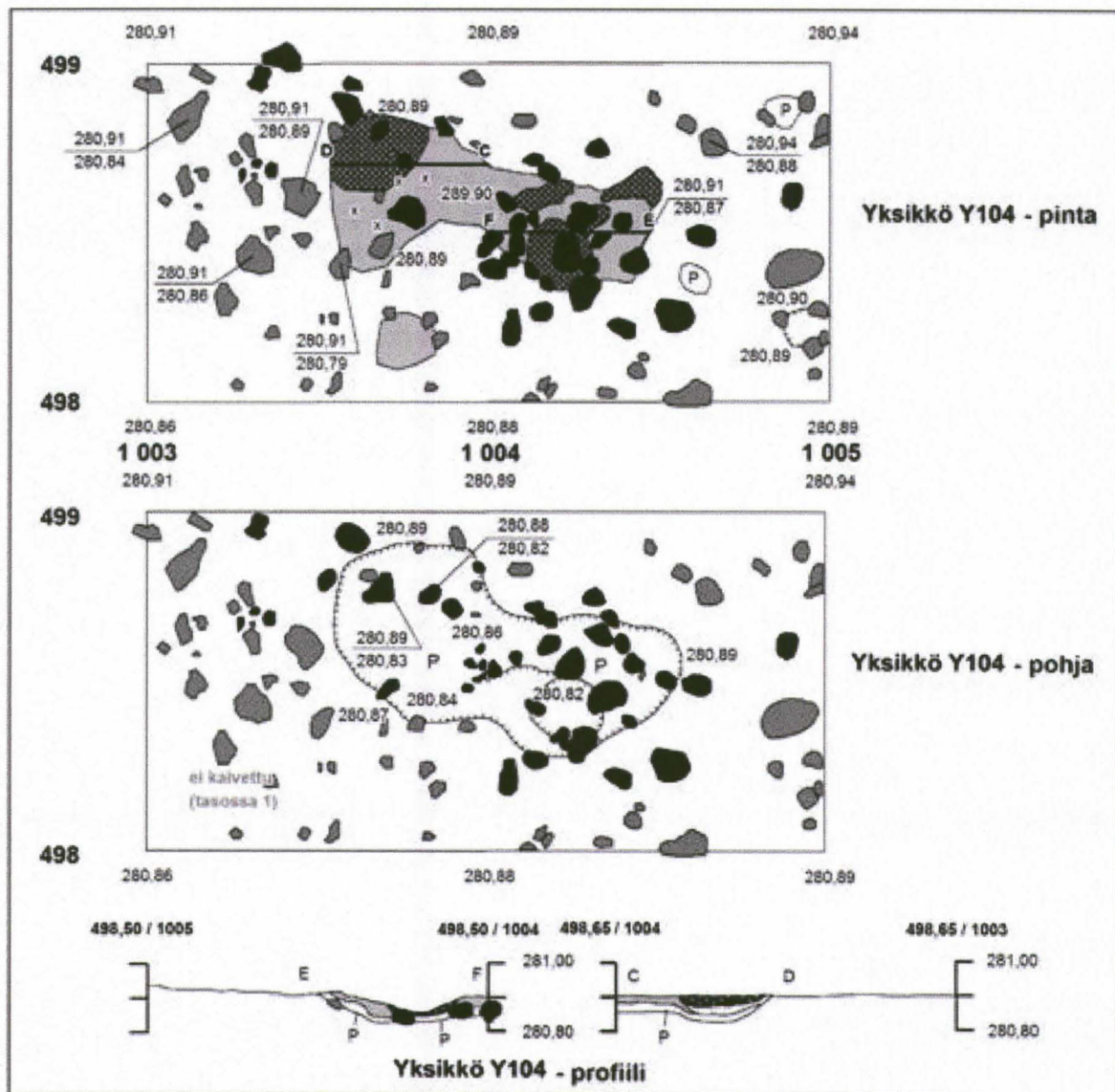
Yksikkö Y104, itäosa (Y104B):



Kuva 38. Yksikkö Y104B:n pohjoispuoli on kaivettu pois, kuvassa itä-länsisuuntainen keskiprofiili. Pohjoisesta. (Yksikön pinta kuvassa 22.) 12.09.2006. (OS)



Kuva 39. Yksikön 104 itäosan (Y104B) pohja. 12.09.2006. (OS)



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1


Seitsonen et al. 2006
10.9.2006

ALUE A









Taso 1; yksikkö Y104
1:20

piirt. U. Köngäs, K. Nordqvist
digit. H. Nordqvist, K. Nordqvist

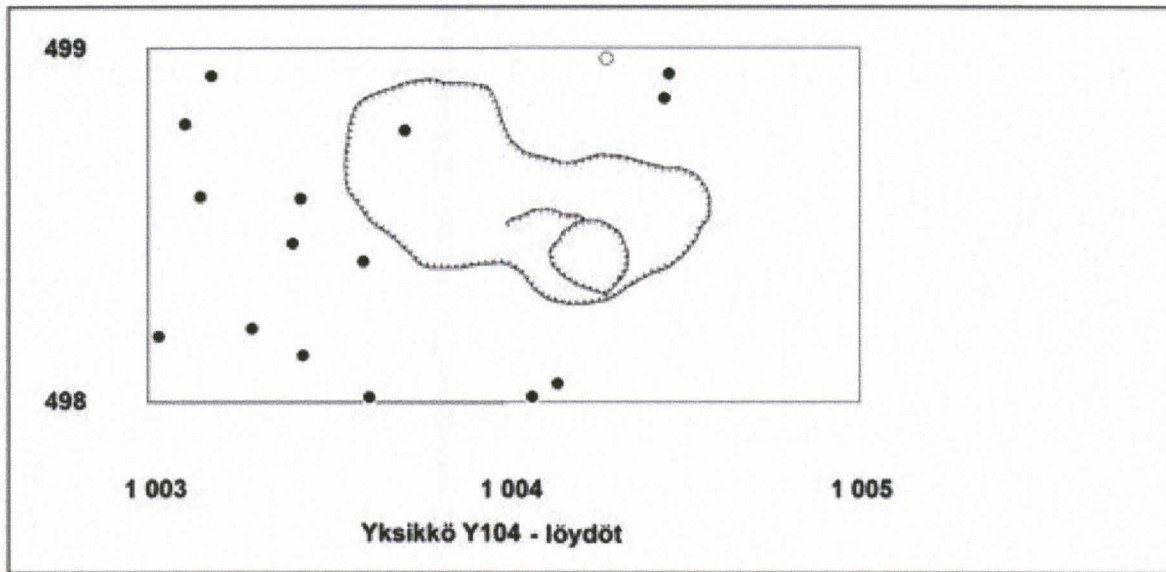
 kivi

 palanut kivi



-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  punamullan sekainen hiekka
-  mustanruskea nokinen maa
-  tummanharmaa hiekka
-  tummanruskea hiekka
-  runsaasti palaneen kiven muruja
-  poistetun yksikön raja

Kartta 15. Yksikkö Y104.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
10.9.2006

ALUE A

Taso 1; yksikkö Y104; löydöt
1:20

piirt. U. Köngäs, K.Nordqvist
digit. H. Nordqvist, K.Nordqvist

N
↓

— poistetun yksikön raja

● kvartsi

○ serti



Kartta 16. Yksikkö Y104, löydöt.

Kerros 2: kulttuurikerros

Heikosti harmaan-ruskeanläikikkääksi värjäytynyt kulttuurikerros eli kerros 2 poistettiin yksiköiden tutkimisen jälkeen yhtenä yhteytenä (lukuun ottamatta aluetta A1, joka tutkittiin stratigrafian selvittämiseksi 3 cm teknisinä kerroksina, kts. edeltä, kuva 40). Kerroksen paksuus alueen eri osissa vaihteli 4 – 7 senttimetrin välillä. Kerroksen 2 pohja oli myös koko kaivauksen pohja alueilla A2 – A8.

Löydöt kerroksesta olivat edellisten kerrosten tapaan maitokvartsi-, vuorikristalli-, serti- ja piarte-fakteja. Lisäksi löydettiin kaksi liuskeiskosta ruudulta x500 / y1003 (kuva 42). Yhteensä kerroksesta tuli löytöjä 182 kappaletta (124,45 g). Näitä käsitellään tarkemmin löydöt – luvussa.

Kuvassa 41 on esitetty taso 2 eli kaivauksen pohjataso. Kartassa 17 on taso 2 alueella A1, eli välitaso turpeen alapinnasta kaivetun 3 cm teknisen kerroksen jälkeen. Kartassa 18 on esitetty taso 2 muulla alueella, eli löytökerroksen pohjassa tehdyt havainnot (alue A1 on toisen 3 cm teknisen kerroksen jälkeisessä tasossa 3). Kartta 19 kuvaa löytöjen leviintää tämän kerroksen sisällä.

Taso 2:



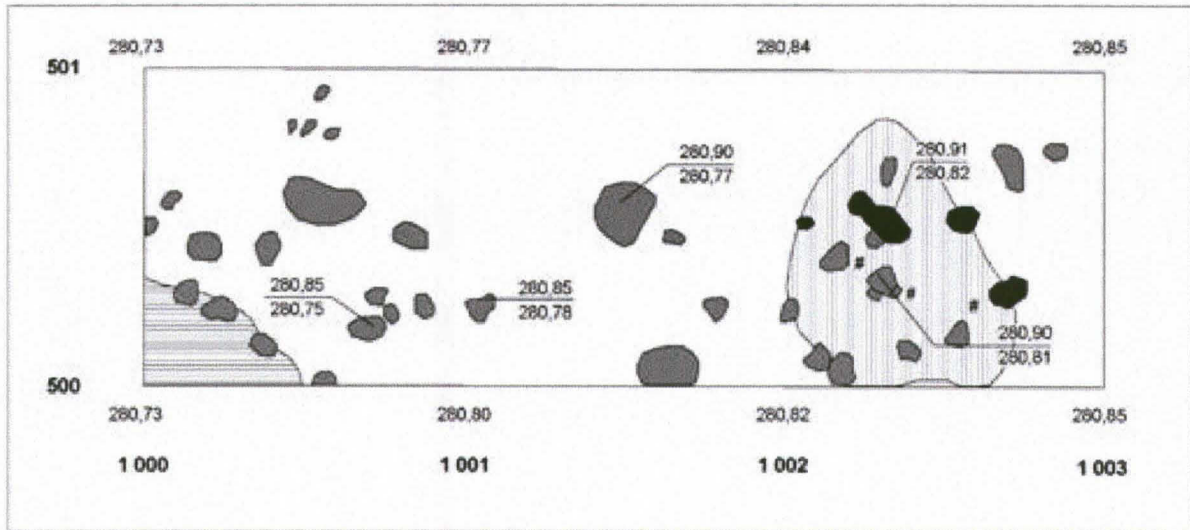
Kuva 40. Taso 2 alueella A1, idästä. Kyseessä on välitaso turpeen alapinnasta kaivetun 3 senttimetrin paksuisen teknisen kerroksen jälkeen. 08.09.2006. (OS)



Kuva 41. Panoraamakuva tasosta 2 alueilla A1 – A8, lännestä. Alue A9 on jo täytetty. K. Nordqvist kaivauksen laidalla. 13.09.2006. (OS)



Kuva 42. In situ-kuva ruudulta x500 / y 1003 löytyneestä liuskeiskoksesta. 11.09.2006. (KN)









INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
9.9.2006

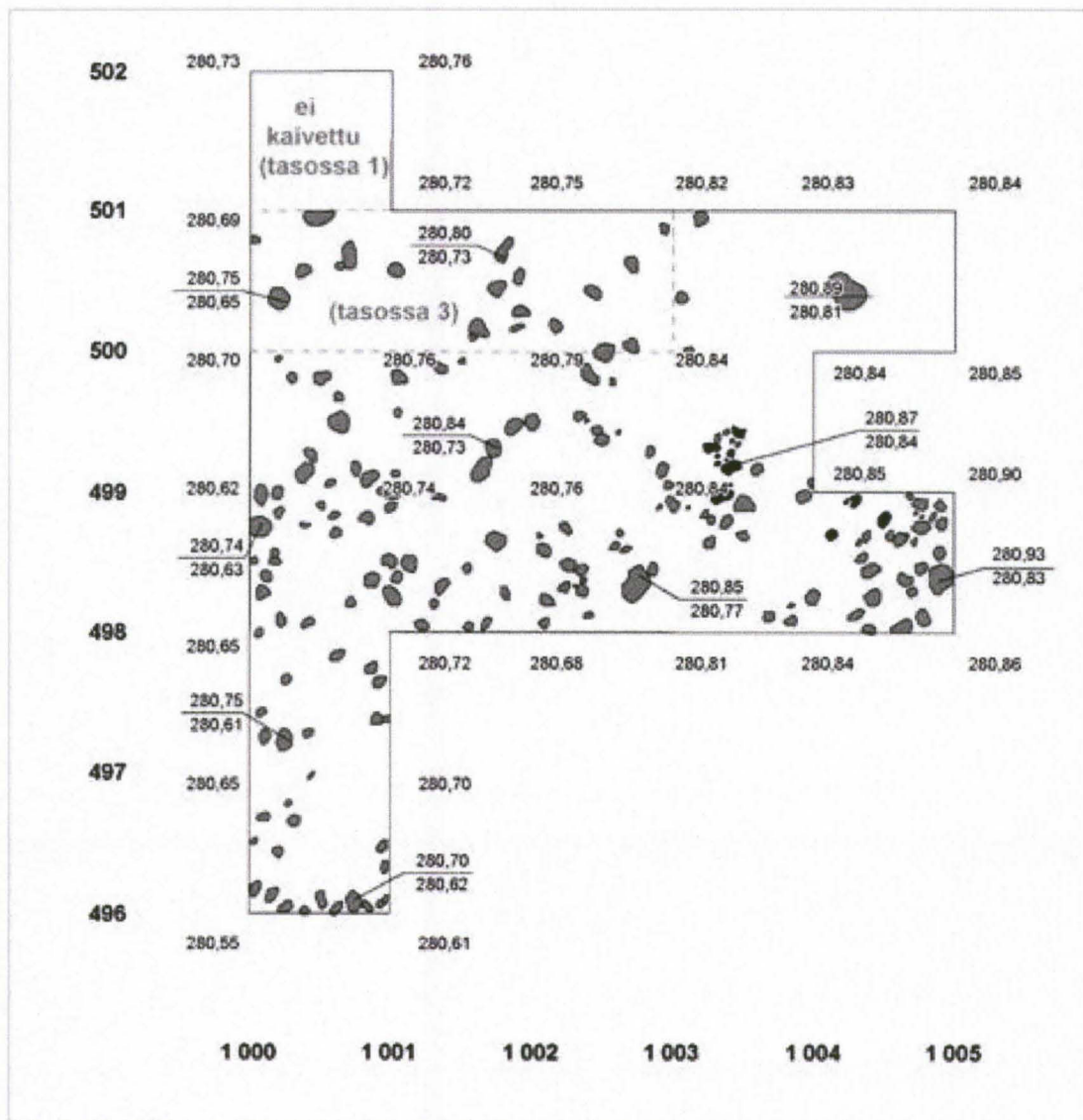
ALUE A
Taso 2*
1:20
piirt. & digit. K.Nordqvist

N
1



-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  punamullan sekainen hiekka
-  tummanruskea hiekka
-  kivi
-  palanut kivi
-  hiili

Kartta 17. Taso 2 alueella A1, välitaso turpeen alapinnasta kaivetun 3 cm paksun teknisen kerroksen jälkeen. Punamulta alueen lounaisnurkassa kuuluu yksikköön Y102.



INARI BEALDOJOHNJALMI 1

Seitsonen et al. 2006

13.9.2006

ALUE A

Taso 2 (pohja)

1:50

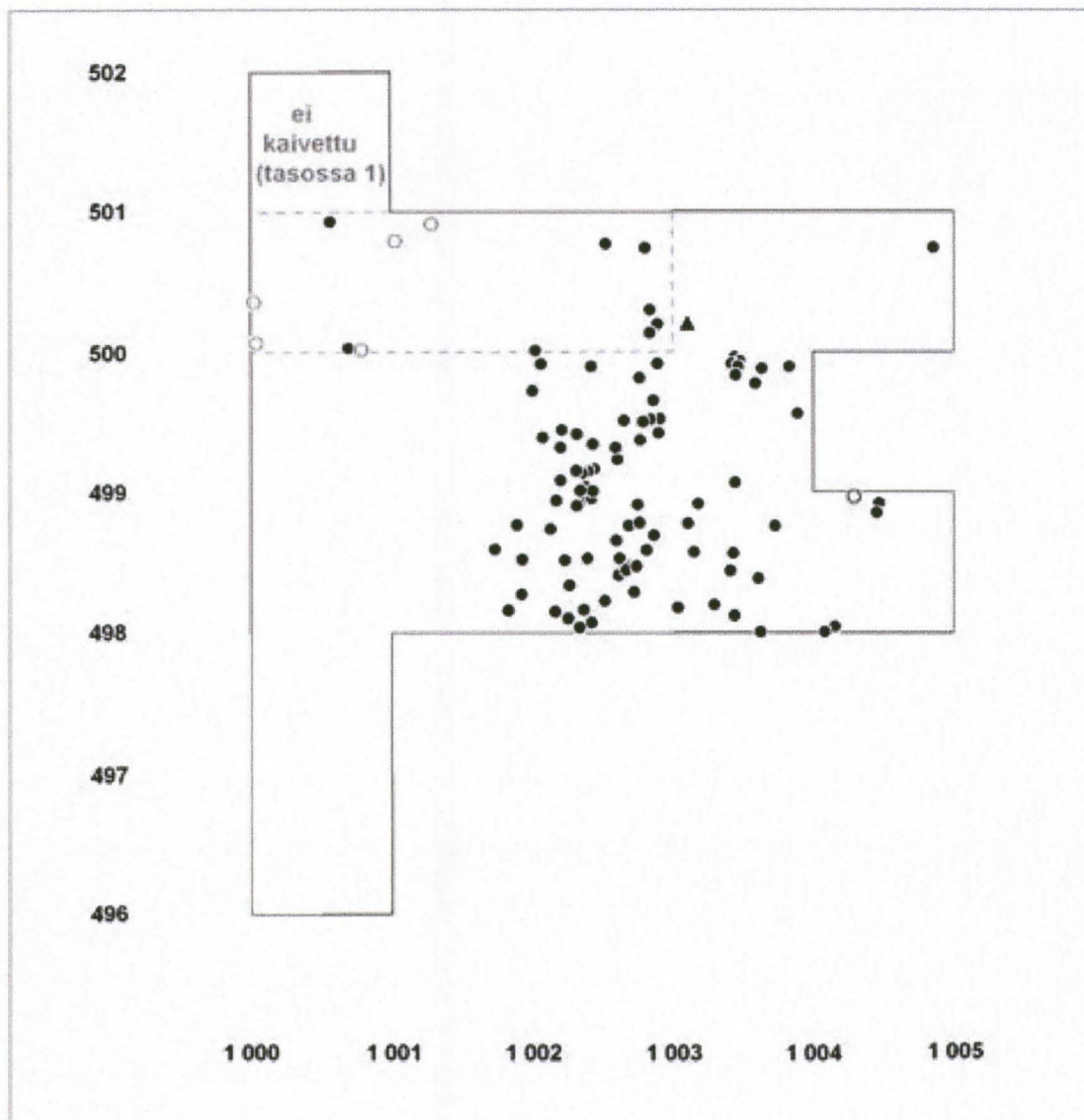
piirt. K.Nordqvist

digit. H. Nordqvist



- keltaruskea, löyhä hiekka (puhdas pohja)
- kivi
- palanut kivi

Kartta 18. Taso 2: kerroksen 2 (ja kaivauksen) pohja.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
12.9.2006

ALUE A
Löydöt - Kerros 2 / Taso 2
1:50
digit. H. Nordqvist



- kvartsi
- sertti
- ▲ liuske

Kartta 19. Löytöjen levintä kerroksessa 2.

Kerros 3: kaivauksen pohja alueella x500/y1000 – 1002

Alueelta A1 kaivettiin ensimmäisen turpeen alapuolisen 3 cm teknisen kerroksen (krs 2) jälkeen toinen vastaavan paksuinen tekninen kerros (krs 3) (kuva 43). Tämän alaosa oli valtaosalla aluetta jo puhdasta pohjamaata, eikä koko kerroksesta tullut löytöinä kuin yksi ainoa kvartsiartefakti aivan sen pintaosasta. Tämä on lisätty löytöjen levintäkartoissa harmaan-ruskeanläikikkääksi värjäytyneen kerros 2:n löytöihin. A1 alue kaivettiin kauttaaltaan vielä muutama senttimetri syvemmälle ennen kuin kaivausaluetta alettiin laajentamaan alueille A3 – A9.



Kuva 43. Taso 3 alueella A1, idästä. Kyseessä on toisen 3 senttimetriä paksun teknisen kerroksen pohja ja kaivauksen pohja tällä alueella. 08.09.2006. (OS)

Profiilit

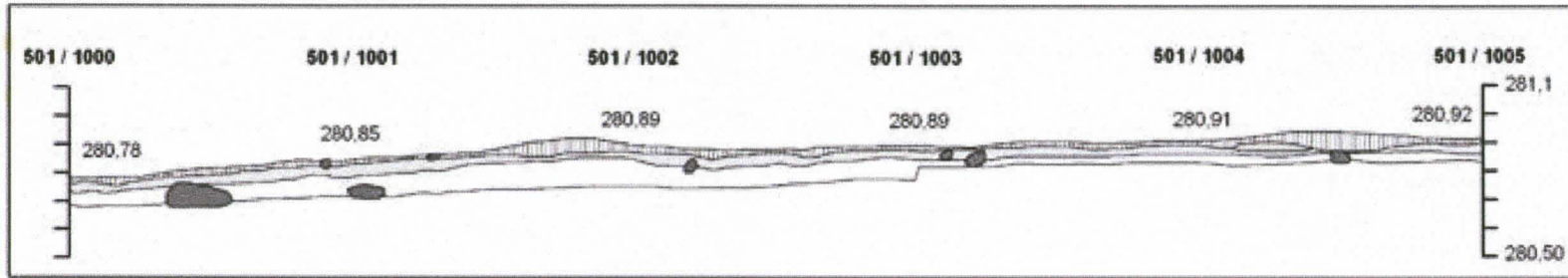
Kaivauksen kaikki profiilit dokumentoitiin sekä valokuvaamalla että piirtämällä. Raporttiin on liitetty koko kaivausalueelta ainoastaan profiilikartat, sillä profiilien mataluudesta johtuen koko profileja esittävistä valokuvista ei ollut erotettavissa juuri mitään (kts. kartta 20 – 25). Yksityiskohtavalokuvat on lisätty niistä profileista, joissa on selvästi nähtävissä jotain, esimerkiksi punamultaa sisältäneiden yksiköiden kohdista (kuva 26, 44 – 45).



Kuva 44. Yksikkö Y101:een kuuluvaa punamultaa kaivausalueen itäprofilissa ruudun x 497 / 1000 koillisulmassa. Lännestä. 13.09.2006. (OS)








Kuva 45. Yksikkö Y102:een kuuluvaa punamultaa kaivausalueen länsiprofilissa ruutujen x 499 – 500 / 1000 rajalla. Idästä. 13.09.2006. (OS)

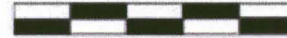


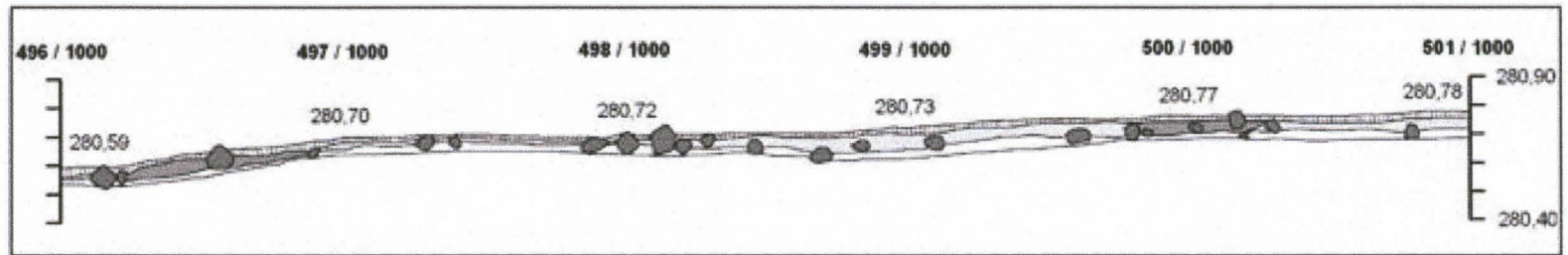
INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
13.9.2006

ALUE A
Profiili 501 / 1000 - 1005
1:25
piirt. K.Nordqvist
digit. H. Nordqvist

-  turve
-  harmaa, ruskean läiskikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  tuohensekainen turve
-  kivi








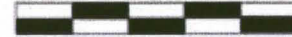


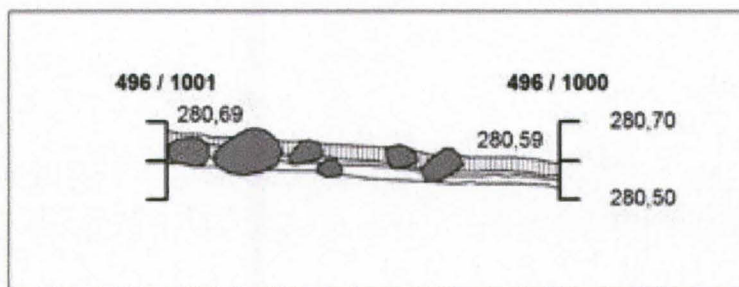
INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
13.9.2006

ALUE A
Profili 496-501 / 1000
1:25
piirt. K.Nordqvist
digit. H. Nordqvist

-  turve
-  harmaa, ruskean läiskikäs hiekka
-  kellaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  punamullan sekainen hiekka
-  kivi









INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

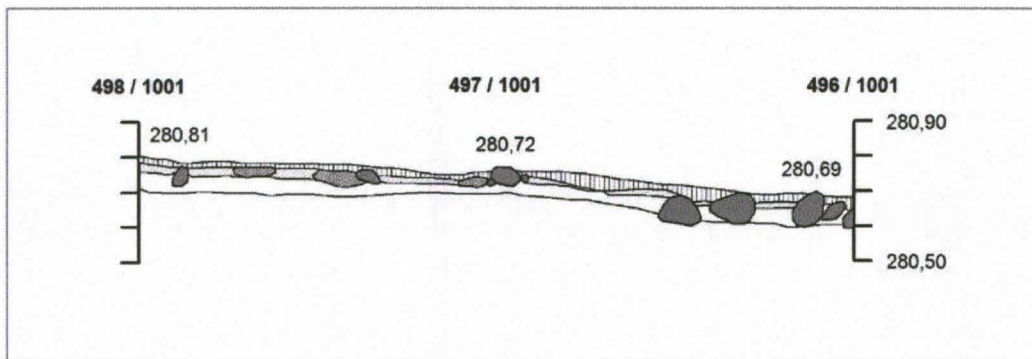
Seitsonen et al. 2006
13.9.2006

ALUE A
Profiili 496 / 1000-1001
1:20
piirt. K. Nordqvist
digit. H. Nordqvist

-  turve
-  harmaa, ruskean läiskikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  kivi








Kartta 22. Kaivauksen eteläprofiili x496 / y1001 – 1000.

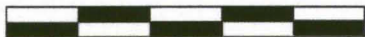


INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

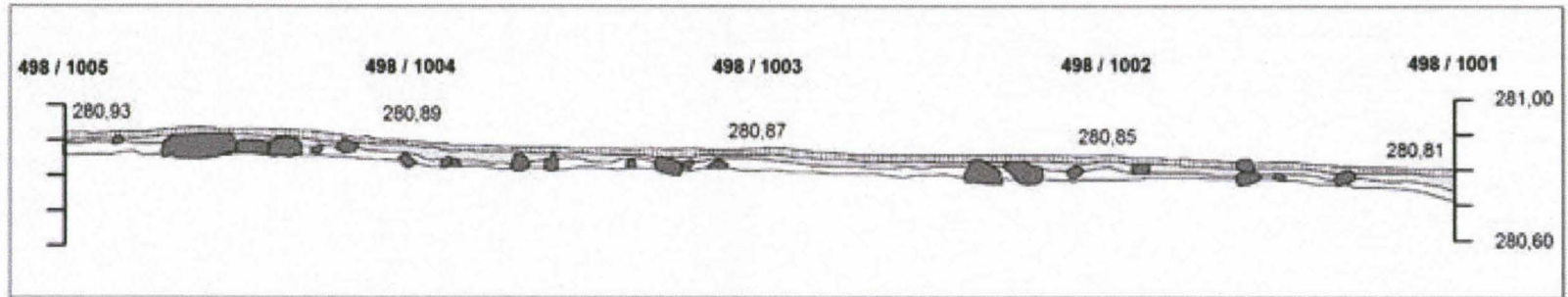
Seitsonen et al. 2006
13.9.2006

ALUE A
Profiili 496-498 / 1001
1:20
piirt. K.Nordqvist
digit. H. Nordqvist

-  turve
-  harmaa, ruskean läiskikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  punamullan sekainen hiekka
-  kivi







Kartta 23. Kaivauksen itäprofiili x498 – 496 / y1001.



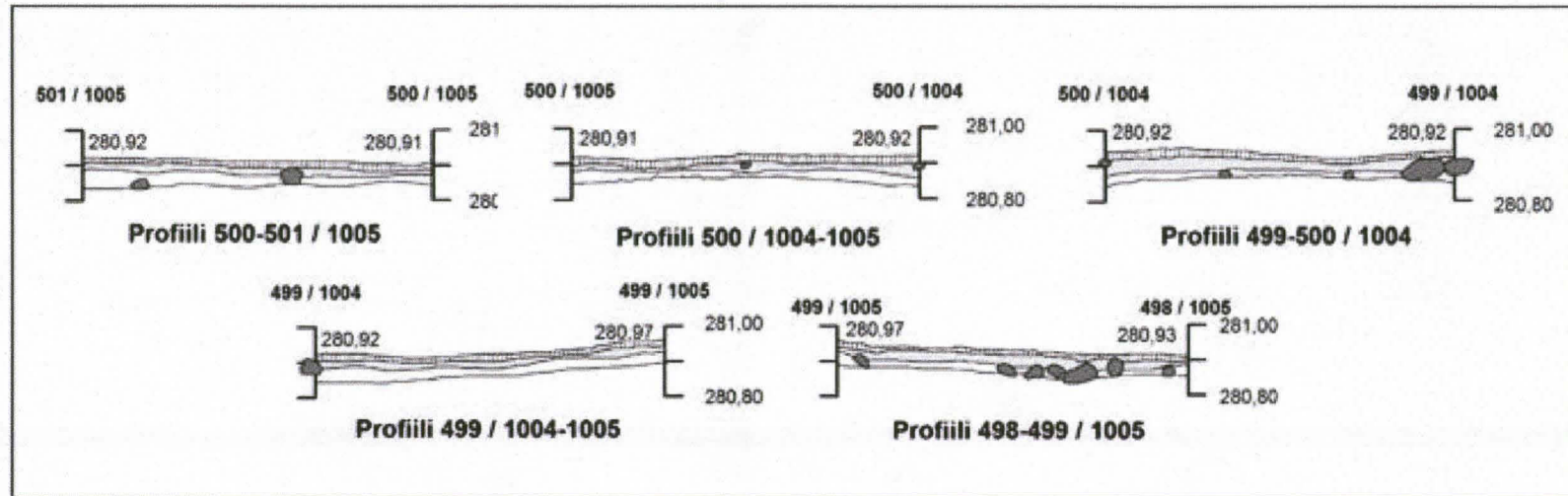
INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
13.9.2006

ALUE A
Profiili 498 / 1001-1005
1:20
piirt. K.Nordqvist
digit. H. Nordqvist

-  turve
-  harmaa, ruskean läiskikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  kivi





INARI BEALDOJOHNJALBMI 1





Seitsonen et al. 2006
13.9.2006

ALUE A

Profiilit 498-499 / 1005
499 / 1004-1005
499-500 / 1004
500 / 1004-1005
500-501 / 1005

1:20

piirt. O. Seitsonen
digit. H. Nordqvist

-  turve
-  harmaa, ruskean läiskikäs hiekka
-  keltaruskea löyhä hiekka (puhdas pohja)
-  kivi



Kaivauksen täyttäminen

Tutkimusten viimeisenä päivänä kaivaus täytettiin ja maisemoitiin mahdollisimman paljon tutkimusta edeltänyttä tilannetta vastaavaksi (kuva 46 – 47).



Kuva 46. H. Nordqvist, U. Kõngäs ja O. Seitsonen täyttävät ja maisemoivat kaivausta. Koillisesta. 13.09.2006. (KN)



Kuva 47. Täytetty ja maisemoitu kaivausalue, lännestä. 13.09.2006. (KN)

Löydöt

Löytöjä otettiin kaivauksen kuluessa talteen yhteensä 725 kappaletta (345,4 g), joista 706 (343,8 g) oli kiviartefaktilöytöjä. Eri löytölajien määrät on esitetty taulukossa 1:

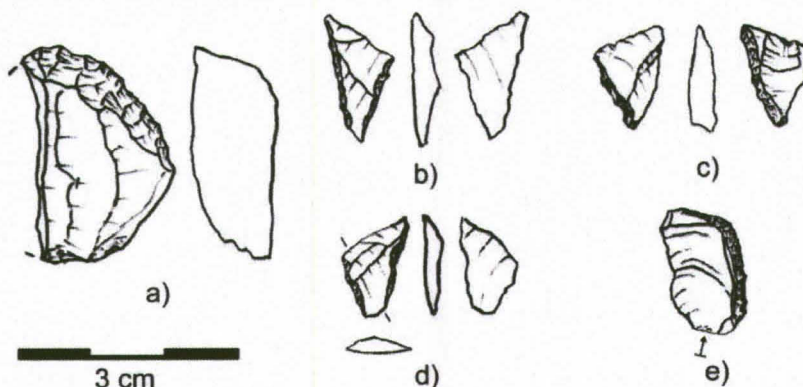
	Kvartsi	Kvartsiitti	Serti	Pii	Liuske	Palanut luu	Yhteensä
Työstöjäte	626	6	54	10	2		698
Kaavin	1						1
Mikroliitti			3	1			4
Bipolaariydin	3						3
Faunajäännö						19	19
Yhteensä	630	6	57	11	2	19	725

Taulukko 1. Eri löytölajit (kappaletta).

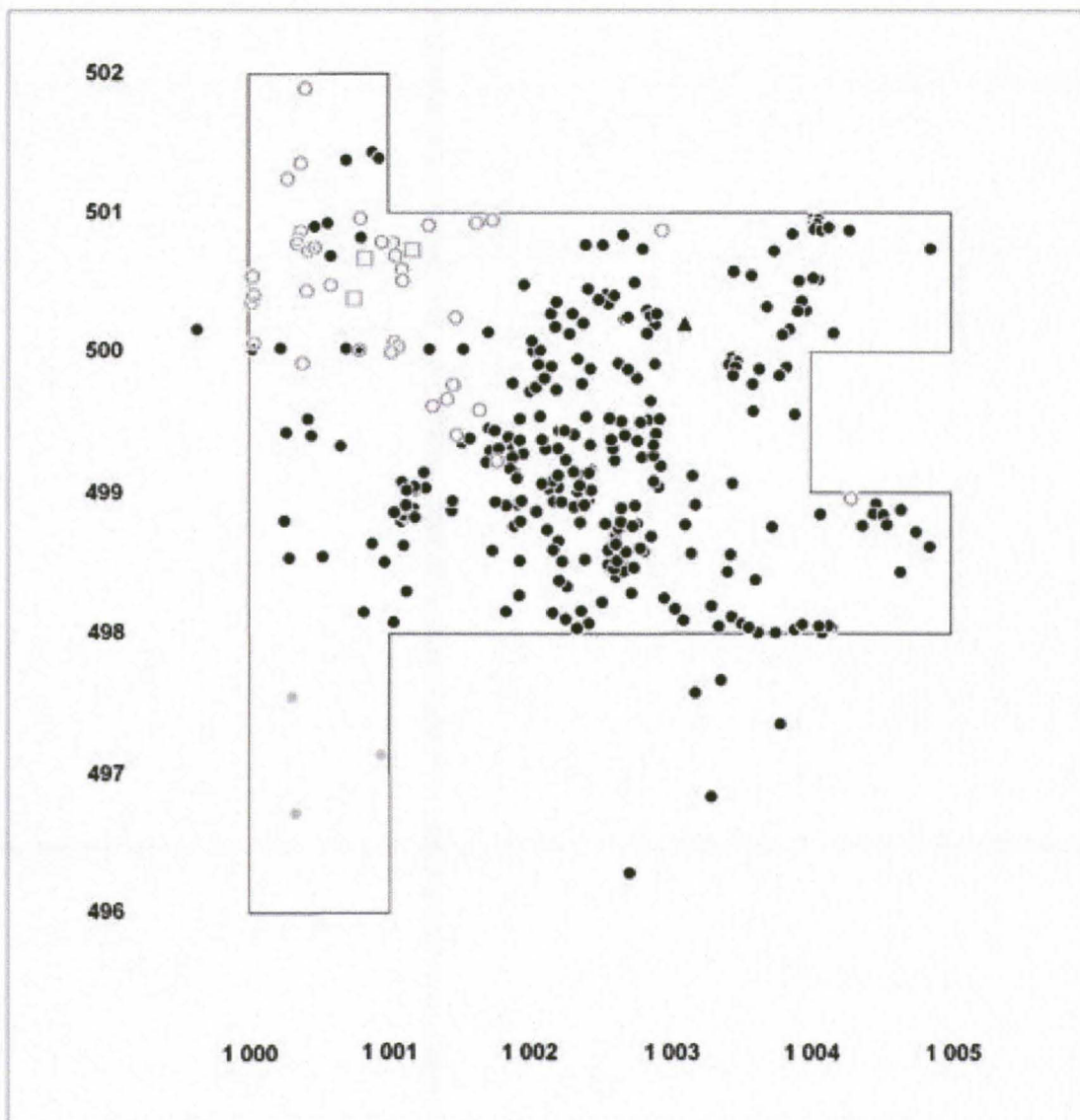
Suurimman löytölajin muodostavat kvartsiartefaktit (630 kpl / 308 g; sisältää sekä maitokvartsi-että vuorikristalliarfaktit). Seuraavaksi eniten aineistossa oli Ruijan rannikon serttilähteitä muistuttavasta raaka-aineesta valmistettuja artefakteja (58 kpl / 13,8 g). Vaaleanruskeavasta piistä valmistettuja artefakteja oli yhteensä 10 kpl (13,8 g) ja valkeasta hienorakeisesta kvartsiitista valmistettuja 6 kpl (3,7 g). Väriään vihreää liusketta aineistossa oli kaksi kappaletta (5,7 g) (kts. kuva 42).

Valtaosa kaikista kiviartefakteista oli työstöjätettä: iskoksia, säleitä ja niiden fragmentteja oli yhteensä 698 kappaletta. Kaivauksessa löydettiin kolme kvartsista iskettyä bipolaariydintä. Retusoituja esineitä aineistossa havaittiin ainoastaan yksi kvartsikaavin (kuva 48: a), kaksi mikroliittimaisesti retusoitua serttiartefaktia sekä yksi sertistä ja yksi piistä valmistettu trapetsimikroliitti / viistoteräinen nuolenkärki (kuva 48: b – c). Mikroliitit vastaavat pitkälti vuoden 2005 inventoinnissa havaittuja löytöjä (kuva 48: d – e). Mikroliittien teknologiset ja typologiset piirteet viittaavat mesoliittiseen ajoitukseen (kts. Hesjedal et.al. 1996: 163-168; Manninen 2006; Olsen 1994: 30–34). Kaksiniistä on valmistettu mahdollisesti säleistä (kuva 48b ja 48d).

Palanutta luuta löytyi valitettavan vähän, yhteensä 19 kpl (1,6 g), eli materiaalia ei ole riittävästi radiohiiliajoitusta varten. Lisäksi kaikki luulöydöt tulivat ruuduilla x498-499 / y1002-1003 sijainneen runsaasti resentejä löytöjä sisältäneen ruohomättään läheltä, eli niiden kuulumisen kiviikautiseen yhteyteen ei ole kiistatonta.



Kuva 48. Kaivauslöytöjä alueelta A: a) kaavin, kvartsi (KM 36200:60); b – d) trapetsimikroliitteja, b ja d serttiä, c piitä (b) KM 36200:120, c) KM 36200:115, d) KM 35217:1); e) kaarevaselkäinen mikroliitti, serttiä (KM 35217:2). (piirt. O. Seitsonen.)



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006

13.9.2006

ALUE A

Löydöt - Kerrokset 1-2 / Tasot 0-2

(myös pintalöydöt 2005)

1:50

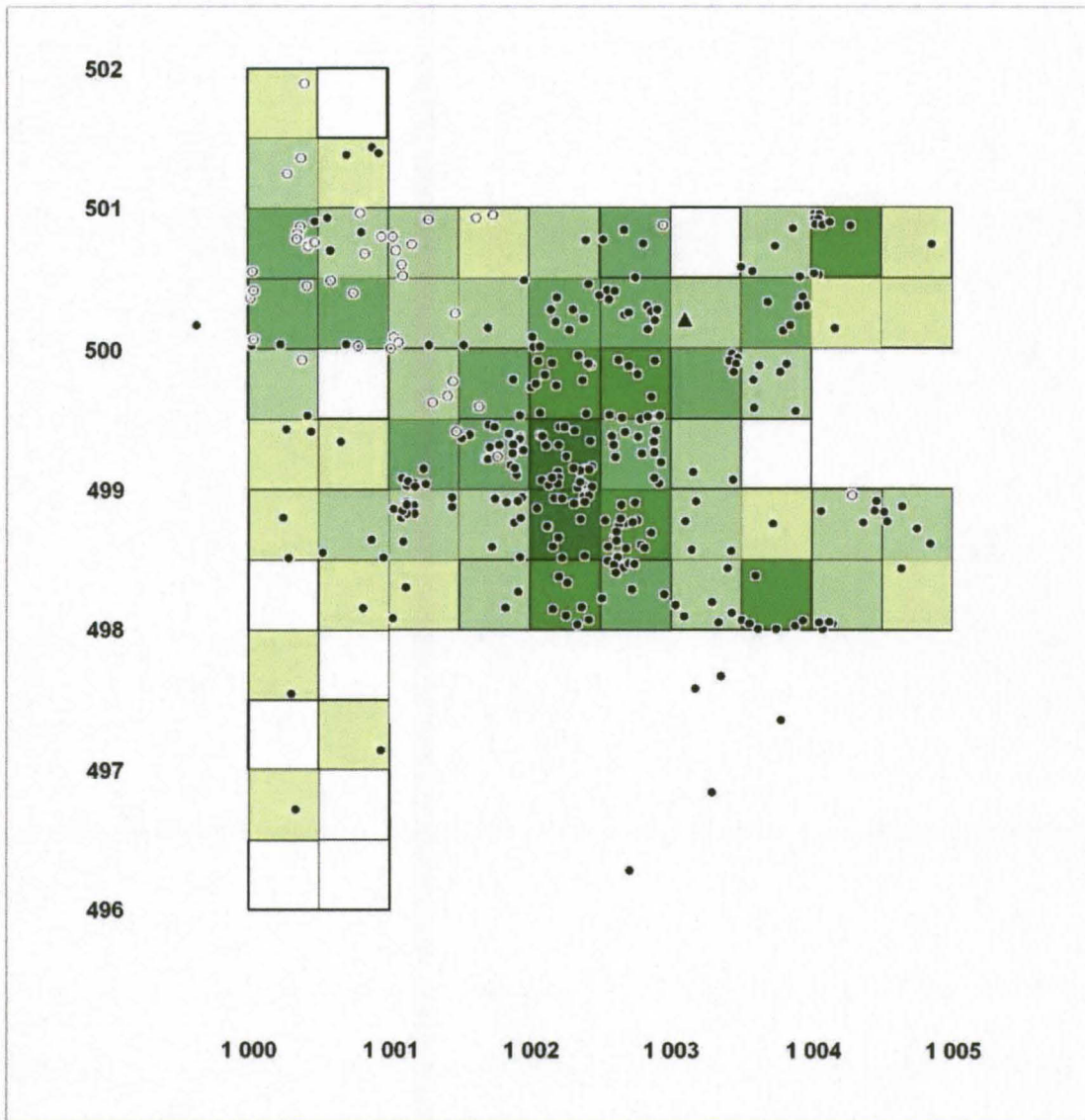
Piirt. H. Nordqvist

N
1



- kvartsi
- kvartsi (pintalöytö 2005)
- serti - pii
- serti (pintalöytö 2005)
- ▲ liuske

Kartta 26. Kaikkien paikalleen mitattujen löytöjen levintä (vuoden 2005 löydöt inventointi-
valokuvien perusteella).



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006

13.9.2006

ALUE A

Löydöt - Kerrokset 1-2 / Tasot 0-2

(myös pintalöydöt 2005)

1:50

Piirt. H. Nordqvist & O. Seitsonen



● kvartsi

○ serti - pii

▲ liuske

Kaikkien löytöjen levintä
kpl / 50 x 50 cm ruutu

■ 50 to 104 (2)

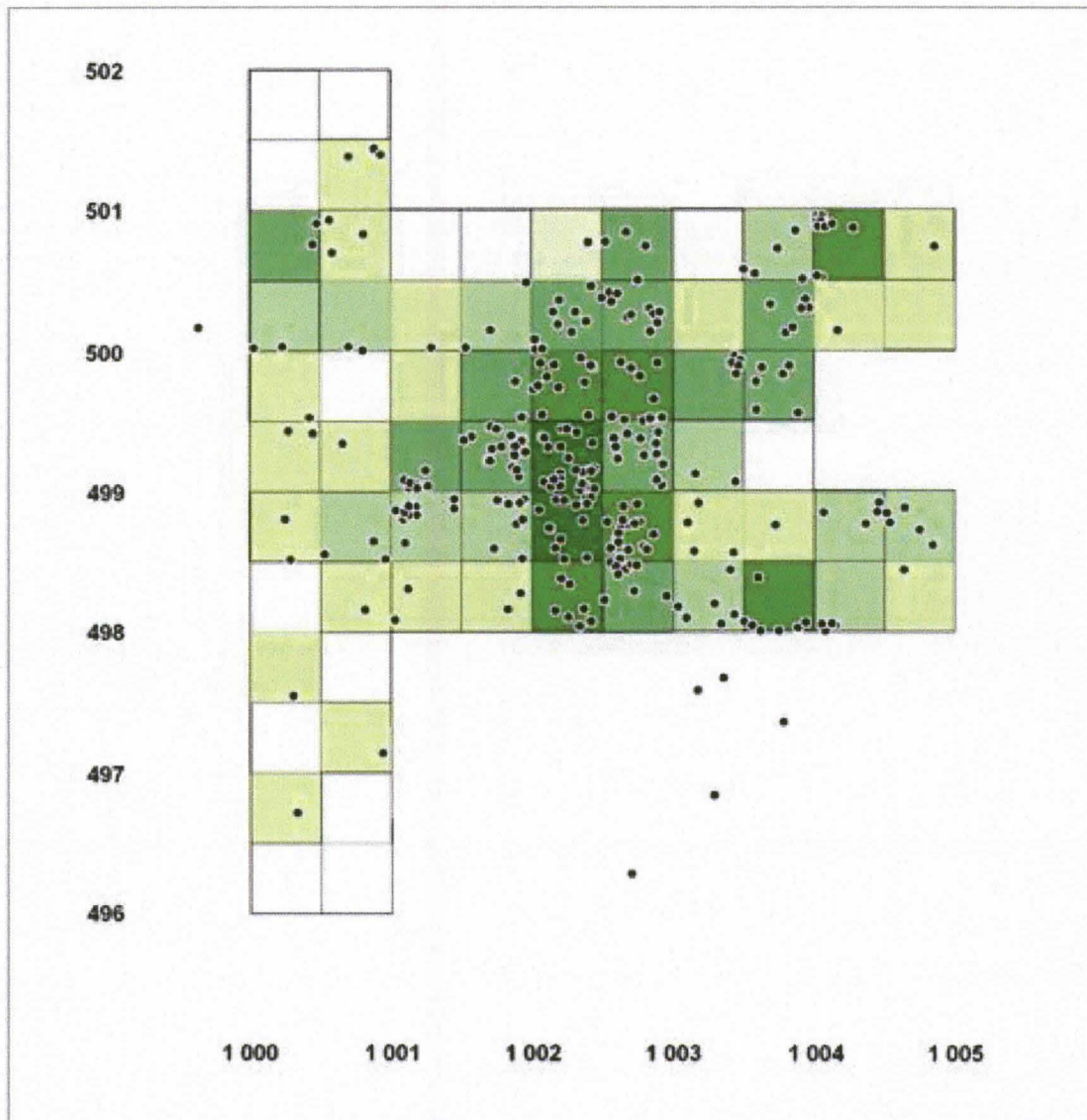
■ 27 to 50 (6)

■ 11 to 27 (13)

■ 4 to 11 (21)

■ 1 to 4 (16)

Kartta 27. Kaikkien löytöjen levintä 50 x 50 cm koordinaattiruuduissa.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
13.9.2006

ALUE A
Löydöt - Kerrokset 1-2 / Tasot 0-2
(myös pintalöydöt 2005)

1:50

Piirt. H. Nordqvist & O. Seitsonen

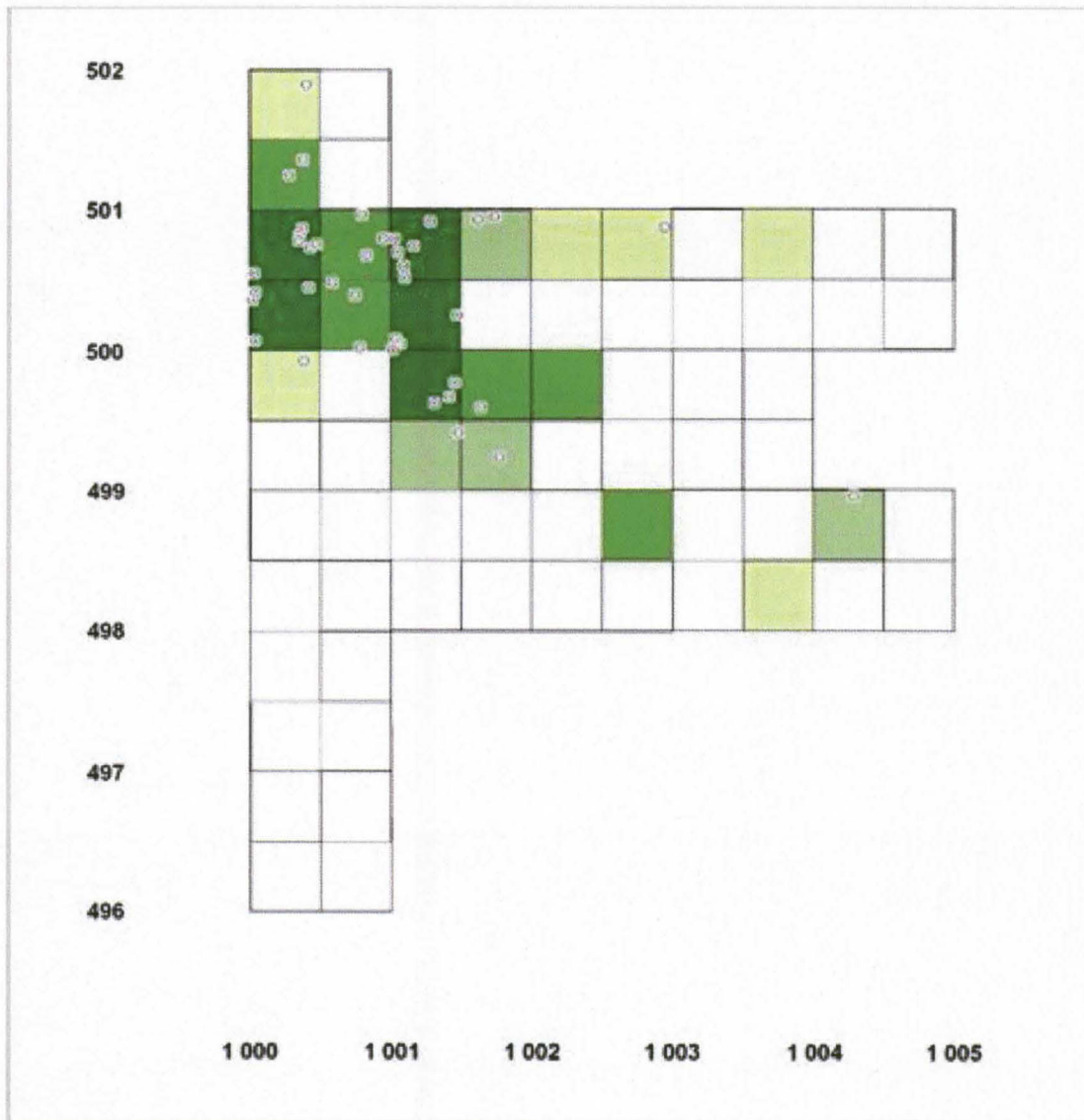


Kvartsi - kvartsiitti
Kpl / 50 x 50 cm ruutu

- 50 to 103 (2)
- 25 to 50 (6)
- 10 to 25 (12)
- 5 to 10 (12)
- 1 to 5 (22)

● kvartsi - kvartsiitti

Kartta 28. Kaikkien kvartsi- ja kvartsiittilöytöjen levintä.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006

13.9.2006

ALUE A

Löydöt - Kerrokset 1-2 / Tasot 0-2
(myös pintalöydöt 2005)

1:50

Piirt. H. Nordqvist & O. Seitsonen



Serti - pii
Kpl / 50 x 50 cm ruutu

5 to 12 (5)

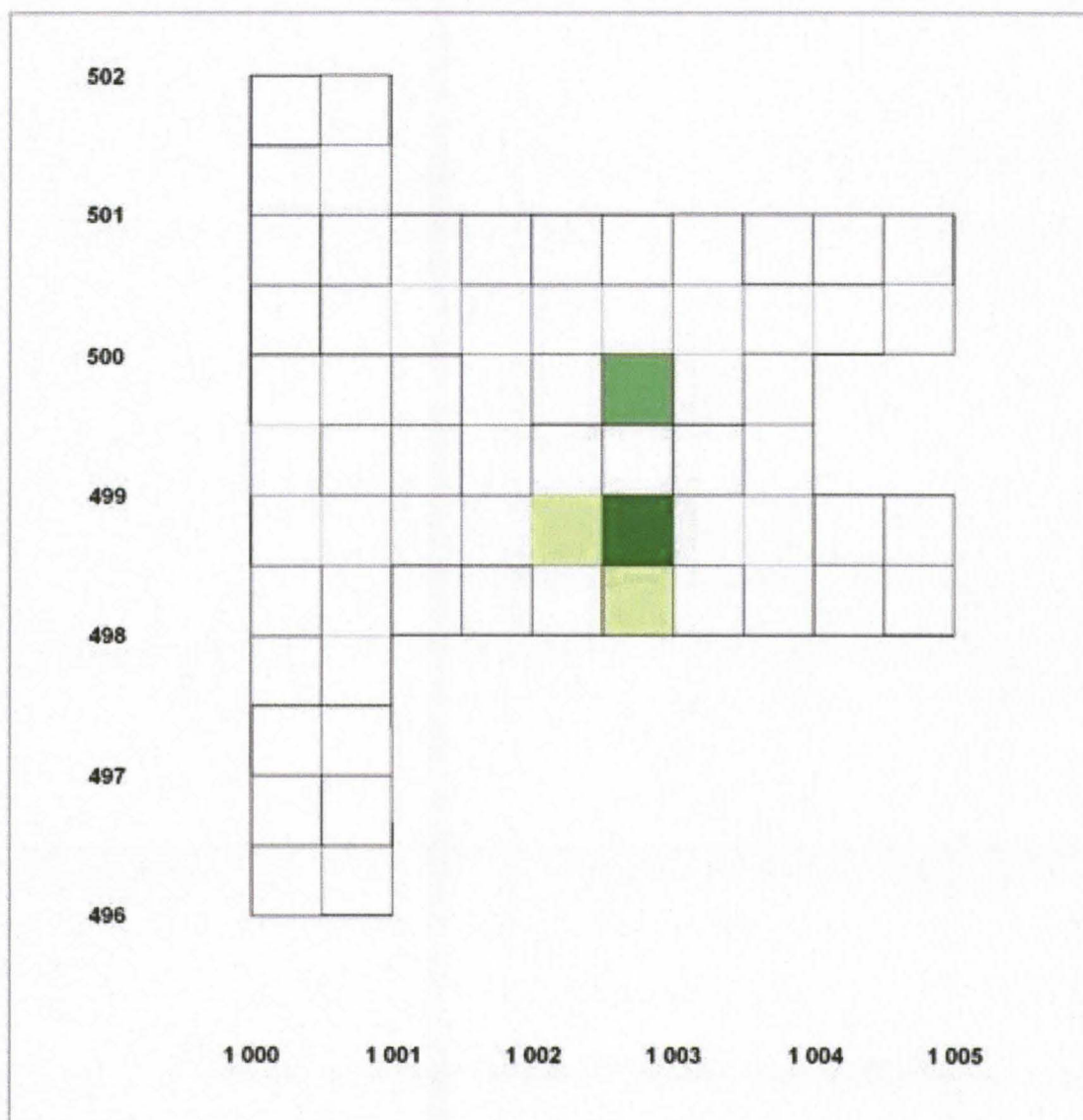
3 to 5 (6)

2 to 3 (4)

1 to 2 (6)

○ serti - pii

Kartta 29. Kaikkien serti- ja piilöytöjen levintä.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al, 2006
13.9.2006

ALUE A

Löydöt - Kerrokset 1-2 / Tasot 0-2
(myös pintalöydöt 2005)

1:50

Piirt. H. Nordqvist & O. Seitsonen

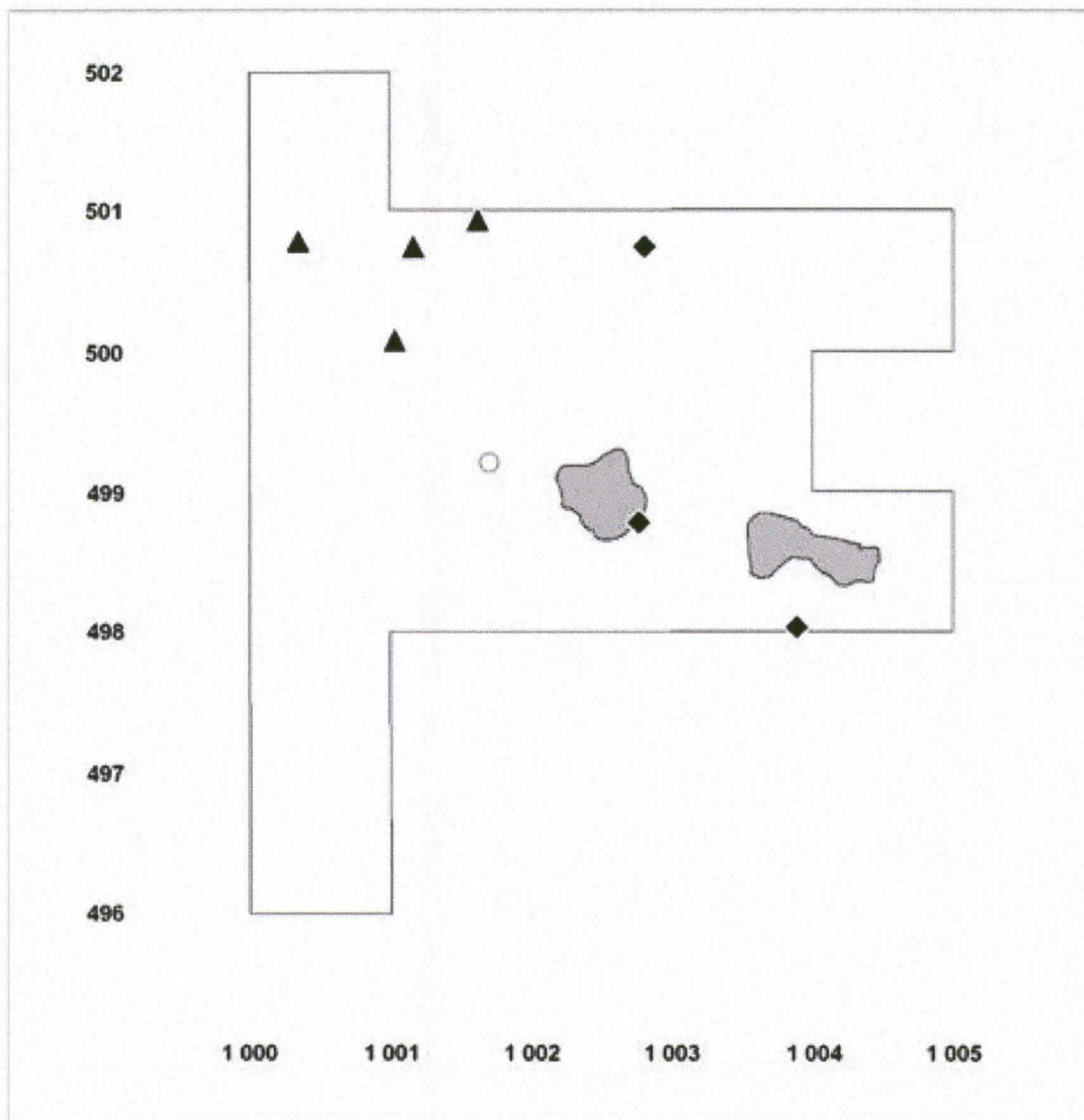
N
1

Luut
Kpl / 50 x 50 cm ruutu

- 7 to 14 (1)
- 2 to 7 (1)
- 1 to 2 (2)



Kartta 30. Pa lanaan luun levintä.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006

13.9.2006

ALUE A

Retusoidut esineet ja ytimet - Kerrokset 1-2 /

Tasot 0-2, yksiköt Y103 - Y104

(myös pintalöydöt 2005)

1:50

Piirt. H. Nordqvist & O. Seitsonen



▲ mikroliitti (sertti - pii)

○ kaavin (kvartsi)

◆ bipolaariydin (kvartsi)



Kartta 31. Retusoitujen esineiden ja ytimien levintä suhteessa yksikköihin Y103 – Y104..

Tulkinta

Inari Bealodjohnjalbmi 1:n aluetta A tutkittiin yhteensä 17 m². Tälle alueelle osui kaksi todennäköisesti kivi – varhaismetallikautista tulenpidonpaikkaa ja yhteensä 725 tähän aikaan ajoittuvaa löytöä. Löydöt ovat pääasiassa kvartsi- (630 kpl) ja sertiartefakteja (58 kpl). Lisäksi löydettiin vähäisemmässä määrin pii- (10 kpl), kvartsiitti- (6 kpl) ja liuskeartefakteja (2 kpl) sekä palanutta luuta (19 kpl). Pintaturpeesta löytyi myös jonkin verran moderneja löytöjä, joita ei otettu talteen vaan palautettiin päätteeksi löytöpaikoilleen kaivauksen.

Löytöaineiston, löytöjen spatiaalisen levinnän, kulttuurikerroksen ja rakenteiden perusteella kohde vaikuttaa olleen kivikaudella toistuvasti käytetty leiripaikka. Kohteen käyttö on saattanut liittyä esimerkiksi kesäkauden kalastukseen, ja mahdollisesti myös kausittaiseen peuran kuoppapyyntiin, sillä Bealodjohkan vastakkaisella rannalla sijaitsee kaksi peurahautakohdetta (Inari Tievajärvi ja Inari Tievajärven polku). Kalastuksen merkitykseen voivat viitata löydettyt palaneet kalanluufragmentit, jos ne liittyvät kivikautiseen asutusvaiheeseen (kts. Liite 5). Löytöaineiston ja rakenteiden perusteella kohdetta on käytetty pitkään, alueella B tutkittujen historiallisten kodanjäänteiden perusteella vielä kivikauden jälkeenkään (lisää alueen B tutkimuksista jäljempänä).

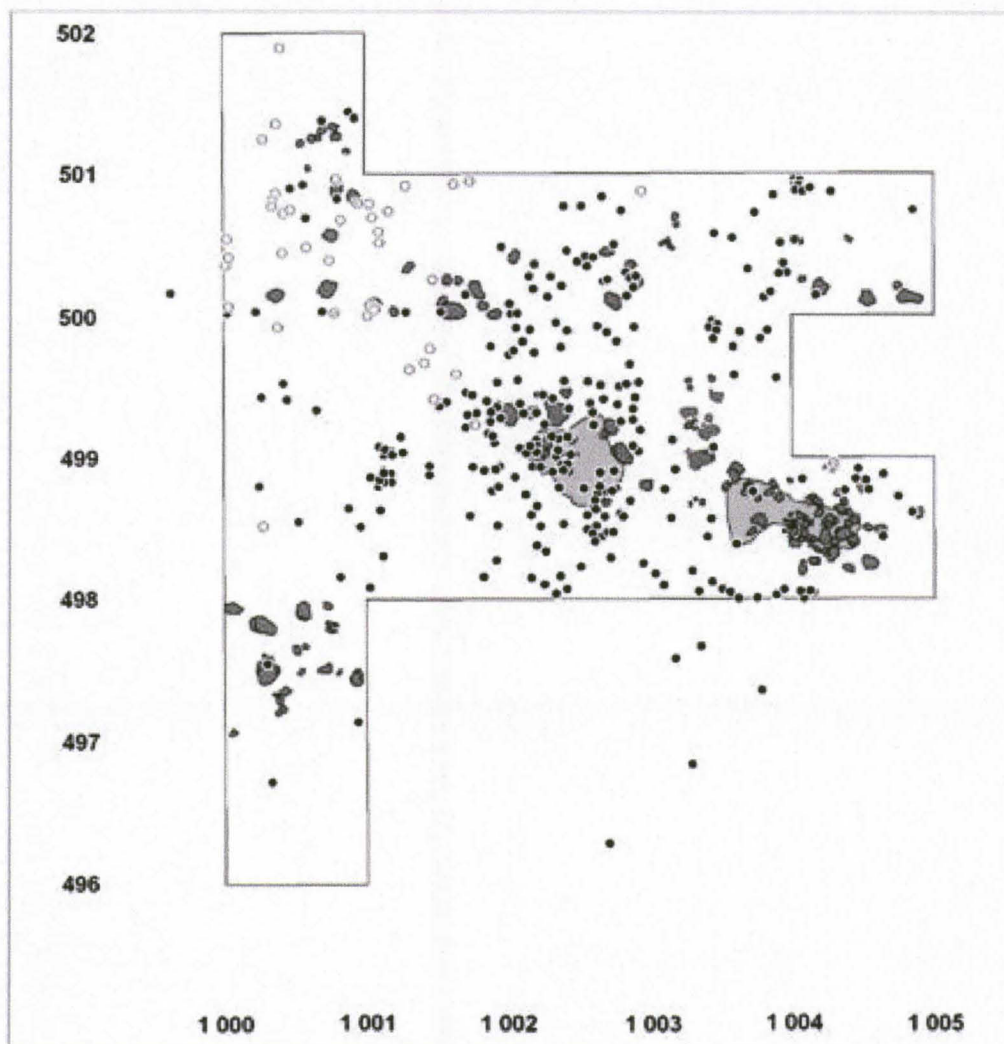
Kohteen varhaisin käyttövaihe ajoittuu vuoden 2005 inventoinnissa ja vuoden 2006 kaivauksessa löytyneiden sertiartefaktien teknologisten ja typologisten piirteiden perusteella mahdollisesti (myöhäis)mesoliittiseen aikaan (kuva 48) (kts. Hesjedal et al. 1996: 163-168; Manninen 2006; Olsen 1994: 30-34). Serttiraaka-aine muistuttaa silmämääräisesti tarkasteltuna niin sanottua Porsangerin sertiä, jota vastaavaa kiveä esiintyy myös Varanginvuonon alueella. (Hood 2004; suullinen tiedonanto M.A. Manninen 8.10.2005.) Serti- ja piilöydöt sijoittuvat pääasiassa nyt tutkitun alueen luoteiskulmaan ja ilmeisesti pääasiassa sen ulkopuolelle (kartta 28). Jatkossa olisi mielenkiintoista laajentaa kaivausalueita tämän sertiilöytökeskittymän kokonaisuudessaan tutkimiseksi.

Lopulla kaivausalueesta esiintyi pääasiassa kvartiartefakteja, joiden teknologisten tai typologisten piirteiden perusteella on mahdotonta antaa kivi – varhaismetallikautta tarkempaa ajoitusta. Serti- ja piartefaktien sekä kvartsi- ja kvartsiittiartefaktien levintä on valtaosaltaan lähes toisensa poissulkeva, mikä voi viitata niiden liittyvän eriaikaiseen toimintaan (kartat 26 – 29). Myös mikroliittilöytöjen keskittyminen alueen luoteiskulmaan voi myös viitata aktiviteettialueiden eriaikaisuuteen (kartta 31). Toinen mahdollisuus on, että paikalla on ollut samaan tai eri aikaan suojarakenteita, esimerkiksi laavuja tai kotia, joiden seinät ovat rajoittaneet löytöjen levintää. Esimerkiksi kaivausalueen keskiosan tiheimmän kvartsilöytökeskittymän varsin terävästi rajautunut luoteisreuna voi viitata rajoittavien seinärakenteiden olemassaoloon. Tämän todentaminen vaatii kuitenkin nyt kaivetun materiaalin jatkotutkimuksia sekä mielellään myös lisäkaivauksia löytöjen levinnän selvittämiseksi myös nyt kaivetun alueen rajojen ulkopuolella.

Kivien levintä kaivausalueen itälaidalla viittaa mahdolliseen raivaamiseen: suuremmat kivet rajoittuvat pääosin linjan y1002,50 länsipuolelle (kartta 30). Vastaava ilmiö näkyy kaivauksen luoteiskulmassa ruuduilla x500 – 501 / y1000 – 1002. Tämä saattaa liittyä esimerkiksi nuotiopaikkojen ympäristön tai kodanpohjien raivaamiseen suuremmista kivistä (vt. Manninen 2006). Mahdollisten kaivausalueen itä- ja luoteiskulmiin sijoittuvien kivikautisten kodansijojen tai muiden kivistä raivattujen aktiviteettialueiden tutkimiseksi tarkemmin kaivausta olisi syytä jatkossa laajentaa myös itään ja luoteeseen päin.

Nyt kaivetun alueen laajentaminen jatkossa voi tuoda selvyuden esimerkiksi kysymyksiin siitä onko paikalla ollut kivikauden eri vaiheissa kevytrakenteisia kotamaisia teltoja vai yksinkertaisesti

isommista kivistä raivattuja avoimia nuotiopaikkoja, ja mitä elinkeinoja kohteella on harjoitettu. Lisäksi mahdollisen mesoliittisen löytökeskittymän tutkiminen kokonaisuudessaan tarjoaa tietoa esimerkiksi muinaisista kontakteista Ruijan rannikolle ja Paistunturin erämaa-alueelle (vrt. Manninen 2006).



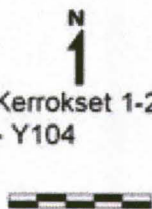
INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
13.9.2006

ALUE A

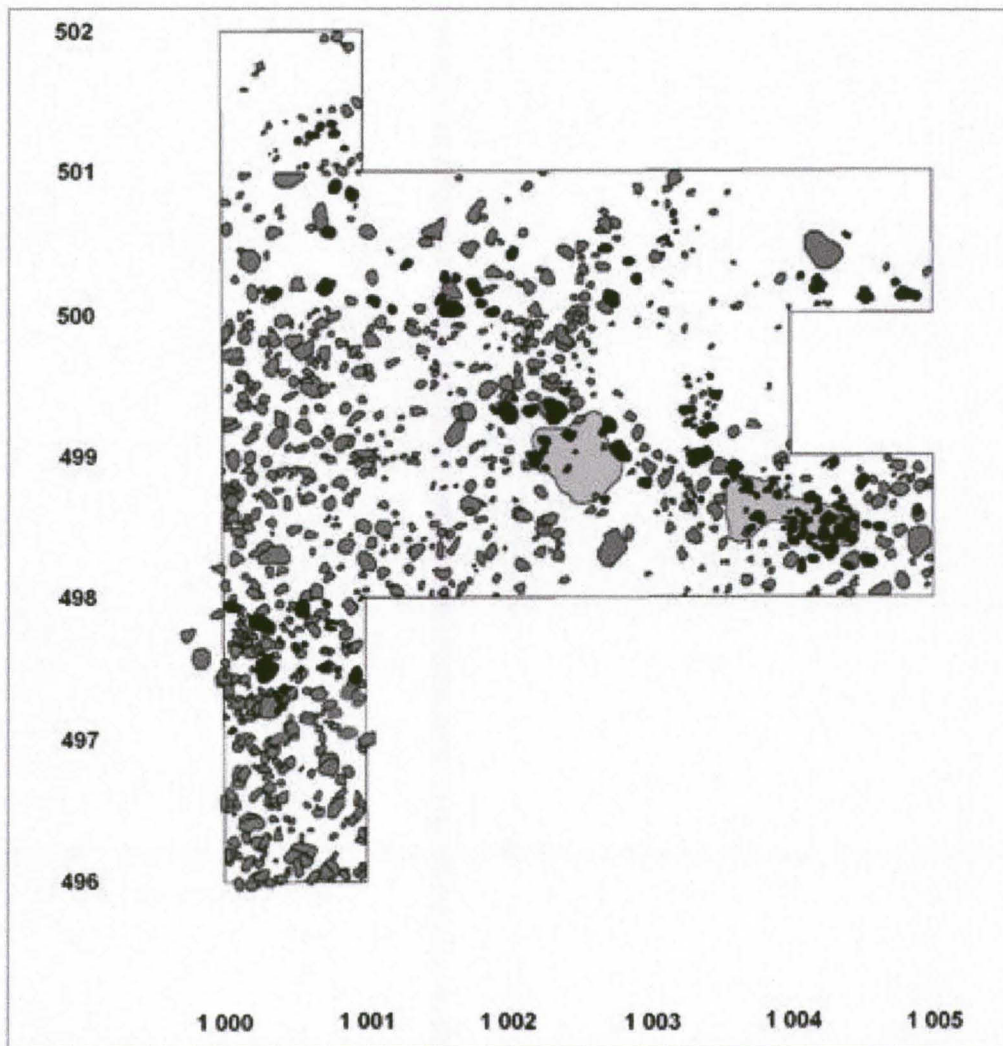
Löydöt, palaneet kivet - Kerrokset 1-2 /
Tasot 0-2, yksiköt Y103 - Y104
1:50

Piirt. H. Nordqvist



- kvartsi
- serti - pii
- ▲ liuske
- palanut kivi
- noen- ja hiilensekainen maa

Kartta 32. Paikalleen mitattujen löytöjen levintä suhteessa palaneisiin kiviin ja yksikköihin Y103 – Y104.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006

13.9.2006

ALUE A

Kaikki kivet - Kerrokset 1-2 /

Tasot 0-2, yksiköt Y103 - Y104

1:50

Piirt. H. Nordqvist

N
1



kivi



palanut kivi



noen- ja hillensekainen maa



Kartta 33. Kaikkien kivien leviintäsuhteessa yksikköihin Y103 – Y104.

Alue B: kaivauksen kulku

Alue B ja muut irtonaisen turpeen keskittyminä maastossa erottuvat kodansijat havaittiin alueen A kaivamista aloiteltaessa (kuva 49). Kaivausalue B sijoitettiin kodansijan 2 seinälinjan yli, jolloin pystyttiin selvittämään sen seinärakenteita (kartat 3 ja 34 – 35). Lisäksi kaivausalue rajattiin alueen A tavoin niin, ettei kasvillisuutta ollut tarvetta karsia.



Kuva 49. Kaivausalueen B sijaintisuhteessa alueeseen A. Koillisesta. 07.09.2006. (OS)

Taso 0: pintavaahtukset ja – havainnot

Kaivausalueen ja sen ympäristön pinnanmuodot ennen kaivausta on esitetty kartoissa 34 – 35. Kodansija 2 erottui ennen kaivausta halkaisijaltaan noin 4,5 m kokoisena soikeahkona irtonaisemman turpeen alueena pienen kumpareen laella (kuva 48 – 51). Maasto laskee joka puolella kodansijan ympärillä, loivimmin etelälounaassa kaivausalue A:n suuntaan ja muualla jyrkemmin kumpareiden välisiin notkeuksiin.



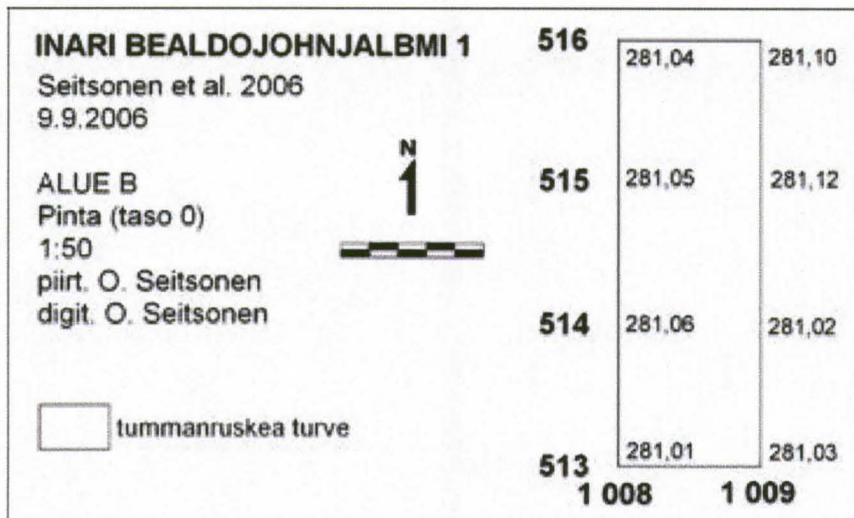
Kuva 50. Kodansija 2 erottuu irtonaisemman turpeen alueena kaivausalueella B. Etelästä. 07.09.2006. (OS)



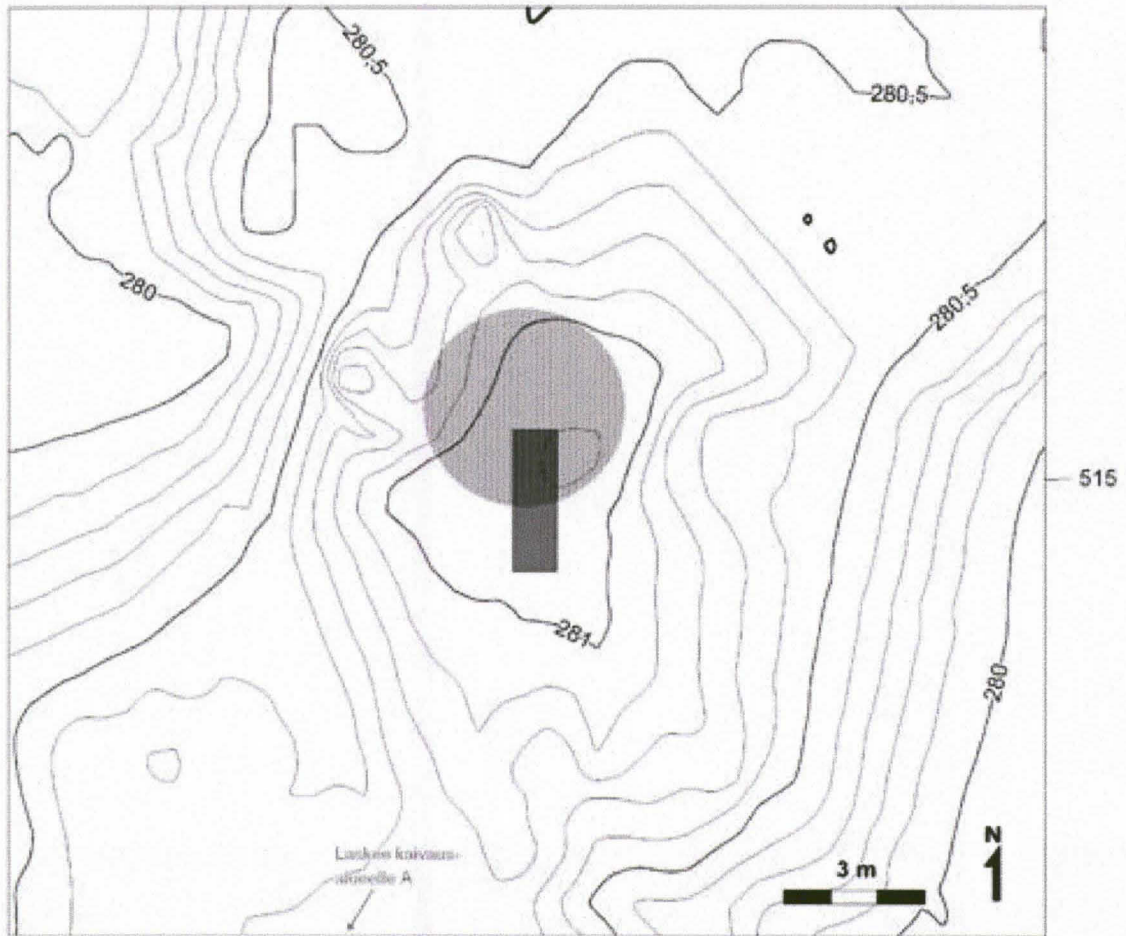
Kuva 51. Kodansija 2 lännestä. 07.09.2006. (OS)



Kuva 52. Kaivausalue B paalutettuna kodansija 2:n etelälä idalle, etelästä. 08.09.2006. (OS)



Kartta 34. Pintavaaitukset alueella B.



INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
11.09.2006

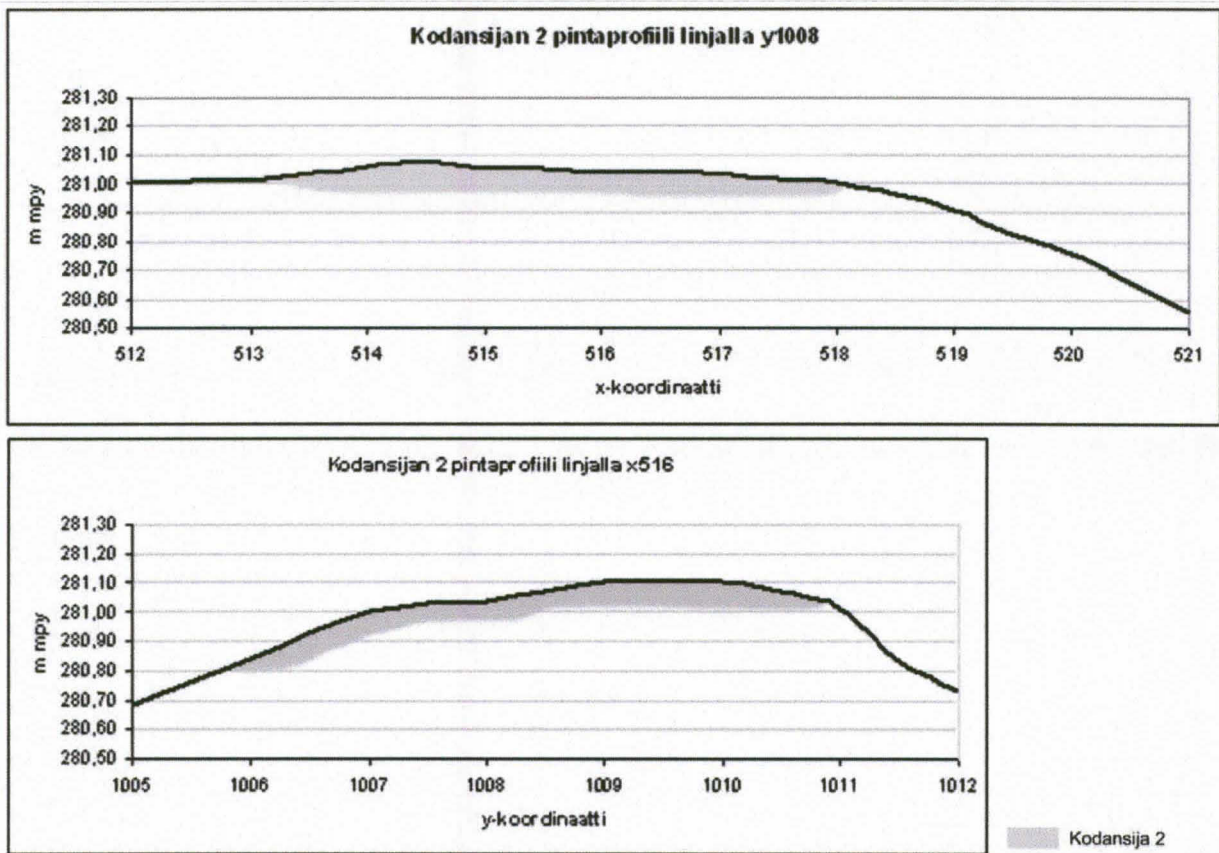
1010

 Kodanpohja 2

ALUE B
Yleiskartta
1:150
piirt. O. Seitsonen

Korkeuskäyrät 10 cm välein

Kartta 35. Pintavaaituskartta kaivausalueesta B ja sen lähiympäristöstä.



Kuva 53. Kodansija 2:n ristikkäiset pintavaaitusprofiilit.

Kerros 1: pintaturve

Kodansijan etelälaitaan paalutettiin 3 x 1 m koeoja (kuva 52; kartat 3 ja 34 – 35). Tältä alueelta poistettiin muutaman senttimetrin paksuinen pintaturve yhtenä yhteytenä. Pintaturpeen pohja dokumentoitiin tasona 1. Tasossa 1 oli erotettavissa kodan seinälinjalla ruskea maatuneen tuohensekainen turvekerros, mahdollisesti kodan seinäturpeiden jäänteitä. Osittain ruskean turvekerroksen alla oli mustanruskea vahvasti hiilensekainen turvekerros. Turpeen päällä oli muutamia puujäänteitä.

Kodan sisä- ja ulkopuolella erottui kivinen ja sorainen harmaanruskea kulttuurikerros. Tätä ei kaivettu syvempään, koska tässä vaiheessa oltiin kiinnostuneita lähinnä seinärakenteista.

INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
9.9.2006

N
1










ALUE B

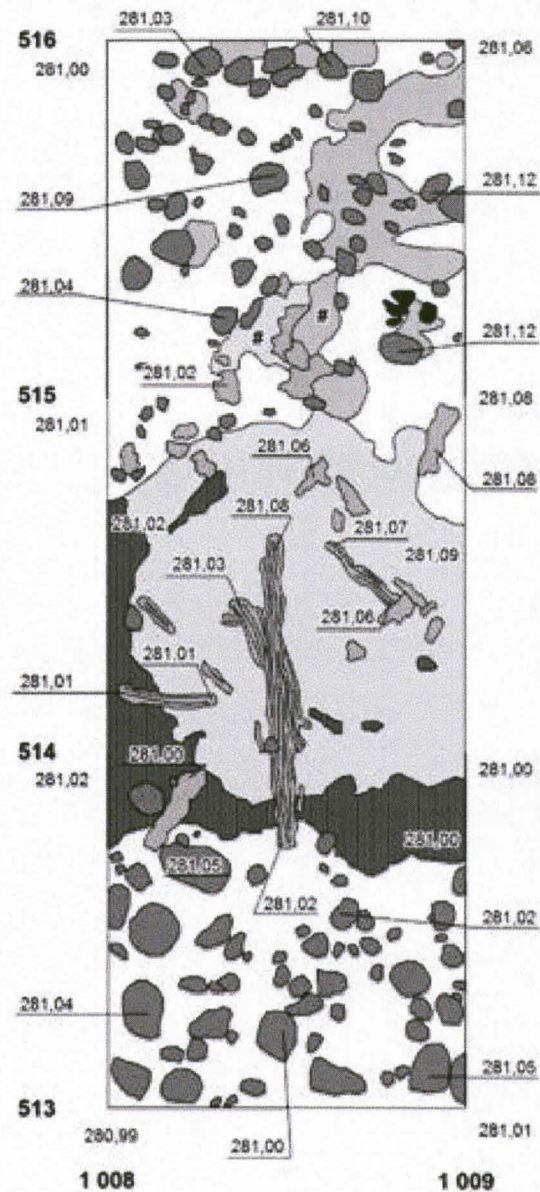
Taso 1

1:20

piirt. O. Seitsonen

digit. K. Nordqvist

-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  tummanharmaa hiekka
-  ruskea maatuneen tuohen sekainen turve
-  mustanruskea hiilensekainen turve
-  puu (syiden suunta merkitty)
-  tuohi
-  kivi
-  palanut kivi
-  hiili



Kartta 36. Taso 1: kerroksen 1 pohja.



Kuva 54. Taso 1 alueella B, etelästä. 09.09.2006. (OS)



Kuva 55. Yksityiskohtapanoraama puu- ja tuohijäänteistä tasossa 1 nuutujen x513-514 / y1008 rajalla. 09.09.2006. (OS)

Taso 2: pohja

Kerros 2 eli seinärakenteeseen liittynyt turve- ja tuohikerros poistettiin omana yksikkönään. Turvekerroksen alta paljastui samanlainen kivinen ja sorainen harmaanruskea kulttuurikerros, kuin mitä oli nähtävissä kodan sisä- ja ulkopuolella. Turpeen alla oli ristikkäisten kodanseinän puurakenteiden jäänteitä. Nämä jätettiin paikoilleen odottamaan laajempia jatkotutkimuksia. Kaivausalueen itäkidassa erottuu profiiliin jatkuva matala kuopanne, mutta seinälinjaa ei ole ainakaan nyt tutkitun koeojan perusteella kaivettu koko matkaltaan ympäristöään syvemmälle.










Seinälinjan sisä- ja ulkopuolista kulttuurikerrosta ei kaivettu syvempään, vaan se jätettiin tasoon 1 odottamaan jatkotutkimuksia.

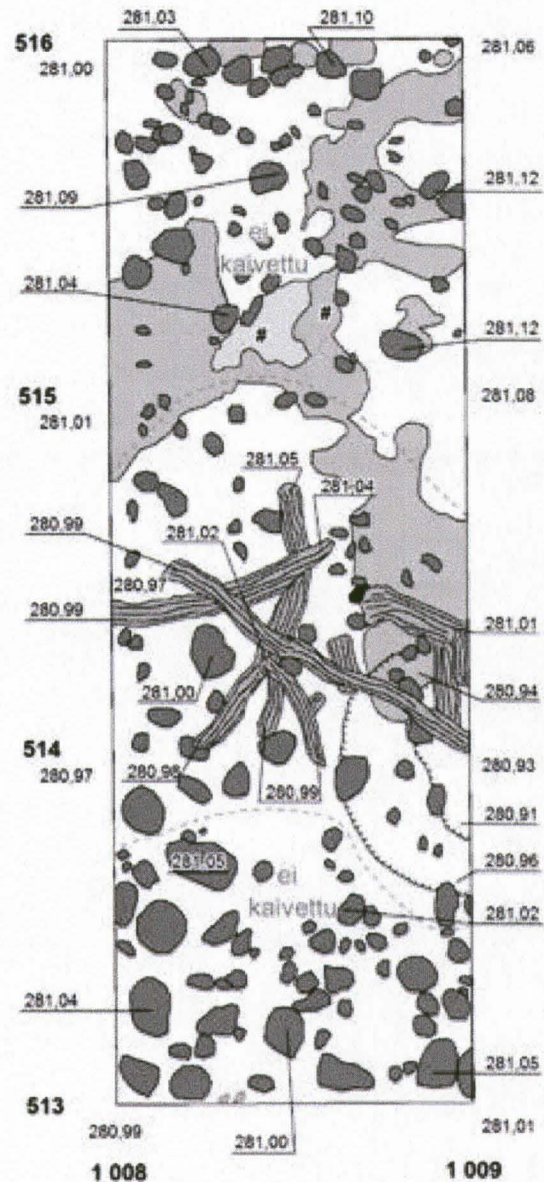
INARI BEALDOJOHNJALBMI 1

Seitsonen et al. 2006
12.9.2006

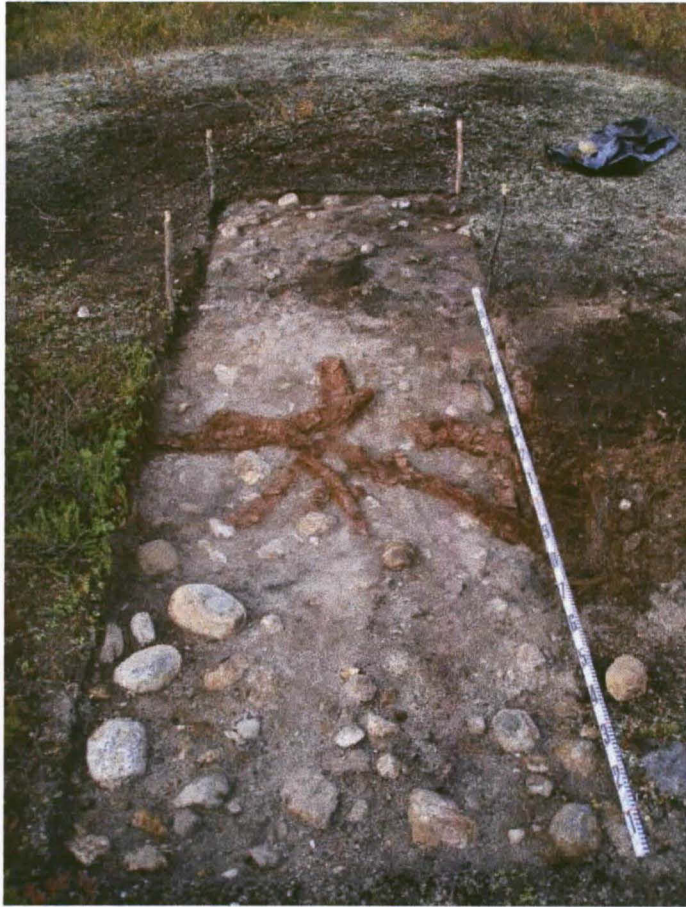


ALUE B
Taso 2 (pohja)
1:20
piirt. O. Seitsonen
digit. K. Nordqvist

-  harmaa, ruskean läikikäs hiekka
-  tummanharmaa hiekka
-  ruskea maatumeneen tuohen sekainen turve
-  puu (syiden suunta merkitty)
-  kuopan reuna
-  kaivamattoman alueen raja
-  kivi
-  palanut kivi
-  hiili



Kartta 37. Taso 2: kaivauksen pohja.



Kuva 56. Taso 2 eli kaivauksen pohja alueella B, etelästä. 11.09.2006. (OS)



Kuva 57. Yksityiskohta puurakenteista tasossa 2. Pohjoinen kuvan ylä laidassa. 11.09.2006. (OS)

Profiilit

Profiileissa ei ollut seinälinjan kohtaa lukuun ottamatta muuta nähtävää kuin nykyinen pintaturve. Tästä johtuen niitä ei tällä kertaa piiretty, vaan niiden dokumentointi jätettiin odottamaan tulevaisuudessa laajemmin toteutettavaa koko kodansijan kaivausta. Seinälinjan kohdalla oli erotettavissa paksumpi turve, todennäköisesti jäänteinä kodan kateturpeesta. Lisäksi puunjänteet jatkuivat seinälinjan kohdalla kaivausalueen ulkopuolelle. Kuvissa 58 – 59 on esitetty yksityiskohtina seinälinjojen näkyminen kaivauksen itä- ja länsiprofiileissa.



Kuva 58. Seinä linja kaivauksen itäprofiilissa, ruutujen x514 – 513 / y1008 rajalla. Ruutujen rajalla profiiliin jatkuva kuopanne. Lännestä. 12.09.2006. (OS)



Kuva 59. Seinä linja kaivauksen länsiprofiilissa, idästä. 12.09.2006. (OS)

Tulkinta

Pintahavaintojen ja koeojasta tehtyjen rakenteellisten löytöjen perusteella koko Bealdojohnjalbmi 1:n alueella havaitut kodansijoiksi tulkitut turvekeskittymät ovat jäänteitä historiallisen ajan turvekodista. Jäänteiden ikää on mahdotonta arvioida tarkemmin ilman lisäkaivauksia, joissa tutkittaisiin myös kotien sisä- ja ulkopuolista kulttuurikerrosta. Sukututkimustietojen perusteella ainakin Bealdojávren eteläpäässä sijaitseva Máhtes Biettar gieddin (Kettu-Pekan kenttä) kotakenttä on ollut käytössä vielä 1900 – luvun alussa Muddusjávren (Mutusjärvi) asukkaiden kesäasuinpaikkana (Köngäs 2006: liite II). Mahdollisesti myös järven pohjoispään kodansijat saattavat liittyä samanaikaisiin aktiviteetteihin.

Kodansija 2:n kaivauksissa pintaturpeen alta löytyneet puujäänteet voisivat liittyä kotaturpeiden painona olleisiin puihin. Tuohen sekainen turvekerros viittaa kodan olleen tuohi- ja turvekatteinen. Tasossa 2 esiin tulleet puunjäänteet taas liittyvät kodan seinärakenteisiin.

Kuvissa 60 – 61 on kaksi Mikko Hakalan ottamaa kuvaa nykyaikaisista turvekateisista kodista, jotka voivat olla mahdollisia ennallistusesimerkkejä myös Bealdojohnjalbmi 1:n kodanjäänteille. Lisäselvyyden saamiseksi kodanjäännösten rakenteellisista yksityiskohdista niitä on syytä kaivaa tulevaisuudessa laajemmin.



Kuva 60. Moderni turvekota Koilliskairassa (kuva: Mikko Hakala 2005).



Kuva 61. Moderni turvekota Paistunturissa (kuva: Mikko Hakala 2004).

Lähteet:

- Hesjedal A., Damm C., Olsen B. & Storli I. 1996: Arkeologi på Slettnes. Dokumentasjon av 11.000års bosetning. *Tromsø Museums Skrifter* XXVI.
- Hood B. 2004: Steinålders råstoff. Tromsøns yliopiston internetsivut.
URL: <http://uit.no/arkeologi/2601/11>
- Köngäs U. 2006: *Muotkatunturin erämaa-alueen kulttuurihistoriallinen selvitys. Muotkeduoddara doložat – Muotkatunturin muinaisuus: tutkimusraportti 3. Raportti Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa ja Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineessa.*
- Manninen M.A. 2006: Mesoliittiset asumukset Pohjois-Lapissa ja ruijassa – huomioita liikkumisesta asumuksista. *Arkeologia ja kulttuuri. Uutta kivikauden tutkimuksessa. Arkeologipäivät 2005: 106 – 117.*
- Olsen B. 1994: *Bosetning og samfunn i Finnmarks forhistorie.* Tromsø.

Liite 1. Karttaluettelo.

- Kartta 1. Tutkimusalueen sijainti ja kulttuurihistoriallisten kohteiden levintä (Köngäs 2006 pohjalta).
- Kartta 2. Ote peruskartasta 3824 07 Peäldoajvi, 1:20 000.
- Kartta 3. Yleiskartta kohteesta.
- Kartta 4. Kaivauksen eteneminen A-alueella.
- Kartta 5. Pintavaaitus- ja kasvillisuuskartta kaivausalueesta A ja sen lähiympäristöstä.
- Kartta 6. Taso 0: kaivausalueen pinta ennen kaivausta.
- Kartta 7. Löytöjen levintä maanpinnalla ennen kaivausta.
- Kartta 8. Yksityiskohtakartta mahdollisista kotarakenteeseen liittyneistä jäänteistä alueella A9 tasossa 1. Kaivausta ei jatkettu tällä alueella enää syvemmälle.
- Kartta 9. Taso 1: kerroksen 1 pohja.
- Kartta 10. Löytöjen levintä kerroksessa 1.
- Kartta 11. Yksikkö Y101, eteläosa.
- Kartta 12. Yksikkö Y102, eteläosa.
- Kartta 13. Yksikkö Y103.
- Kartta 14. Yksikkö Y103, löydöt.
- Kartta 15. Yksikkö Y104.
- Kartta 16. Yksikkö Y104, löydöt.
- Kartta 17. Taso 2 alueella A1, välitaso turpeen alapinnasta kaivetun 3 cm paksun teknisen kerroksen jälkeen. Punamulta alueen lounaisnurkassa kuuluu yksikköön Y102.
- Kartta 18. Taso 2: kerroksen 2 (ja kaivauksen) pohja.
- Kartta 19. Löytöjen levintä kerroksessa 2.
- Kartta 20. Kaivauksen pohjoisprofiili x501 / y1000 – 1005.
- Kartta 21. Kaivauksen länsiprofiili x496 – 501 / 1000
- Kartta 22. Kaivauksen eteläprofiili x496 / y1001 – 1000.
- Kartta 23. Kaivauksen itäprofiili x498 – 496 / y1001.
- Kartta 24. Kaivauksen eteläprofiili x498 / y1005 – 1001.
- Kartta 25. Kaivauksen itäpään profiilit.
- Kartta 26. Kaikkien paikalleen mitattujen löytöjen levintä.
- Kartta 27. Kaikkien löytöjen levintä 50 x 50 cm koordinaattiruuduissa.
- Kartta 28. Kaikkien kvartsi- ja kvartsiittilöytöjen levintä.
- Kartta 29. Kaikkien serti- ja piilöytöjen levintä.
- Kartta 30. Palaneen luun levintä.

Kartta 31. Retusoitujen esineiden ja ytimien levintäsuhteessa yksikköihin Y103– Y104..

Kartta 32. Paikalleen mitattujen löytöjen levintä suhteessa palaneisiin kiviin ja yksikköihin Y103 – Y104.

Kartta 33. Kaikkien kivien levintä suhteessa yksikköihin Y103 – Y104..

Kartta 34. Pintavaaitukset alueella B.

Kartta 35. Pintavaaituskartta kaivausalueesta B ja sen lähiympäristöstä.

Kartta 36. Taso 1: kerroksen 1 pohja.

Kartta 37. Taso 2: kaivauksen pohja.

Liite 2. Valokuvaluettelo.

Kaikki valokuvadokumentointi suoritettiin digitaalikameralla. Alkuperäiset tiedostot ovat tutkijoiden hallussa. Valokuvat on ottanut:

OS – Oula Seitsonen
KN – Kerkko Nordqvist
UK – Ulrika Köngäs

Kuva 1. Vuoden 2006 tutkimusryhmä: vasemmalta H. Nordqvist muki kädessään, K. Nordqvist, O. Seitsonen ja U. Köngäs. 13.09.2006. (UK)

Kuva 2. Näkymä Bealdojohkan suulle ja kohteelle Bealdojävren pohjoispäässä, koillisesta. 02.09.2005. (OS)

Kuva 3. Kaivaus käynnissä sumuisena ja sateisena päivänä. 08.09.2006. (OS)

Kuva 4. Kaivausleiri Bealdojohkan alueella koillispuolella, K. Nordqvist ja U. Köngäs päivällisenlaittopuuhissa. 12.09.2006. (OS)

Kuva 5. Piirros (Kuva 5. Löytöjen talteenottoyksiköt yhden neliömetrin koordinaattiruudun sisällä.).

Kuva 6. K. Nordqvist seuloa pressun päällä ympäristön säästämiseksi. Pressuja aseteltiin maahan lisää, kun seulamaakasojen kasvaminen sitä vaati 07.09.2006. (OS)

Kuva 7. H. Nordqvist, K. Nordqvist ja S. Seitsonen tekemässä pintahavaintoja kaivausalueen kohdalla vuoden 2005 inventoinnissa. K. Nordqvist ja S. Seitsonen kutakuinkin vuoden 2006 kaivausalueen reunojen kohdalla. 01.09.2005. (OS)

Kuva 8. Panoraama kaivausalueista A ja B harvinaisena aurinkoisena päivänä. O. Seitsonen kaivaa oikealla alueella B, pressu kattaa alueen A. Itäkoillisesta. 08.09.2006. (KN)

Kuva 9. Vuoden 2006 kaivausalue A peitettynä pressulla sateisena päivänä, pohjoisesta. 07.09.2006. (OS)

Kuva 10. Alueet A1 (x500 / y1000 – 1002) ja A9 (x501 / y1000) idästä ennen kaivauksen alkua. Kaivausalueen pohjoislaidassa erottuu ruskeamman, irtonaisen turpeen rajaama kodansija. 07.09.2006. (OS)

Kuva 11. Kvartsi-iskoksia maanpinnalla alueen A1 ruudulla x500 / y1002 SW. 07.09.2006. (OS)

Kuva 12. Serti-iskoksia maanpinnalla alueen A1 ruudulla x500 / y1000 NE. 07.09.2006. (OS)

Kuva 13. Alue A2 (x497 / y1000) ja A7 (x496 / y1000) etelästä ennen kaivauksen alkua. Taustalla alue A1. 07.09.2006. (OS)

Kuva 14. Lähikuva punamullasta (Y101) alueiden A2 – A7 rajalla, idästä. 07.09.2006. (OS)

Kuva 15. Alueet A3 (x498 – 500 / y1000 – 1002), A4 (x500 / y1003), A5 (x500 / y1004), A6 (x498 / y1003) ja A8 (x498 / y1004) paalutettuina ennen kaivauksen alkua, lännestä. Alueet A1 – A2 jo pohjaan kaivettuina. K. Nordqvist nostaa vasemalla sadesuojapressua. 08.09.2006. (OS)

Kuva 16. Yksityiskohta turpeesta ja tuohesta ruudun x499 / y1003 itäprofiilissa ennen 1. kerroksen kaivamista. Lännestä. 09.09.2006. (KN)

Kuva 17. Ruohomätäs ruudulla x498 / y1003 ennen 1. kerroksen kaivamista. Luoteesta. 09.09.2006. (OS)

Kuva 18. Resenttejä löytöjä ruuduilla x498-499 / y 1002-1003 sijainneesta ruohomättästä. 09.09.2006. (KN)

Kuva 19. Taso 1 alueella A1, idästä. H. Nordqvist seuloo taustalla. 07.09.2006. (OS)

Kuva 20. Vas: Taso 1 alueella A2. 07.09.2006. (OS) Oik: Taso 1 alueella A7. 11.09.2006. (OS) Molemmat etelästä. Punamulta molemmissa kuuluu yksikön Y101 pintaan. Alue A2 on oikealla jo kaivettu pohjaan.

Kuva 21. Taso 1 alueilla A3 – A6, lännestä. Alueet A1 – A2 on kaivettu jo pohjaan. Kaivausalueen suhteellisen vähäkivinen itäosa erottuu alueen A1 itäpään tasalla. 09.09.2006. (OS)

Kuva 22. Taso 1 alueella A8, etelästä. Yksikön Y104 itäosa (Y104B) erottuu hiilensekaisena palaneiden kivien rajaamana alueena ruudun länsipuoliskossa. Ympäröivät alueet on kaivettu jo pohjaan. 12.09.2006. (OS)

Kuva 23. Taso 1 alueella A9 (x501 / y1000), etelästä. Aluetta ei kaivettu enää syvemmälle, sillä esiin tuli mahdollisesti kotarakenteeseen liittyvä puun- ja tuohensekainen turvekerros. 12.09.2006. (KN)

Kuva 24. Lähikuva tasossa 1 alueella A9 näkyviin tulleista puunjäänteistä. 12.09.2006. (KN)

Kuva 25. Vas: Yksikön Y101 pohja (punamulta poistettu) alueella A2, etelästä. 08.09.2006. (OS) Oik: Yksikön Y101 pohja (punamulta poistettu) alueella A7, pohjoisesta. 12.09.2006. (KN) (Yksikön Y101 pinta kuvassa 20.)

Kuva 26. Yksikkö Y101 ruutujen x496 – 497 / y1000 länsiprofiilissa. Idästä. 13.09.2006. (OS)

Kuva 27. Otos punamullan vahvasti värjäämiä kiviä yksiköstä Y101. 09.09.2006. (OS)

Kuva 28. Yksikkö Y102:n (punamultaläntti) pohjoisosan pinta ruudulla x500 / y1000. 07.09.2006. (OS)

Kuva 29. Yksikkö Y102:n pohjoispuoli on kaivettu pois, kuvassa itä-länsisuuntainen keskiprofiili ruutujen x500 – 499 / y1000 rajalla. Pohjoisesta. 10.09.2006. (UK)

Kuva 30. Yksikön Y102 pohja. 10.09.2006. (UK)

Kuva 31. Yksikön Y103 pinta ruuduilla x498 – 499 / y1002. 09.09.2006. (KN)

Kuva 32. Yksikkö Y103 pohjoispuoli on kaivettu pois, kuvassa itä-länsisuuntainen keskiprofiili. Pohjoisesta. 11.09.2006. (KN)

Kuva 33. Yksikön Y103 pohja. 11.09.2006. (KN)

Kuva 34. Yksikön Y104 länsipuolen (104A) pinta ruudulla x498 / y1003 (kts. Y104B edellä kuvassa 22). 09.09.2006. (KN)

Kuva 35. Yksikkö Y104A:n pohjoispuoli on kaivettu pois, kuvassa itä-länsisuuntainen keskiprofiili. Pohjoisesta. 11.09.2006. (KN)

Kuva 36. Yksikön Y104 länsiosan (Y104A) pohja. 11.09.2006. (KN)

Kuva 37. Yksikön Y104 länsiosan (Y104A) pohja, yksikön Y104 pohjois-eteläsuuntainen keskiprofiili ruudun x498 / y1004 itäprofiilissa. Lännestä ennen ruudun x498 / y1004 kaivamista. 11.09.2006. (KN)

Kuva 38. Yksikkö Y104B:n pohjoispuoli on kaivettu pois, kuvassa itä-länsisuuntainen keskiprofiili. Pohjoisesta. (Yksikön pinta kuvassa 22.) 12.09.2006. (OS)

- Kuva 39. Yksikön 104 itäosan (Y104B) pohja. 12.09.2006. (OS)
- Kuva 40. Taso 2 alueella A1, idästä. Kyseessä on välitaso turpeen alapinnasta kaivetun 3 senttimetrin paksuisen teknisen kerroksen jälkeen. 08.09.2006. (OS)
- Kuva 41. Panoraamakuvaa tasosta 2 alueilla A1 – A8, lännestä. Alue A9 on jo täytetty. K. Nordqvist kaivauksen laidalla. 13.09.2006. (OS)
- Kuva 42. In situ-kuva ruudulta x500 / y 1003 löytyneestä liuskeiskoksesta. 11.09.2006. (KN)
- Kuva 43. Taso 3 alueella A1, idästä. Kyseessä on toisen 3 senttimetriä paksun teknisen kerroksen pohja ja kaivauksen pohja tällä alueella. 08.09.2006. (OS)
- Kuva 44. Yksikkö Y101:een kuuluvaa punamultaa kaivausalueen itäprofiilissa ruudun x 497 / 1000 koilliskulmassa. Lännestä. 13.09.2006. (OS)
- Kuva 45. Yksikkö Y102:een kuuluvaa punamultaa kaivausalueen länsiprofiilissa ruutujen x 499 – 500 / 1000 rajalla. Idästä. 13.09.2006. (OS)
- Kuva 46. H. Nordqvist, U. Köngäs ja O. Seitsonen täyttävät ja maisemoivat kaivausta Koillisesta. 13.09.2006. (KN)
- Kuva 47. Täytetty ja maisemoitu kaivausalue, lännestä. 13.09.2006. (KN)
- Kuva 48. Piirros (Kaivauslöytöjä alueelta A: a) kaavin (kvartsia); b – d) trapetsimikroliitteja (b ja d sertiä, c piitä); e) kaarevaselkäinen mikroliitti (serttiä). (piirt. O. Seitsonen.)).
- Kuva 49. Kaivausalueen B sijaintisuhteessa alueeseen A. Koillisesta. 07.09.2006. (OS)
- Kuva 50. Kodansija 2 erottuu irtonaisemman turpeen alueena kaivausalueella B. Etelästä. 07.09.2006. (OS)
- Kuva 51. Kodansija 2 lännestä. 07.09.2006. (OS)
- Kuva 52. Kaivausalue B paalutettuna kodansija 2:n etelälaidalle, etelästä. 08.09.2006. (OS)
- Kuva 53. Piirros (Kodansija 2:n ristikkäiset pintavaaitusprofiilit).
- Kuva 54. Taso 1 alueella B, etelästä. 09.09.2006. (OS)
- Kuva 55. Yksityiskohtapanoraama puu- ja tuohijäänteistä tasossa 1 ruutujen x513-514 / y1008 rajalla. 09.09.2006. (OS)
- Kuva 56. Taso 2 eli kaivauksen pohja alueella B, etelästä. 11.09.2006. (OS)
- Kuva 57. Yksityiskohta puurakenteista tasossa 2. Pohjoinen kuvan ylälaidassa. 11.09.2006. (OS)
- Kuva 58. Seinälinja kaivauksen itäprofiilissa, ruutujen x514 – 513 / y1008 rajalla. Ruutujen rajalla profiiliin jatkuva kuopanne. Lännestä. 12.09.2006. (OS)
- Kuva 59. Seinälinja kaivauksen länsiprofiilissa, idästä. 12.09.2006. (OS)
- Kuva 60. Moderni turvekota Koilliskairassa. (kuva: Mikko Hakala 2005)
- Kuva 61. Moderni turvekota Paistunturissa. (kuva: Mikko Hakala 2004)

Liite 3. Työvalokuvia.

Kuvien ottajat kuten edellä liitteessä 2.



Kuva 1. Tauko Lahtisen kämpällä matkalla kaivaukselle. 06.09.2006. (KN)



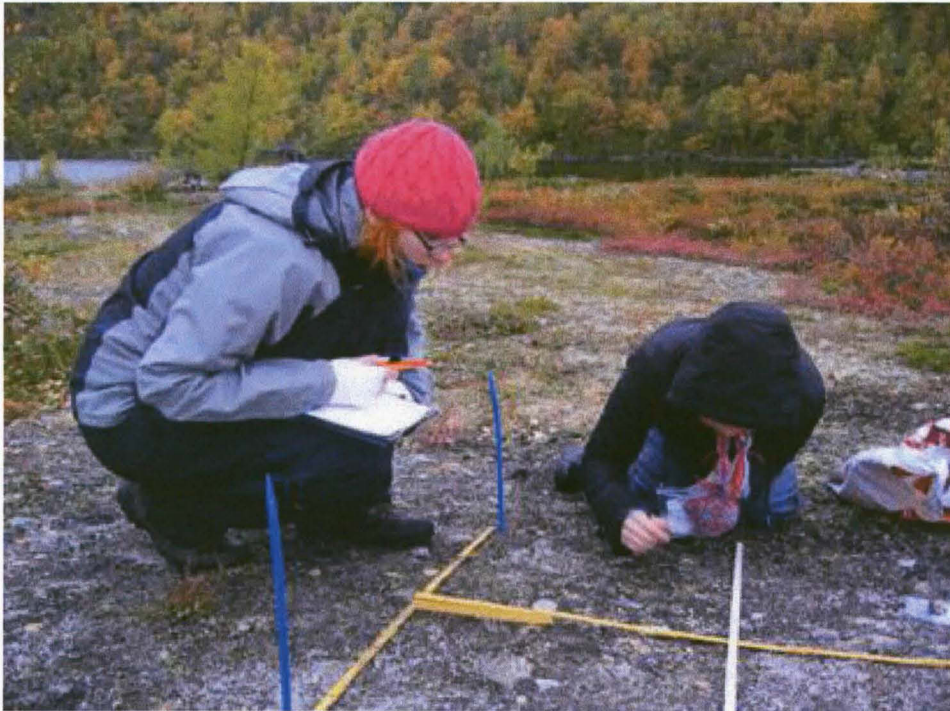
Kuva 2. Tutkimusryhmän johtaja tiedustelee Bealdejohkan ylityspaikkaa Lahtisen kahlaamalla matkalla kaivauspaikalle. 06.09.2006. (UK)



Kuva 3. Loppu tutkimusryhmä ylittää Bealdojohkan. Vas.: H. ja K. Nordqvist, oik.: U. Kõngäs.
06.09.2006. (OS)



Kuva 4. Kaivauspaikkaa valmistellaan kaivausta varten. 07.09.2006. (OS)



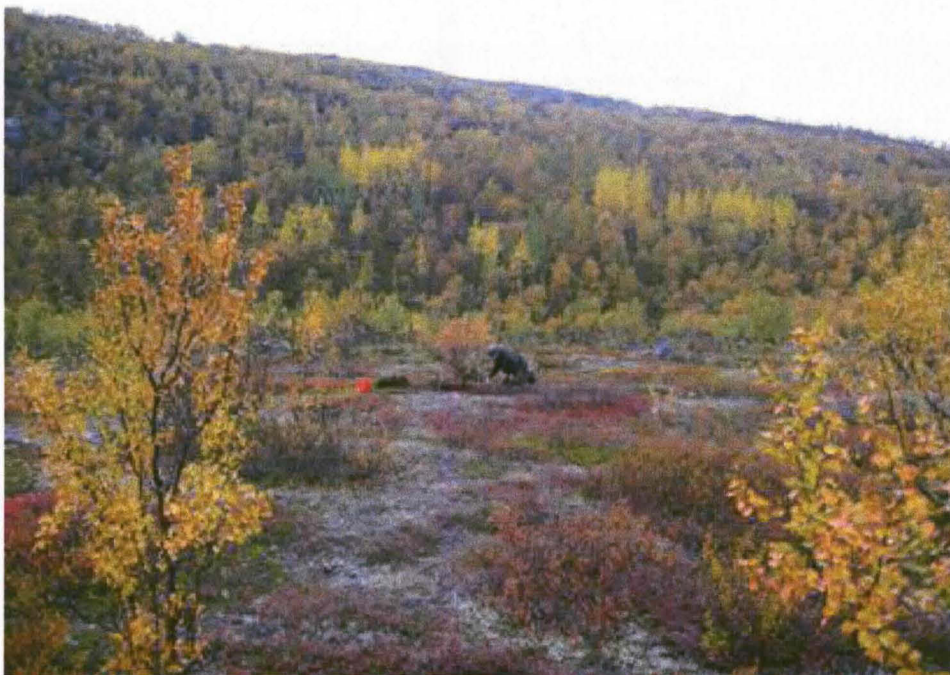
Kuva 5. U. Kõngäs ja H. Nordqvist kartoittavat pintalöytöjä alueella A1. 07.09.2006. (KN)



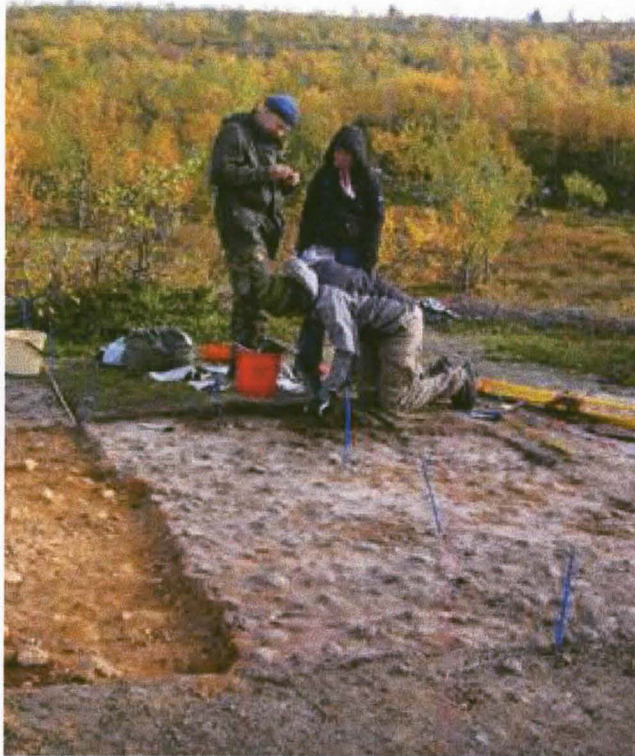
Kuva 6. K. Nordqvist, H. Nordqvist ja U. Kõngäs kaivavat vesisateessa alueella A1. 08.09.2006. (OS)



Kuva 7. H. Nordqvist ja O. Seitsonen seulovat. 08.09.2006. (KN)



Kuva 8. O. Seitsonen kaivaa alueella B. 08.09.2006. (KN)



Kuva 9. O. Seitsonen ja H. Nordqvist ihmettelevät trapetsimikroliittia ja U. Kõngäs kaivaa pois ruohomätästä. 09.09.2006. (KN)



Kuva 10. O. Seitsonen puhdistaa esiin maatuneen turpeen- ja tuohenjäänteitä alueella B. 09.09.2006. (UK)



Kuva 11. H. Nordqvist pussittaa löytöjä. 09.09.2006. (KN)



Kuva 12. O. Seitsonen ja H. Nordqvist kokkaavat. 09.09.2006. (UK)



Kuva 13. H. Nordqvist ja U. Kõngäs laajentavat aluetta A. 09.09.2006. (OS)



Kuva 14. H. Nordqvist järsii korppua aamupalaksi. 10.09.2006. (KN)



Kuva 15. Metsähallituksen Lapin luontopalvelun luonnonsuojelun aluepäällikkö Yrjö Norokorpi saapuu vierailemaan kaivauksella. 10.09.2006. (OS)



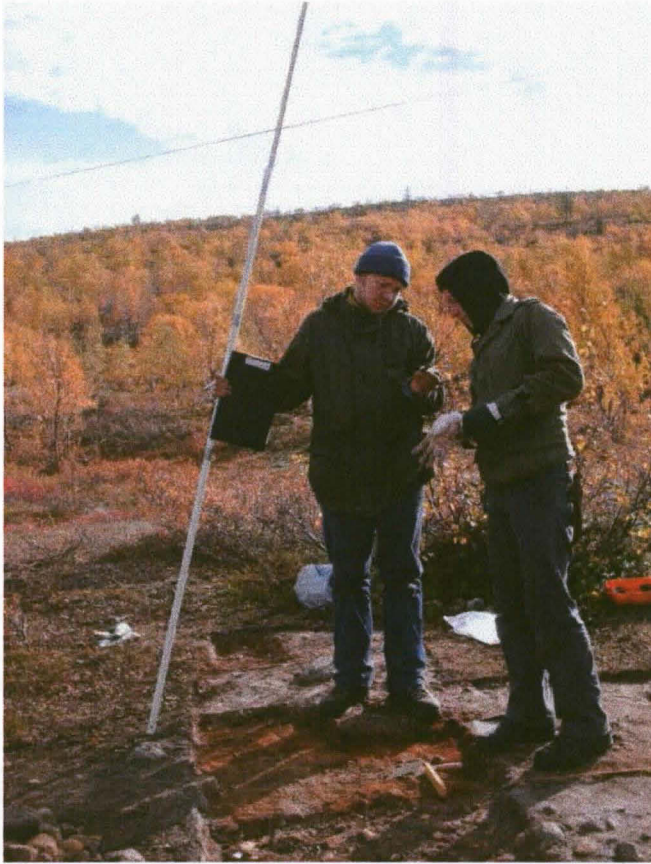
Kuva 16. U. Köngäs piirtää ja H. Nordqvist puhdistaa tasoja. 1. 10.09.2006. (KN)



Kuva 76. K. Nordqvist seulo. 11.09.2006. (OS)



Kuva 18. H. Nordqvist ja U. Kõngäs alueen A laidalla. 11.09.2006. (OS)



Kuva 19. O. Seitsonen ja K. Nordqvist tutkivat liuskeiskosta. 11.09.2006. (UK)



Kuva 20. U. Kõngäs ja O. Seitsonen seulovat, H. Nordqvist kaivaa. 11.09.2006. (KN)



Kuva 21. O. Seitsonen puhdistaa kodanjäännöksen puujäänteitä alueella B. 11.09.2006. (UK)



Kuva 22. U. Köngäs sekä H. ja K. Nordqvist päivällisnuotiolla. 11.09.2006. (OS)



Kuva 23. H. ja K. Nordqvist kaivavat ja U. Kõngäs dokumentoi alueella A. 12.09.2006. (OS)



Kuva 24. O. Seitsonen kaivaa yksikköä Y104. 12.09.2006. (UK)



Kuva 25. H. Nordqvist seulo. 12.09.2006. (OS)



Kuva 26. K. ja H. Nordqvist iltanuotiolla. 12.09.2006. (OS)



Kuva 27. K. Nordqvist piirtää profiilia. 13.09.2006. (OS)



Kuva 28. H. Nordqvist ja U. Kõngäs täyttävät kaivausta. 13.09.2006. (KN)